

Dzieje Apostolskie

Autor: Łukasz (autor Ewangelii).

Czas: Ok. 63–65 r. po Chr.

Miejsce: Nieznane.

Cel: Ukazanie misji jako kontynuacji dzieła rozpoczętego przez Pana Jezusa Chrystusa.

Temat: Napełnieni Duchem Świętym ludzie kontynuatorami dzieła Pana Jezusa Chrystusa.

Wstęp

1 Teofilu, mój pierwszy traktat dotyczyć wszystkiego, co Jezus czynił i czego nauczał,^a od rozpoczęcia swej działalności **2** aż do dnia, kiedy to za sprawą Ducha Świętego wydał polecenia^a wybranym^b przez siebie apostołom, a następnie został zabrany w górę.^c **3** Im też, po swojej męce, przedstawił się jako żywy.^a Dał na to wiele przekonywających dowodów. Ukazywał się im bowiem przez czterdzieści dni i mówił^b o Królestwie Bożym. **4** W czasie jednego z takich wspólnych spotkań zarządził: Nie odalajcie się z Jeruzolimy, ale oczekujcie obietnicy Ojca,^a o której słyszeliście ode Mnie.^b **5** Mówiłem, że Jan wprawdzie chrzczył w wodzie, wy jednak po niedługim czasie zostaniecie ochrzczeni w Duchu Świętym.^a

Wniebowstąpienie Jezusa

(Mk 16:19-20; Łk 24:50-53)

6 Kiedy ich więc zgromadził, zapytał Go: Panie, czy w tym okresie przerwiesz Izraelowi królestwo do jego dawnej świetności?^a **7** W odpowiedzi usłyszeli: Nie do was należy poznanie okresów i dat, które sam Ojciec ustalił z racji swojej władzy.^a **8** Otrzymacie moc^a Ducha Świętego, kiedy na was zstąpi,^b i będziecie Mi świadkami^c tu, w Jeruzolimie, w całej Judei, Samarii^d – i aż po najdalsze krańce ziemi.^e

9 Po tych słowach, a widzieli to na własne oczy, został uniesiony w górę^a i obłok zabrał Go sprzed ich oczu. **10** A gdy tak patrzyli, jak On wstępuje do nieba, stanęli przy nich dwaj mężczyźni ubrani w białe szaty.^a **11** Galilej-

¹Łk 1:3
²Mt 28:19-20; Dz 10:42; ^bŁk 6:13-16; ^cMk 16:19; Łk 24:51; Dz 1:9, 22
³Łk 24:36-43; J 20:19-20, 26-27; 21:1-14; Dz 10:40-41; 1Kor 15:5-8; ^bMt 28:17-20; Łk 24:46-49; J 20:21-23
⁴Łk 24:49; Dz 2:33; ^bJ 14:16-17, 26; 15:26
⁵Mt 3:11; Mk 1:8; Łk 3:16; J 1:33; Dz 11:16
⁶Mt 17:11; 19:28; Łk 24:21; Dz 3:21
⁷Mt 24:36; Mk 13:32
⁸Łk 24:49; Dz 4:33; Ef 3:16; ^bDz 2:1-4; ^cŁk 24:48; J 15:27; Dz 1:22; 2:32; 3:15; 5:32; 10:39, 41; 13:31; 22:15, 20; 26:16; Obj 2:13; ^aMt 10:5; Dz 8:1, 14; 26:20; ^eMt 28:19; Dz 13:47
⁹Mk 16:19; Łk 24:51; J 6:62; Dz 1:2, 22
¹⁰Mt 28:3; Mk 16:5; Łk 24:4; J 20:12
¹¹Mk 14:70; Dz 2:7; 13:31; ^bDn 7:13; Mt 26:64; Mk 13:26; Łk 21:27; Obj 1:7
¹²Mt 21:1; Łk 24:50-52
¹³Mt 10:2-4; Mk 3:16-19; Łk 6:14-16
¹⁴Dz 2:46; 4:24; 5:12; 15:25; Rz 15:6; ^bRz 1:10; 12:12; Kol 4:2; ^cŁk 8:2-3; 23:49; 55; 24:10; ^dMt 12:46; 13:55; J 7:3-5
¹⁵Dz 2:14; ^bJ 21:23
¹⁶Ps 41:10; J 13:2, 18; ^bMt 26:48; J 18:3
¹⁷Mt 10:4; Łk 6:16; J 6:70-71; ^bDz 6:4; 20:24; 21:19; 2Kor 3:8-9; 4:1

czyca^a – zapytali – dlaczego tak stoicie i patrzycie w niebo? Ten Jezus, który został zabrany od was w górę, do nieba, przyjdzie w taki sam sposób, w jaki widzieliście, że odszedł.^b

Powrót do Jeruzolimy

12 Po tym wszystkim zeszli z góry zwanej Oliwną,^a leżącej w pobliżu Jeruzolimy, w odległości drogi szabatniej,¹ i wrócili do miasta. **13** Tam udali się do sali na piętrze, w której zatrzymali się: Piotr, Jan, Jakub, Andrzej, Filip, Tomasz, Bartłomiej, Mateusz, Jakub, syn Halfeusza, Szymon Zelota i Juda, syn Jakuba.^a **14** Ci wszyscy trwali jednomyślnie^a w modlitwie^b wraz z kobietami^c oraz Marią, matką Jezusa, i Jego braćmi.^d

Wybór dwunastego apostoła

15 W tych dniach Piotr^a wystąpił wśród braci^b – a było tam zgromadzonych około stu dwudziestu osób² – i powiedział: **16** Drodzy bracia! Musiały się spełnić słowa Pisma, w których Duch Święty ustami Dawida zapowiedział, że pojawi się ktoś taki jak Judasz^a i stanie się przewodnikiem tych, którzy schwytyli Jezusa.^b **17** Bo rzeczywiście ten człowiek zaliczył się do nas^a i miał udział w posłudze^b podobnej do naszej. **18** On to za zapłatę uzyskaną z niesprawiedliwości^a nabył pole, a kiedy upadł na twarz, pękł mu brzuch i wypłynęły wszystkie jego wnętrzności.^b **19** Dowiedzieli

¹⁸Ap 2:13, 15; ^bMt 27:3-5

1 Droga szabatnia: 1 km.

2 Hebraizm: *stu dwudziestu imion*.

się o tym wszyscy mieszkańcy Jerolimy, tak że nazwano to pole w ich własnym języku *Hakeldamah*, to jest: Pole Krwi.^a **20** W Księdze Psalmów czytamy bowiem:

*Niech jego siedziba stanie się
pusta
i niech nie będzie nikogo,
kto by w niej zamieszkał.*^{a1}

Oraz:

*A jego urząd niech weźmie
ktoś inny!*^b

21 Należałoby więc spośród mężczyzn, którzy towarzyszyli nam przez cały czas, gdy przebywał z nami^a Pan Jezus, **22** poczawszy od chrztu Jana^a aż do dnia, w którym został zabrany od nas w górę,^b wybrać jednego, który byłby wraz z nami świadkiem^c Jego zmartwychwstania.^d **23** Wówczas wskazali dwóch: Józefa, zwanego Barsabbasem^a lub Justusem,^b oraz Macieja.^a Ty, Panie, znasz serca wszystkich.^b Wskaż, którego z tych dwóch wybrałeś, **25** aby zastąpił Judasza w tej posłudze i apostołstwie,^a od którego on się odwrócił i odszedł na własne miejsce. **26** Potem podali mi losy^a i los padł na Macieja. Dołączono go zatem do grona jedenastu apostołów.

Zstąpienie Ducha Świętego

2 A gdy nadszedł dzień Pięćdziesiątnicy,^a byli wszyscy razem zgromadzeni w jednym miejscu. **2** Nagle^a od strony nieba dał się słyszeć szum. Był jak uderzenie potężnego wiatru.^b Wypełnił cały dom,^c w którym się zebrali. **3** Wówczas zobaczyli jakby języki ognia. Rozdzieliły się one i spoczęły na każdym z nich. **4** Wszyscy zostali napełnieni Duchem Świętym^a i zaczęli mówić innymi językami,^b stosownie do tego, jak Duch im to umożliwił.^c **5** W Jeruzolimie natomiast byli obecni religijni^a Żydzi, którzy przybyli z ziem zamieszkanych przez wszystkie narody pod niebem. **6** Odgłos uderze-

¹⁹Mt 27:8
²⁰Ps 69:26;
^bPs 109:8
²¹Lb 27:17;
Pwt 31:2
²²Mt 3:13-16; Mk 1:4, 9;
Łk 3:21; Dz 13:24;
^bMk 16:19; Dz 1:2, 9;
^cJ 15:27; Dz 1:8; 2:32;
^dDz 2:24, 31; 4:2, 33; 17:18, 32; 23:6; 24:15, 21
²³Dz 15:22;
^bDz 18:7; Kol 4:11
²⁴Dz 6:6;
^b1Sm 16:7; 1Krn 28:9;
29:17; Ps 7:10;
Jr 11:20; 17:10; 20:12;
Łk 16:15; J 2:24-25;
Rz 8:27
²⁵^a1Kor 9:1-2; Ga 2:8
^b1Sm 14:41;
1Krn 26:13-16;
Ne 11:1; Prz 16:33;
Jo 1:7

Rozdział 2

¹Kpł 23:15-21; Pwt 16:9-11;
Dz 20:16; 1Kor 16:8
²Dz 9:3; ^bJ 3:8;
^cWj 40:34; 1Krl 8:10;
Jl 3:1; Ag 2:7; Za 12:10;
Dz 4:31
⁴Mt 3:11; Łk 1:15;
3:16; Dz 4:31; 8:17;
10:44-45; 11:15;
19:6; ^bMk 16:17;
Dz 2:11; 10:46; 19:6;
1Kor 12:10, 28, 30;
13:1; 14:4-6, 19;
^cDz 4:20; 1Kor 12:11
⁵Łk 2:25; Dz 13:26
⁶Dz 2:4
⁷Dz 1:11; ^bDz 2:12
⁹2Krl 17:6;
^bRdz 14:1, 9;
Dn 8:2; ^cRdz 24:10;
Sdz 3:8; Dz 7:2;
^d1P 1:1; ^eDz 18:2;
^fDz 19:10; 1Kor 16:19
¹⁰Dz 16:6; 18:23;
^bDz 13:13; ^cRdz 37:28;
Wj 12:51; ^dOn 11:43;
^eMt 27:32; Dz 11:20
¹¹Dz 27:7, 12-13;
Tt 1:5, 12; ^bGa 1:17
¹²Dz 2:7
¹³Dz 17:32;
1Kor 14:23; Ef 5:18
¹⁵^a1Ts 5:7
¹⁶^aJl 3:1-5
¹⁷^aIz 2:2; ^bIz 32:15;
44:3; Ez 36:27;
Za 12:10; J 7:37-39; Dz 2:33; 10:45;
Rz 5:5; Tt 3:6;
^cDz 21:9; ^dDz 10:3, 17; 16:10; 2Kor 12:1-2
¹⁸Dz 11:28; 21:4, 11; 1Kor 12:10, 28, 29; 13:2; 14:1-25

nia wiatru przyciągnął cały tłum takich pielgrzymów. Każdy, kto przybył, był zdziwiony, że słyszy ich mówiących w jego własnym języku.^a **7** Czy ci wszyscy, którzy mówią, nie są Galilejczykami?^a – pytali zaskoczeni i zdumieni.^b – **8** Więc jak to się dzieje, że każdy z nas słyszy swój własny dialekt, w którym się urodził?^c **9** My Partowie, Medowie,^a Elamici,^b mieszkańcy Mezopotamii,^c Judei, Kapadocji,^d Pontu,^e Azji,^f **10** Frygii,^a Pamfilii,^b Egiptu^c i tych części Libii,^d które leżą koło Cyreny,^e przybysze z Rzymu – **11** zarówno Żydzi, jak i prozelici – Kreteńscy^a oraz Arabowie^b – słyszymy ich, jak w naszych językach mówią o wielkich dziełach Boga. **12** Wszyscy zatem, zaskoczeni^a i oniemiałi, mówili jeden do drugiego: Co to wszystko znaczy? **13** Ale byli i tacy, którzy drwili: Ci ludzie upili się^a młodym winem.

Mowa Piotra

14 Wówczas powstał Piotr wraz z jedenastoma, podniósł swój głos i wyraźnie przemówił do zgromadzonych: Judejczycy i wy, którzy przebywacie w Jeruzolimie! Posłuchajcie uważnie tego, co mam wam do powiedzenia. **15** Wbrew waszym przypuszczeniom, ci ludzie nie są pijani.^a Jest dopiero dziewiąta rano.² **16** Tu chodzi o to, co zapowiedział prorok Joel:^a

17 *Oto w dniach ostatecznych^a –*

mówi Bóg –

*wyleję z mego Ducha^b
na wszelkie ciało.³*

Prorokować będą

wasi synowie i córki.^c

*Wasza młodzież mieć będzie
widzenia,^d*

a waszym starcom dane będą sny.

18 *Nawet na moich niewolników
i niewolnice wyleję
w tych dniach z mego Ducha
i będą prorokować!^a*

² Lub: *trzecia godzina dnia*, wg ówczesnej rachuby czasu.

³ Lub: *na wszystkich bez wyjątku*, cytat za G.

¹ Sparafrazowany cytata za MT lub G.

- 19** *Dokonał cudów na niebie,^a wysoko, a także znaków na ziemi, nisko – krew i ogień oraz kłęby dymu!*
- 20** *Słońce przemieni się w ciemność, a księżyc w krew,^a zanim nadejdzie dzień Pana, wielki i wspaniały!^b*
- 21** *Wtedy każdy, kto wezwie imienia Pana,^a będzie zbawiony.^b*
- 22** Izraelici! Posłuchajcie tych słów. Będę mówił o Jezusie z Nazaretu.^a Wskazał wam na Niego sam Bóg przez dzieła dokonane w mocy, przez cuda oraz znaki.^b Tego wszystkiego Bóg dokonał wśród was za Jego pośrednictwem. Sami o tym wiecie. **23** Następnie został On wydany^a zgodnie z wcześniejszym postanowieniem i uprzednią wiedzą Boga.^b Jego to przybliżście do krzyża rękami ludzi lekceważących Prawo¹ i w ten sposób zamordowaliście.^c **24** Bóg jednak wzbudził Go.^a Zerwał więzy śmierci!^b Było niemożliwe, aby był On przez nią trzymany. **25** Dawid bowiem tak mówi o Nim:^a
- Pan jest u mnie zawsze na pierwszym miejscu, z Nim u mojej prawicy nie zachwieję się!*
- 26** *Dlatego poweselało me serce i język głosi radość. Więcej! Ciało również odpocznie w nadziei,*
- 27** *gdyż nie zostawisz mej duszy w świecie zmarłych^a i nie dopuścisz, aby Twój Święty^b został dotknięty skażeniem.^c*
- 28** *Dałeś mi poznać drogi życia, pełną radość przebywania w Twojej obecności.^{a2}*
- 29** Drodzy bracia, mogę śmiało powiedzieć, że patriarcha Dawid umarł i został pochowany,^a a jego grób^b jest wśród nas do dzisiaj. **30** Był on jednak prorokiem. Jako taki wie-

19^aŁk 21:11
20^aJl 3:4; Am 8:9; Mt 24:29; ^bSo 1:14; 1Ts 5:2; Obj 6:17; 16:14
21^aRdz 4:26; 26:25; Ps 105:1; Dz 9:14; 2Tm 2:22; ^bJl 3:5; Dz 2:47; 4:12; 15:11; 16:31; Rz 10:13
22^aMt 2:23; J 1:45; Dz 3:6; 4:10; 10:38; ^bJl 3:2; 6:14; Dz 2:43; 4:30; 5:12; 6:8; Rz 15:19
23^aMt 20:19; Dz 3:13; ^bŁk 22:22; Dz 4:28; 1P 1:20; ^cMt 21:39; 27:35; 50; Mk 15:24; 37; Łk 23:33, 46; J 19:18, 30; Dz 3:15; 5:30; 7:52
24^aMt 28:6; Mk 16:6; Łk 24:5; J 20:9; Dz 1:22; 2:32; 3:15; 4:10; 5:30; 10:40; 13:30; 33-34, 37; 17:31; 26:8; Rz 6:4; 8:11; 10:9; 1Kor 6:14; 15:15; 2Kor 4:14; Ef 1:20; Kol 2:12; 1Ts 1:10; Hbr 13:20; 1P 1:21; ^b2Sm 22:6; Ps 18:6; 116:3; 1Kor 15:54; 2Tm 1:10
25^aPs 16:8-11
27^aDz 2:31; Rz 10:7; Obj 1:18; 20:14; ^bŁk 1:35; Dz 3:14; ^cDz 13:35
28^aPs 16:9-11
29^a1Krl 2:10; Dz 13:36; ^bNe 3:16
30^aRz 1:3; 2Tm 2:8; ^b2Sm 7:12-13; Ps 89:3-4; 132:11
31^aPs 16:10; Dz 13:37
32^aDz 2:24; 3:15; ^bŁk 24:48; Dz 1:8
33^aWj 15:6; Ps 98:1; Mk 16:19; Dz 5:31; 7:55-56; Rz 8:34; Flp 2:9; Ef 1:20; Kol 3:1; Hbr 1:3, 13; 8:1; 10:12; 1P 3:22; ^bJl 14:16-17; 15:26; Dz 1:4; Ga 3:14; ^cDz 2:17-18; 10:45
34^aJ 3:13; ^bPs 110:1; Mt 22:44; Mk 12:36; Łk 20:42-43; Hbr 1:13
36^aDz 10:36; Rz 14:9; 2Kor 4:5; Flp 2:11; ^bMt 16:16; Łk 2:11; J 1:41; 20:31; ^cDz 2:23; 5:30-31
37^aŁk 3:10, 12, 14; Dz 16:30
38^aJr 36:3; Łk 24:47; Dz 3:19; 5:31; 20:21; ^bDz 2:41; 8:12, 36, 38; 9:18; 10:47-48; 16:15; 33; 19:5; ^cMk 1:4; ^dDz 10:45

dział o tym, że jeden z jego potomków^{a3} zasiadł na jego tronie. Bóg mu to potwierdził przysięgą.^b **31** Dlatego w swoich słowach odniósł się do zmartwychwstania Chrystusa, które uprzednio zobaczył. Powiedział, że Chrystus nie zostanie w świecie zmarłych ani Jego ciało nie dozna rozkładu.^a **32** I to właśnie Jezusa wzbudził Bóg,^a czego my wszyscy jesteśmy świadkami.^b **33** Został On następnie wyniesiony do nieba. Tam zajął miejsce po prawej stronie Boga.^a Otrzymał od Ojca obietnicę – Ducha Świętego.^b I tego Ducha wylał na nas,^c co sami widzicie i słyszyście. **34** Bo to nie Dawid wstąpił do nieba,^a a jednak sam mówi:^b

Pan oświadczył memu Panu:

Usiądź po mojej prawicy,

35 *aż położę Twoich wrogów jako podnózek dla Twoich stóp.*

36 A zatem niech wie to na pewno cały dom Izraela, że Bóg ustanowił Panem^a i Chrystusem^b tego Jezusa, którego wy ukrzyżowaliście.^c

37 Słowa te przeszły ich do głębi serca. Przerażeni zwrócili się do Piotra i pozostałych apostołów: Drodzy bracia, co mamy teraz zrobić?^a **38** Opamiętajcie się^a – odpowiedział Piotr – i niech każdy z was da się ochrzcić^b w imię Jezusa Chrystusa dla odpuszczenia^c waszych grzechów, a otrzymacie dar – Ducha Świętego.^d **39** Obietnica ta bowiem odnosi się do was, do waszych dzieci oraz do wszystkich pozostających z dala,^{a4} ilu ich tylko Pan, nasz Bóg, powoła.^b

40 W inny też sposób, jeszcze wyraźniej, składał im mocne świadectwo^a i zachęcał: Ratujcie się spośród tego wypaczonego pokolenia!^b **41** Ci więc, którzy przyjęli jego słowa, zostali ochrzczeni i tego dnia dołączyło do nich około trzech tysięcy osób.^{a5}

39^aŁk 57:19; Ef 2:13, 17; ^bJl 3:5; Rz 1:7; 8:30; 1Kor 1:2
40^aJ 15:27; Dz 4:33; 8:25; 10:42; 14:3; 18:5; 20:21, 24; 22:18; 23:11; 26:22; 28:23; ^bPwt 32:5; Ps 78:8; Flp 2:15
41^aDz 2:47; 4:4; 5:14; 6:7; 11:21, 24; 14:1; 21:20

¹ Lub: *nie mających Prawa.*

² Cytat za G.

³ Idiom: *że jeden z owocu jego lędźwi.*

⁴ Lub: *nienależących do was.*

⁵ Lub: *dusz.*

Życie we wczesnym Kościele

42 Trwali oni w nauce apostołów, we wspólnocie, razem łamali chleb^a i nie ustalwi w modlitwie.^b **43** Każda osoba była przejęta lekciem przed Panem,^a ponieważ za sprawą apostołów działo się wiele cudów i znaków.^b **44** A wszyscy wierzący trzymali się razem i mieli wszystko wspólne.^a **45** Sprzedawali przy tym posiadłości oraz mienie i uzyskane w ten sposób środki dzielili między sobą, zgodnie z tym, jaką kto miał potrzebę.^a **46** Codziennie też jednomyślnie^a gromadzili się w świątyni,^b a łamiąc chleb po domach,^c przyjmowali pokarm z wielką radością i w prostocie serca. **47** Wielbili przy tym Boga i cieszyli się łaskawym przyjęciem u całego ludu. Pan natomiast codziennie dawał do ich grona tych, którzy dostępowali zbawienia.^a

Uzdrowienie niepełnosprawnego

3 Jednego razu, w porze modlitwy, Piotr i Jan wstępowali do świątyni.^a Było około piętnastej.^{b1} **2** W tym też czasie przynoszono tam pewnego człowieka, który nie mógł chodzić^a od urodzenia.² Codziennie sadzano go przy bramie świątyni, zwanej Piękną, gdzie prosił wchodzących o wsparcie. **3** Człowiek ten zobaczył Piotra i Jana. Właśnie mieli wejść do świątyni, gdy poprosił, czy nie zechcieliby go wesprzeć. **4** Wówczas Piotr – wraz z Janem – wpatrzył się w niego^a i polecił: Spójrz na nas. **5** Tamten uczynił to – w oczekiwaniu, że coś od nich otrzyma. **6** Tymczasem Piotr powiedział: Nie mam^a srebra ani złota, lecz daję ci to, co mam: W imieniu Jezusa Chrystusa z Nazaretu,^b wstań i rusz z miejsca! **7** Następnie uchwycił go za prawą rękę i podniósł. Wtedy człowiek ten natychmiast odzyskał siłę w stopach i kostkach. **8** Podskoczył,^a stanął na

^aŁk 24:35; Dz 2:46; 20:7; 1Kor 10:16; ^bDz 1:14; Ef 6:18; Kol 4:2; 1Tm 5:17
⁴³Dz 5:5, 11; 19:17; ^bMk 16:17-18; Dz 5:12; 6:8; 14:3; 15:12
⁴⁴Dz 4:32; 2Kor 8:14-15

⁴⁵Łk 58:7; Dz 4:34-35, 37

⁴⁶Dz 1:14; ^bŁk 24:53; Dz 5:42; ^cDz 2:42; 20:7, 20

⁴⁷Dz 2:41; 3:8; 4:4; 5:14; 6:7; 11:21, 24; 14:1; 16:5; 21:20

Rozdział 3

¹Łk 18:10; Dz 2:46; ^bDz 10:3, 9, 30
²Łk 3:5; 6; Łk 7:22; Dz 14:8
⁴Dz 13:9; 14:9
⁶2Kor 6:10; ^bMk 16:17; Dz 2:22; 3:16; 4:7, 10; 16:18
⁸Łk 3:5; 6; Dz 14:10; ^bJ 5:14; ^cDz 2:47
⁹Dz 4:16, 21; 5:13
¹⁰J 9:8
¹¹J 10:23; Dz 5:12
¹²2Kor 3:5
¹³Wj 3:6, 15; Mt 22:32; Mk 12:26; Dz 7:32; ^bŁk 52:13; J 13:32; ^cŁk 42:1; 19; 53:11; ^dDz 2:23; ^eMk 8:31; Łk 23:14-23; J 18:38-40; 19:12-15
¹⁴Dz 2:27; ^bDz 7:52; 22:14; 1J 2:1; ^cMt 27:20-21; Mk 15:7, 11, 15; Łk 23:18-19, 25; J 18:40
¹⁵Dz 2:23; ^bJ 1:4; 5:26; 1J 5:12; ^cDz 2:24; 4:10; 5:30; ^dŁk 24:48; Dz 1:8; 2:32; 5:32
¹⁷Łk 23:34; ^b1Kor 2:8; 1Tm 1:13; ^cDz 13:27; 22:5
¹⁸Łk 24:27, 44, 46; ^bŁk 50:6; 53:4; Dz 17:3
¹⁹Dz 2:38; ^bP 5:19; Łk 43:25; 44:22
²⁰1P 1:20
²¹Mt 17:11; 19:28; Dz 1:6;

nogach i ruszył przed siebie; wszedł razem z nimi do świątyni,^b a tam chodził dookoła, podskakiwał i wielbił Boga.^c **9** Cały lud zobaczył go, jak chodzi i chwali Boga.^a **10** Rozpoznali też, że to ten sam człowiek, który w poszukiwaniu wsparcia siadał przy Bramie Pięknej świątyni. Byli więc tym bardziej zdumieni^a i zachwyceni tym, co go spotkało. **11** A gdy on tak trzymał się Piotra i Jana, cały zdumiony lud zbiegł się do nich do portyku zwanego Salomonowym.^a

Mowa Piotra w świątyni

12 Gdy Piotr to zobaczył, odezwał się do ludu: Izraelci, dlaczego się temu dziwicie? I dlaczego nam się tak przypatrujecie, jakbyśmy to własną mocą lub pobożnością sprawili,^a że ten człowiek chodzi? **13** *Bóg Abrahama, Izaaka i Jakuba^a – Bóg naszych ojców*, obdarzył chwałą^b swego Sługę,^c Jezusa, właśnie Tego, którego wy wydaliście^d i którego zaparliście się przed Piłatem. Piłat uznał, że należy Go uwolnić,^e **14** wy tymczasem zaparliście się Świętego^a i Sprawiedliwego^b i wyprosiście sobie uwłaskawienie mordercy.^c **15** W ten sposób zabiliście^a Sprawcę życia,^b którego Bóg wzbudził z martwych^c – czego my jesteśmy świadkami.^d **16** Dzięki wierze w Jego imię wzmocniło Jego imię tego, którego widzicie i znacie, a wiara przez Niego wzbudzona dała mu to pełne zdrowie, o czym na własne oczy mogliście się przekonać.

17 Lecz teraz wiem, bracia, że zrobiliście to nieświadomi^a rzeczy. Wasi przełożeni^b podobnie. **18** Bóg natomiast wypełnił w ten sposób to, co zapowiedział przez usta wszystkich proroków^a – mianowicie, że Jego Chrystus będzie cierpiał.^b **19** Dlatego opamiętajcie się^a i nawróćcie, aby zostały zmażane wasze grzechy,^b **20** aby za sprawą Pana nastał czas wytnienia oraz aby posłał wam wybranego już wcześniej Chrystusa Jezusa.^a **21** Musi On pozostać w niebie do czasu odnowy^a

¹ Lub: o dziewiętej, według ówczesnej rachuby czasu.

² Idiom: *niechodzący od łona matki*.

wszystkiego. Bóg mówił o tym od wieków przez usta swoich świętych proroków.^b **22** Mojżesz powiedział przeciw: *Pan, wasz Bóg, wzbudził wam, spośród waszych braci, Proroka podobnego do mnie.*^a *Jemu będziecie posłuszni we wszystkim, cokolwiek wam powie.*^b **23** *I stanie się tak, że każdy, kto nie posłucha tego proroka, będzie całkowicie usunięty z ludu.*^a **24** Dni te zapowiadał wszystkim prorocy, którzy przemawiali kolejno, począwszy od Samuela.^a **25** Wy jesteście synami tych proroków i przymierza,^a które Bóg zawarł z waszymi ojcami. Oświadczył On Abrahamowi: *W twoim nasieniu będą błogosławione wszystkie rody ziemi.*^b **26** Bóg zatem wzbudził wedy Sługę^a przede wszystkim^b dla was. Posłał Go, aby wam błogosławił, dając każdemu z was możliwość odwrócenia się od własnej niegodziwości.^c

Aresztowanie Piotra i Jana

4 Gdy oni przemawiali do ludu, podszedli do nich kapłani, dowódca straży świątynnej^a oraz saduceusze.^b **2** Byli oburzeni, że nauczają lud i głoszą, że zmartwychwstanie^a jest w Jezusie. **3** Schwytali ich zatem i osadzili pod strażą^a do następnego dnia, ponieważ zbliżał się wieczór. **4** Tymczasem wielu spośród tych, którzy usłyszeli to Słowo, uwierzyło. Liczba samych mężczyzn dochodziła do około pięciu tysięcy.^a

Piotr i Jan przed Wysoką Radą

5 Następnego dnia natomiast zesłali się w Jerozolimie ich przełożeni, starsi, znawcy Prawa^a **6** oraz arcykapłan Annasz, Kajfasz,^a Jan, Aleksander i wszyscy, ilu ich było z rodu arcykapłańskiego. **7** Postawili ich pośrodku i wypytywali: *Jaką mocą albo w czyim imieniu to uczyniliście?*^a **8** Wówczas Piotr, napełniony Duchem Świętym,^a przemówił: *Przełożeni ludu i starsi!* **9** Ponieważ jesteśmy dzisiaj przesłuchiwani z powodu dobrodziejstwa^a wyświadczonego niepełno-

21^bŁk 1:70

22^{ad}Pwt 18:15;
18; Dz 3:26; 7:37;
^bMt 17:5; Mk 9:7

23^aKpł 23:29;
Pwt 18:19
24^aIsm 3:20;
Dz 13:20

25^aRz 9:4; ^bRdz 12:3;
18:18; 22:18; 26:4;
28:14; Ga 3:8

26^aDz 3:13, 22;
^bMk 7:27; Dz 13:46;
Rz 1:16; ^cMt 13:15;
J 12:40; Dz 28:27

Rozdział 4

1^aŁk 22:4, 52;
Dz 5:24, 26;
^bMt 22:23; Dz 5:17;
23:8

2^aMk 12:18;
Łk 20:27; Dz 2:24;
17:18; 23:8

3^aŁk 21:12; Dz 5:18
4^{ad}Dz 2:41, 47; 5:14;
6:1, 7; 11:21, 24; 14:1;
21:20

5^aŁk 23:13
6^aMt 26:3; Łk 3:2;
J 11:49; 18:13-14, 24
7^aMt 21:23;

Mk 11:28; Łk 20:2
8^aMt 10:19-20;
Mk 13:11; Łk 12:11-12;
Dz 6:3, 5; 7:55; 9:17; 11:24; 13:9

9^aDz 3:2, 7-8
10^aDz 3:6, 16;
^bDz 2:23, 36; 5:30;
10:39; ^cDz 2:24, 32;
3:15; 5:30; 10:40;
13:30; 17:31

11^aPs 118:22;
Iz 28:16; Mt 21:42;
Mk 12:10; Łk 20:17;
Ef 2:20; 1P 2:7

12^aMt 1:21; Łk 24:47;
Dz 2:21; 10:43
14^aDz 3:8-9

15^aMt 5:22; Dz 5:21,
27, 34-35; 6:12;
22:30; 23:1

16^aJ 11:47; 12:18-19
18^aDz 5:28, 40
19^aDz 5:29
20^aJb 32:18; Jr 20:9;
Am 3:8; ^bDz 22:15;
1J 1:1-3

21^aMt 21:26;
Łk 20:19; Dz 5:26

sprawnej osobie, dzięki któremu została ona uzdrowiona,¹ **10** to niech dla was wszystkich, a także dla całego ludu Izraela, będzie jasne, że stało się to w imieniu Jezusa Chrystusa z Nazaretu,^a którego wy ukrzyżowaliście,^b a którego Bóg wzbudził z martwych.^c Dzięki Niemu ten człowiek stoi przed wami zdrowy. **11** Jezus z Nazaretu jest tym kamieniem, który odrzuciliście wy, budujący, a który stał się kamieniem węgielnym.^a **12** I nie ma w nikim innym zbawienia, gdyż nie dano nam ludziom żadnego innego imienia pod niebem, w którym moglibyśmy być zbawieni.^a

13 Śmiałość Piotra i Jana, a przy tym ich nieuczoność i prostolinijność, które zauważyli, wywołała u nich zdziwienie. Zaczęli sobie też uświadamiać, że ci ludzie byli z Jezusem. **14** Jednocześnie, widząc uzdrowionego człowieka,^a który stał razem z nimi, nie mieli nic przeciwko nim do powiedzenia. **15** Polecili im zatem opuścić Wysoką Radę^a i naradzali się między sobą. **16** Co mamy zrobić z tymi ludźmi? – rozważali. – Wiadomo przecież, że za ich pośrednictwem stał się cud. Jest to jasne dla wszystkich mieszkańców Jerozolimy.^a Temu nie jesteśmy w stanie zaprzeczyć. **17** Nie możemy jednak dopuścić, aby się to między ludem jeszcze bardziej rozniosło. Dlatego zakażmy im surowo, aby w tym imieniu już więcej do nikogo nie przemawiali. **18** Wezwali ich więc i nakazali, aby nawet nie próbowali mówić lub nauczać w imieniu Jezusa.^a **19** Lecz Piotr i Jan odpowiedzieli: *Co jest słuszne przed obliczem Boga: Słuchać bardziej was czy Jego? Osądźcie.*^a **20** My nie potrafimy nie mówić^a o tym, co widzieliśmy i słyszeliśmy.^b **21** Wtedy oni, po dodatkowych groźbach, zwolnili ich. Nie znaleźli bowiem nic, za co mogliby ich ukarać. Do ich zwolnienia przyczynił się również fakt, że cały lud^a chwalił Boga za to, co się stało, **22** szczególnie

¹ Lub: *zbawiona*.

że człowiek, na którym dokonał się ten cud uzdrowienia, liczył sobie ponad czterdzieści lat.

Zwolnienie z aresztu

23 Po odzyskaniu wolności, przyszedli do swoich i powiadomili ich o wszystkim, co im powiedzieli arcykapłani oraz starsi. **24** Ci natomiast, gdy to usłyszeli, jednomyślnie wzniesli głos do Boga: Władco – zawołali – *Ty, który stworzyłeś niebo i ziemię, morze i wszystko, co je wypełnia,*^a **25** który ustami naszego ojca Dawida, Twojego sługi, powiedziałeś przez Ducha Świętego:^a

*Dlaczego zbuntowały się narody,
a ludy radzą daremnie?*

26 Powstali ziemscy królowie
i wspólnie spiskują księżęta
przeciwko Panu
i Jego Pomazańcowi.^{a1}

27 Rzeczywiście zesłali się^a w tym mieście przeciwko Twojemu świętemu Słudze, Jezusowi,^b którego namaściłeś:^c Herod i Poncjusz Piłat^d wraz z poganami i plemionami Izraela. **28** Uczynili to jednak, aby wypełnić wszystko, co i tak, w swojej mocy i ze swej woli, już wcześniej ustalili, że ma się wydarzyć.^{a2} **29** A teraz, Panie, zwróć uwagę na ich groźby. Pozwól Twoim sługom głosić Twe Słowo z przekonaniem i odwagą,^a **30** gdy Ty ze swej strony wyciągasz rękę,^a aby leczyć oraz dokonywać znaków i cudów^b przez imię^c świętego Sługi Twego, Jezusa.^d

31 Gdy skończyli modlitwę, zatręśli się miejsce,^a na którym się zebraли. Wszyscy też zostali napełnieni Duchem Świętym^b i głosili Słowo Boże z przekonaniem i odwagą.^c

Codziennosc wierzących

32 Cała rzesza tych, którzy uwierzyli, miała jakby jedno serce i jedną duszę.^a Nikt też nie nazywał własnym

tęgo, co posiadał, ale wszystko mieli wspólne.^b **33** Apostołowie z ogromną mocą^a składali świadectwo^b o zmartwychwstaniu Pana Jezusa,^c a wszystkim towarzyszyła wielka łaska.^d **34** Nikt między nimi nie cierpiał niedostatku.^a Ci bowiem, którzy byli właścicielami gruntów lub domów, sprzedawali je,^b przynosili pieniądze uzyskane ze sprzedaży **35** i kładli je u stóp apostołów. Tak zgromadzone środki rozdzielano każdemu zgodnie z tym, jaką miał potrzebę.^a **36** Tak uczynił Józef, nazwany przez apostołów Barnabą,^a co można przetłumaczyć jako Syn Zachęty. Był on Lewitą^b rodem z Cypru.^c **37** Po sprzedaniu swojej roli przyniósł pieniądze i położył u stóp apostołów.

Ananiasz i Safira

5 Pewien człowiek natomiast, imieniem Ananiasz, wraz ze swoją żoną Safirą, sprzedał posiadłość **2** i potajemnie, lecz za wiedzą swej żony, zachował dla siebie część zapłaty. Resztę przyniósł i położył u stóp apostołów.^a **3** Wówczas Piotr powiedział: Ananiaszu, dlaczego szatan napełnił twoje serce,^a tak że okłamałeś Ducha Świętego i zachowałeś dla siebie część^b zapłaty za rolę? **4** Czy gdy należała do ciebie, nie miałeś do niej prawa własności? A po sprzedaży – czy nie mogłeś zarządzać pieniędzmi według swojej woli? Co sprawiło, że przyzwoliłeś w swoim sercu na taki czyn? Okłamałeś nie ludzi, lecz Boga. **5** Gdy Ananiasz usłyszał te słowa, padł martwy.³ Tych wszystkich natomiast, którzy tego słuchali, ogarnął wielki strach.^a **6** Młodszy wiekiem zajęli się żartem. Owinęli go, wnieśli i pogrzebali. **7** Po mniej więcej trzech godzinach nadeszła żona Ananiasza, nieświadoma tego, co się stało. **8** Piotr zapytał ją: Powiedz mi, czy za tyle pieniędzy sprzedałaś rolę? Tak, za tyle – odpowiedziała. **9** Piotr na to: Co się

^{24a}Wj 20:11; Ne 9:6;
^{Ps} 146:6

^{25a}Ps 2:1-2

^{26a}Dz 3:18

^{27a}Mt 26:3-4;
^{Dz} 3:13; 4:30;
^{Flp} 6:11; ^{Lk} 4:18;
^{Dz} 10:38; ^{Hbr} 1:9;
^{Lk} 3:1; 23:12;
^{1Tm} 6:13
^{28a}Lz 46:10; ^{Dz} 2:23

^{29a}Dz 4:13, 31;
^{Ef} 6:19

^{30a}Ps 138:7;
^{Dz} 2:22, 43;
^{Mk} 16:17; ^{Dz} 3:6;
^{Dz} 4:27

^{31a}Ps 77:19;
^{Dz} 16:26; ^{Dz} 2:4;
^{Dz} 4:13, 29

^{32a}2Krn 30:12;
^{Flp} 1:27; 2:2; ^{1P} 3:8;
^{Dz} 2:44

^{33a}Dz 1:8; 6:8;
^{Dz} 2:40; 8:25;
^{Dz} 4:2; ^{Dz} 11:23;
¹³:43; ¹⁴:3; ²⁶:15; ¹¹:11;
⁴⁰:18; ²⁷:24; ³²:32;
^{Rz} 3:24

^{34a}2Kor 8:14-15;
^{Lk} 12:33

^{35a}Dz 2:45; 5:2
^{36a}Dz 11:22, 24, 30;
^{1Kor} 9:6; ^{Ga} 2:1, 9,
¹³; ^{Kol} 4:10; ^{Lb} 8:19;
^{Dz} 15:39; 27:4

Rozdział 5

^{2a}Dz 4:34-35, 37
^{3a}Lk 22:3; ^J 13:2, 27;
^{Joz} 7:11

^{5a}Dz 2:43; 5:11; 19:17

¹ Cytat za G.

² Idiom: *co Twoja ręka i Twoje postanowienie już wcześniej ustaliły.*

³ Idiom: *padł i wydał ostatnie tchnienie.*

stało, że zmówiliście się, aby wystawić na próbę^a Ducha Pańskiego? Ci, którzy pogrzebali twojego męża, zbliżają się do drzwi.¹ Ciebie też wyniosą. **10** Na te słowa Safira natychmiast padła marta u nóg Piotra. Gdy weszli młodzi i stwierdzili, że już nie żyje, wynieśli ją i pochowali obok męża. **11** Wydarzenie to sprawiło, że wielki strach^a ogarnął cały kościół^b oraz wszystkich, którzy o tym usłyszeli.

Działalność apostołów

12 Przez ręce apostołów działo się wśród ludu wiele znaków i cudów.^a Wszyscy zaś jednomyślnie gromadzili się w portyku Salomona.^b **13** Jeśli chodzi o postronnych, to nikt nie ośmielał się do nich dołączać, chociaż lud miał ich w wielkim poważaniu.^a **14** Przybywało też coraz więcej tych, którzy zawierzyli Panu,^a mnóstwo zarówno mężczyzn, jak i kobiet. **15** Było tak, że nawet na ulice wnosili chorych, kładli ich na noszach i pośłaniach, aby przynajmniej cień przechodzącego Piotra padł na niektórych z nich.^a **16** Schodziły się również tłumy z miast wokół Jerozolimy. Ludzie przynosili ze sobą chorych i nękanych przez duchy nieczyste, i wszyscy oni doznawali uzdrowienia.^a

Uwolnienie apostołów

17 Wydarzenia te wzbudziły zazdrość^a arcykapłana i ludzi z jego otoczenia, należących do stronnictwa^b saduceuszów.^c **18** Z jego postanowienia schwyтали oni apostołów i osadzili w publicznym więzieniu.^a **19** Jednak anioł Pana^a utworzył w nocy drzwi więzienia,^b wyprowadził ich i polecił: **20** Idźcie, stańcie w świątyni i ogłaszajcie ludowi wszystkie te słowa, które darzą życiem.^a **21** Posłuchali go więc i z nastaniem poranka weszli do świątyni, gdzie zaczęli nauczać. Tymczasem arcykapłan i jego świta zwołali

⁹Dz 15:10; 1Kor 10:9

¹¹Dz 2:43; 5:5; 19:17; ^bDz 8:1, 3; 9:31; 11:22, 26; 12:1, 5; 13:1; 14:23, 27; 15:3, 4, 22, 41; 16:5; 18:22; 20:17, 28

¹²Mk 16:17-18; J 4:48; Dz 2:43; 6:8; 14:3; 15:12; ^bJ 10:23; Dz 3:11

¹³Dz 2:47; 4:21; ¹⁴Dz 2:41, 47; 4:4; 6:7; 11:21, 24; 14:1; 21:20

¹⁵Mk 6:56; Dz 19:11-12; ¹⁶Mt 14:35-36; Mk 16:18; Dz 8:7; ¹⁷Dz 13:45; 17:5; Jk 3:14, 16; ^bDz 15:5; 24:5, 14; 26:5; 28:22; ^cDz 4:1

¹⁸Łk 21:12; Dz 4:3; ¹⁹Rdz 16:7; Wj 3:2; Ps 34:8; Mt 1:20; 2:13, 19; 28:2; Łk 1:11; 2:9; J 20:12; Dz 8:26; 10:3; 12:7, 23; ^bDz 12:7-10; 16:26

²⁰J 6:63; Flp 2:16; 2Tm 4:2

²¹Dz 4:5-6; ²²Dz 12:18-19; ²⁴Łk 22:4, 52; Dz 4:1; ²⁶Mt 14:5; 21:26; 46; Mk 11:32; 12:12; Łk 20:19; 22:2; Dz 4:21; 5:13; ^bPwt 17:5; Dz 7:58

²⁷Dz 4:15; ²⁸Dz 4:18; 5:40; ^bMt 23:35; 27:25

²⁹Wj 1:17; Dn 3:17-18; Dz 4:19

³⁰Dz 2:23, 36; 10:39; Ga 3:13; 1P 2:24; ^bDz 22:14; ^cDz 2:24, 32, 3:15; 4:10; 10:40; 13:30; 17:31

³¹Dz 2:33; Flp 2:9; ^bMk 16:19; Ef 1:19-20; Hbr 12:2; ^cŁk 2:11; Hbr 2:10; ^dŁk 24:47; Dz 2:38; 10:43; 11:18; 13:38

³²Łk 24:48; J 15:27; Dz 1:8; 2:32; 3:15; 10:39; ^bJ 15:26; 1J 5:6

³³Dz 7:54; ³⁴Dz 22:3; ^bŁk 5:17;

Wysoką Radę oraz całą starszyzną synów Izraela^a i posłali swych podwładnych do więzienia, żeby sprowadzić apostołów. **22** Jednak po przybyciu na miejsce podwładni nie znaleźli ich w więzieniu.^a Wrócili zatem i oznajmili: **23** Więzienie znaleźliśmy zamknięte z całą starannością. Strażnicy stali przy bramach. Ale po otwarciu nikogo wewnątrz nie znaleźliśmy. **24** Gdy dowódca straży świątynnej^a oraz arcykapłani usłyszeli te słowa, wpadli w zakłopotanie; nie mieli pewności, co się stało z więźniami. **25** Wtem ktoś przybył i doniósł: Ludzie, których osadziliście w więzieniu, są w świątyni. Stoją tam i nauczają lud. **26** Wówczas dowódca straży świątynnej udał się tam wraz z podwładnymi i sprowadził ich bez użycia siły. Obawiali się bowiem, aby ich lud^a nie ukamienował.^b

Apostołowie przed Wysoką Radą

27 Po przybyciu postawili ich przed Wysoką Radą.^a Arcykapłan powiedział: **28** Surowo wam zakazaliśmy nauczać w tym imieniu.^a Wy tymczasem napełniliście Jerozolimę waszą nauką i chcecie na nas ściągnąć krew tego człowieka.^b **29** Piotr w imieniu apostołów odpowiedział: Trzeba być posłusznym bardziej Bogu niż ludziom.^a **30** Wy zgładziliście Jezusa. Zawiesiliście Go na krzyżu.^c Ale Bóg naszych ojców^b Go wzbudził.^c **31** Wywyższył^a Go w swojej mocy^{b3} jako Władcę i Zbawcę,^c aby dać Izraelowi możliwość opamiętania się i odpuszczenia grzechów.^d **32** My jesteśmy tego świadkami,^a a także Duch Święty,^b którego Bóg dał tym, którzy są Mu posłuszni.

33 Gdy to usłyszeli, wpadli w furję^a i postanowili ich zabić. **34** Wtedy jednak wystąpił w Wysokiej Radzie pewien faryzeusz, imieniem Gamaliel.^a Był on nauczycielem Prawa^b i cieszył się poważaniem całego ludu.

¹ Idiom: *Oto nogi tych, którzy pogrzebali twojego męża, są u drzwi.*

² *na krzyżu*: gr. ξύλον (*ksylon*), czyli: drzewo, oznacza również krzyż.

³ *Lub: swoją prawicą.*

Polecił wyprowadzić apostołów na chwilę,^c **35** a gdy to uczyniono, powiedział: Izraelici, dobrze się zastanówcie, co chcecie zrobić z tymi ludźmi. **36** Niedawno powstał Teudas, podawał się za kogoś wielkiego, przyłączyło się do niego około czterystu ludzi, lecz gdy został usunięty, wszyscy, ilu ich za nim poszło, rozproszyli się i zniknęli. **37** Po nim powstał Juda Galilejczyk w czasie spisu^a i pociągnął lud za sobą. On też zginął, a ci wszyscy, którzy go posłuchali, poszli w rozsypkę. **38** I w tym przypadku wam radzę: Zostawcie tych ludzi w spokoju. Jeśli ich zamiary i działania wynikają z pobudek czysto ludzkich, to spełzną na niczym.^a **39** Jeśli jednak jest to sprawa Boża, to nie zdołacie ich zniszczyć, a przy tym może się okazać, że walczyacie z Bogiem.^a I posłuchali go.

40 Następnie przywołali apostołów, wymierzili im chłostę,^a zabronili mówić w imieniu Jezusa^b i zwolnili. **41** Oni natomiast opuszczali Wysoką Radę, ciesząc się, że zostali uznani za godnych tak niegodnego potraktowania – dla Jego imienia.^a **42** Każdego też dnia w świątyni i po domach^a nie przestawali nauczać ludzi i głosić im dobrej nowiny^b o Chrystusie Jezusie.^c

Problemy rozwoju

6 W tym czasie, gdy liczba uczniów rosla,^a helleniści^b zaczęli zarzucać Hebrajczykom, że przy codziennej posłudze^c lekceważą ich wdowy.^d **2** Wówczas Dwunastu^a zwołało pozostałych uczniów i wystąpiło z taką propozycją: Byłoby rzeczą niepożądaną, gdybyśmy zaniedbali Słowo Boga, a zajęli się usługiwaniem przy stołach. **3** Dlatego znajdźcie sobie, bracia, siedmiu mężczyzn cieszących się powszechnym uznaniem,^a pełnych Ducha i mądrości,^b którym moglibyśmy zlecić ten obowiązek,^c **4** a sami poświęcić się modlitwie^a oraz głoszeniu Słowa.^b **5** Rada ta spodobała się całemu zgromadzeniu. Wybrali zatem Szczepana, człowieka pełnego wiary i Ducha

34^cDz 4:15

37^aŁk 2:1-3
38^aPrz 21:30; Iz 8:10;
Mt 15:13
39^a2Krn 13:12;
Dz 9:5
40^aMt 10:17; 23:34;
Mk 13:9; Dz 22:19;
^bDz 4:18; 5:28
41^aMt 5:10-12;
1P 4:13-14; Dz 9:16
42^aDz 2:46; **^b**Dz 8:4,
35; 11:20; 13:32;
17:18; **^d**Dz 17:3;
18:5, 28

Rozdział 6

1^bDz 5:14; 6:7;
^bDz 9:29; **^d**Dz 2:45;
4:35; **^a**Pwt 10:18;
24:17; 19-21; 26:12-13; Iz 1:17; 23; Jr 7:6;
MI 3:5; Dz 9:39, 41;
1Tm 5:3-16
2^aDz 1:26
3^dDz 10:22; 16:2;
22:12; **1Tm** 3:7-10; **3J** 12; **^b**Dz 6:5,
10; **^a**Wj 18:17-26;
Pwt 1:13; **Ne** 13:13
4^aDz 1:14; 2:42;
^bDz 20:24
5^aDz 6:3, 10; 11:24;
^bDz 8:5, 26; 21:8
6^aMk 5:23; Dz
1:24; 8:17; 9:17;
13:3; 14:23; 19:6;
1Tm 4:14; **2Tm** 1:6
7^aDz 12:24; 19:20;
^bDz 2:41, 47; 4:4;
5:14; 6:1; 11:21,
24; 14:1; 21:20;
^dDz 14:22; **Rz** 16:26
8^aDz 1:8; 4:33;
^bMk 16:17; **1J** 4:8;
Dz 2:43; 5:12; 14:3;
15:12
9^aMt 27:32;
^bDz 15:23, 41; 22:3;
23:34
10^aŁk 21:15;
^bDz 6:3, 5
11^a1Krl 21:10,
13; **Mt** 26:59-61;
Mk 14:55-58
13^aJr 26:11;
Mt 26:59-60;
Dz 7:58; 21:28; 25:8
14^aDz 15:1; 21:21;
28:17

Rozdział 7

2^dDz 22:1; **^b**Ps 29:3;
^dRdz 24:10; **Dz** 2:9;
^aRdz 11:31; 12:4-5; 15:7
3^aRdz 12:1
4^aRdz 15:7; **Ne** 9:7;

Świętego,^a Filipa,^b Prochorosa, Nikanora, Tymona, Parmenasa i Mikołaja, prozelitę z Antiochii. **6** Tych przedstawili apostołom, którzy pomodlili się o nich i włożyli na nich ręce.^a **7** W ten sposób Słowo Boga krzewiło się^a i liczba uczniów w Jerozolimie niezmiernie rosła.^b Liczna też rzesza kapłanów dawała posłuch wierze.^c

Historia Szczepana

8 Co do Szczepana, to pełen łaski i mocy^a czynił cuda i wielkie znaki^b wśród ludu. **9** Wówczas zebrali się niektórzy z tak zwanej synagogi wyzwolenców, do której należeli też Cyrenejczycy,^a Aleksandryjczycy oraz ludzie pochodzący z Cylicji^b i Azji, i rozprawiali ze Szczepanem. **10** Nie mogli jednak sprostać jego mądrości ani Duchowi,^a pod wpływem którego przemawiał.^b **11** Podstawili zatem osoby, które zeznały:^a Usłyszeliśmy, jak wypowiada bluźnierstwa przeciwko Mojżeszowi oraz Bogu. **12** W ten sposób podburzyli lud, starszych oraz znawców Prawa, zebrali się przeciwko niemu, schwytali go i zawlekli przed Wysoką Radę. **13** Tam również podstawili fałszywych świadków. Utrzymywali oni: Ten człowiek bez przerwy wypowiada się przeciwko temu świętemu miejscu oraz przeciwko Prawu.^a **14** Słyszeliśmy, jak mówi, że ten Jezus z Nazaretu zbурzy to miejsce i zmieni zwyczaj^a przekazane nam przez Mojżesza. **15** A gdy wszyscy, którzy zasiedli w Wysokiej Radzie, utkwili w nim wzrok, uderzyło ich, że jego twarz przypomina oblicze anioła.

7 Arcykapłan zapytał więc: Czy to prawda? **2** Wtedy Szczepan odpowiedział: Bracia i ojcowie, posłuchajcie!^a Bóg chwały^b ukazał się naszemu ojcu Abrahamowi, gdy ten przebywał w Mezopotamii^c i nie przeprowadził się jeszcze do Charanu.^d **3** Powiedział tam do niego: *Wyjdź ze swej ziemi, opuść swą rodzinę i udaj się do ziemi, którą ci wskażę.*^a **4** Abraham wyszedł zatem z ziemi Chaldejczyków^a

i zamieszkał w Charanie.^b Stamtąd, po śmierci ojca,^c Bóg przesiedlił go do tej ziemi, w której wy teraz mieszkacie.^d 5 W ziemi tej jednak nie dał mu ani żadnego działu, ani nawet jej skrawka.¹ Obiecał natomiast, że *da ją w posiadanie zarówno jemu, jak i jego nasieniu po nim*,^a chociaż Abraham nie miał jeszcze dziecka.^b 6 W ten sposób Bóg zaznaczył, że *potomkowie Abrahama będą mieszkać jako cudzoziemcy^a w obcej ziemi, że ujarzmia^b ich tam i będą krzywdzić przez czterysta lat,^c 7 a naród, któremu będą służyć,^a On oszczędzi – powiedział Bóg – po czym oni wyjdą i będą Mu służyli na tym miejscu. 8 Bóg też zawarł z Abrahamem przymierze obrzezania.^a Gdy więc urodził się Izaak, jego ojciec obrzezał go ósmego dnia,^b Izaak obrzezał Jakuba,^c a Jakub dwunastu patriarchów.^d 9 Patriarchowie, zazdroszcząc Józefowi,^a sprzedali go do Egiptu.^b Bóg jednak był z nim^c 10 i wyrwał go ze wszystkich jego niepowodzeń. Ponadto obdarzył go łaską i mądrością wobec faraona,^a króla Egiptu, tak że ten ustanowił go zarządcą Egiptu oraz całego swojego domu.^b 11 Potem na Egipt i na Kanaan^a spadła klęska głodu. Łączył się z tym wielki ucisk. Naszym ojcom zabrakło żywności. 12 Gdy Jakub usłyszał, że w Egipcie jest zboże, posłał tam naszych ojców po raz pierwszy.^a 13 Za drugim zaś razem Józef dał się poznać swoim braciom^a i faraon dowiedział się o jego pochodzeniu.^b 14 Józef natomiast posłał ludzi i wezwał do siebie swego ojca Jakuba wraz z całą rodziną,^a liczącą siedemdziesiąt pięć osób.^b 15 W ten sposób Jakub przeniósł się do Egiptu.^a Tam dokonał życia zarówno on,^b jak i nasi ojcowie.^c 16 Po śmierci przeniesiono ich do Sychem i złożono w grobowcu, który Abraham nabył za pieniądze od synów Hemmora z Sychem.^a 17 A gdy zbliżał się czas wypełnienia obietnicy,^a którą Bóg ogłosił Abra-*

^{4b}Rdz 11:31;
⁵Rdz 11:32;
⁶Rdz 15:5, 7
^{5a}Rdz 12:7; 13:15;
15:18; 17:8; 24:7;
26:3; 48:4; Hbr 11:9;
^bRdz 15:2-3; 16:1

^{6a}Rdz 15:13; Wj 2:22;
^bWj 1:11, 14; 5:6-14;
^cRdz 15:13; Wj 12:40;
Ga 3:17

^{7a}Wj 1:13;
^bRdz 15:13-14;
Wj 3:12

^{8a}Rdz 17:10-14;
^bRdz 21:2-4;
^cRdz 25:26;⁴Rdz 29:31-35; 30:5-24; 35:18, 23-26

^{9a}Rdz 37:11;
^bRdz 37:28; 45:4;
^cRdz 39:2, 3, 21, 23
^{10a}Rdz 41:37-39;
^bRdz 41:40-44;
Ps 105:21

^{11a}Rdz 41:54, 57; 42:5
^{12a}Rdz 42:1-2
^{13a}Rdz 45:3-4;
^bRdz 45:16
^{14a}Rdz 45:9-11, 18-19; ^bRdz 46:27; Wj 1:5; ^bPwt 10:22
^{15a}Rdz 46:5-6;
^bRdz 49:33; ^cWj 1:6
^{16a}Rdz 23:3-20;
33:19; 49:29-32;
50:13; Joz 24:32
^{17a}Dz 7:5; ^bWj 1:7; Ps 105:24
^{18a}Wj 1:8
^{19a}Wj 1:10-12;
^bWj 1:22
^{20a}Wj 2:2; Hbr 11:23
^{21a}Wj 2:3-10
^{22a}Dn 1:4, 17;
^bWj 2:11
^{23a}Wj 2:11
^{26a}Wj 2:13
^{27a}Wj 2:14; ^bŁk 12:14
^{28a}Wj 2:14
^{29a}Wj 2:15;
^bWj 2:21-22; 4:20; 18:3-4
^{30a}Wj 3:2
^{31a}Wj 3:3; ^bWj 3:4
^{32a}Wj 3:6

hamowi, lud rozrósł się i rozmnożył w Egipcie,^b 18 *aż nastał w Egipcie inny król, który nie znał Józefa.*^a 19 Ten postąpił z naszym rodem podstępnie i krzywdził naszych ojców,^a zmuszając ich do porzucania niemowląt i pozabawiania ich życia.^b 20 W tym czasie urodził się Mojżesz. Był on piękny w oczach Boga. Przez trzy miesiące karmiono go w domu ojca,^a 21 a gdy został porzucony, znalazła go córka faraona i wychowała go sobie jako syna.^a 22 Mojżesza wdrożono we wszelką mądrość Egipcjan,^a stał się człowiekiem dzielnym tak w mowie, jak i w czynie.^b 23 A kiedy ukończył czterdzieści lat, przyszło mu na myśl, że powinien odwiedzić swoich braci, synów Izraela.^a 24 W trakcie odwiedzin zobaczył, jak kogoś krzywdzono. Ujął się za nim i wymierzył mu sprawiedliwość, zadając cios Egipcjaninowi. 25 Sądził, że jego bracia zrozumieją, iż Bóg za jego pośrednictwem zsyła im ratunek² – oni jednak nie zrozumieeli. 26 Następnego dnia zjawił się, gdy z sobą walczyli. Chcąc ich nakłonić do zgody, powiedział: Ludzie, jesteście braćmi, dlaczego krzywdzicie jeden drugiego?^a 27 Wówczas ten, który krzywdził, odepchnął go i powiedział: *Kto cię ustanowił przełożonym albo sędzią nad nami?*^a 28 *Czy chcesz mnie zabić, tak jak wczoraj zabiłeś Egipcjanina?*^a 29 Te słowa sprawiły, że Mojżesz uciekł z Egiptu i stał się przychodniem w ziemi madiamskiej.^a Tam urodziło mu się dwóch synów.^b 30 Gdy się wypełniło dalszych czterdzieści lat, na pustyni, niedaleko góry Synaj, w ogniu płonącego krzaka, ukazał mu się anioł.^a 31 Mojżesza zdziwił ten widok.^a Lecz kiedy podchodził, by mu się dokładniej przypatrzeć, rozległ się głos Pana:^b 32 *Ja jestem Bogiem twoich ojców, Bogiem Abrahama, Izaaka i Jakuba.* Mojżesz, zdjęty strachem, nie śmiał nawet podnieść oczu.^a 33 Pan zaś powiedział do

1 Idiom: *ziemi ani na krok*, tj. 75 cm.

2 Lub: *zbawienie*.

niego: *Zdejmij obuwie ze swoich nóg, bo miejsce, na którym stoisz, jest ziemią świętą.*^a **34** *Napatrzyłem się na krzywdę mojego ludu w Egipcie, usłyszałem jego wzdychanie^a i zstąpiłem, aby go wybawić.^b Dlatego teraz idź! Posyłam cię do Egiptu.*^c **35** Tego Mojżesza, którego się zaparli, mówiąc: *Kto cię ustanowił przełożonym i sędzią?*^a – tego właśnie Bóg posłał jako wodza i odkupiciela, przy wsparciu anioła, który mu się ukazał w krzaku.^b **36** On ich wyprowadził.^a Najpierw dzięki cudom i znakom, których dokonał w ziemi egipskiej^b i na Morzu Czerwonym,^c a potem dzięki tym, których – przez czterdzieści lat^d – dokonywał na pustyni.^e **37** Ten Mojżesz zapowiedział synom Izraela: *Bóg spośród waszych braci wzbudzi wam proroka podobnego do mnie.*^a **38** Ten Mojżesz przebywał w zgromadzeniu na pustyni z aniołem,^a który przemawiał do niego na górze Synaj,^b i z naszymi ojcami. On otrzymał słowa życia,^c aby nam je przekazać. **39** Jemu nasi ojcowie nie chcieli być posłuszni. Jego odsunęli i w swoich sercach zwrócili się w stronę Egiptu.^a **40** Powiedzieli bowiem do Aarona: *Zrób nam bogów, którzy pójdą przed nami, bo nie wiemy, co się stało z tym Mojżeszem, który nas wyprowadził z ziemi egipskiej.*^a **41** Uczynili też sobie wtedy cielca,^a złożyli ofiarę bożkowi i cieszyli się dziełami swoich rąk.^b **42** Z tego powodu Bóg odwrócił się od nich i wydał ich^a na służbę zastępom nieba,^b jak czytamy w zwoju Proroków:^c

Czy to Mnie przez czterdzieści lat na pustyni składaliście zwierzęta i ofiary, domu Izraela?

43 *Nosiliście raczej namiot Molocha^a oraz gwiazdę bożka Refana – wyobrażenia, które uczyniliście, aby się im kłaniać.*

Dlatego przesiedle was poza Babilon.

44 Nasi ojcowie mieli na pustyni namiot świadectwa.^a Urządzony on był

33^aWj 3:5

34^aWj 2:24;
bWj 3:7-8; **c**Wj 3:10

35^aWj 2:14; Dz 7:27;
bWj 3:2; 23:20;
32:34; 33:2

36^aWj 12:41;
bWj 7:3; **c**Wj 14:21-31;
dWj 16:35;

Lb 14:33; Dz 7:42;
13:18; Hbr 3:9;

eWj 16:1

37^aPwt 18:15, 18;
Dz 3:22

38^aDz 7:53; Ga 3:19;
Hbr 2:2; **b**Wj 19:18-20;
cWj 19:3-6; 20:1-17;
Pwt 5:4-22; 9:10;
Rz 3:2

39^aWj 14:12; 16:3;
Lb 11:5; 14:3-4

40^aWj 32:1, 23

41^aWj 32:4-6, 35;
bRz 1:23

42^aPs 81:13;
Ez 20:39; Rz 1:24;

bPwt 4:19; 2Krl 23:5;
Jr 7:18; 8:2; 19:13;
So 1:5; **c**Am 5:25-27

43^a1Krl 11:7

44^aWj 38:21;
Lb 1:50; Obj 15:5;

bWj 25:9, 40; 26:30

45^aJoz 18:1;
bJoz 23:9; 24:18;
cPs 89:21; Dz 13:22

46^a2Sm 7:2-16;
1Krl 8:17-18;
1Krn 17:1-14;

2Krn 6:7-8; Ps 132:1-5

47^a1Krl 6:1, 14; 8:13;
19-20; 2Krn 3:1; 5:1;
6:2, 10

48^a1Krl 8:27;
2Krn 6:18; Dz 17:24;

bIz 66:1-2

51^aWj 32:9; 33:3, 5;
34:9; Pwt 9:6, 13;
Iz 48:4; **b**Kpl 26:41;

Jr 9:25; Ez 44:7, 9;
cJr 6:10; **d**Iz 63:10

52^a2Krn 36:16;
Ne 9:26; Mt 5:12;

bMt 23:31; Dz 3:14;
22:14; 1J 2:1

53^aPwt 33:3;
Dz 7:38; Ga 3:19;

Hbr 2:2; **b**J 7:19

54^aDz 5:33; **b**Ib 16:9;
Ps 35:16; 37:12;
112:10

55^aDz 4:8; 6:3, 5;
9:17; 11:24; 13:9;

bWj 24:16; J 12:41;
Dz 7:2; **c**Ps 110:1;

Mt 26:64; Mk 14:62;
16:19; **kk** 22:69;

Rz 8:34; Ef 1:20;
Kol 3:1; Hbr 1:3; 8:1;
10:12; 12:2; 1P 3:22

zgodnie ze wskazaniami Tego, który powiedział Mojżeszowi, że ma go wykonać dokładnie tak, jak to sam zobaczył.^b **45** Ten namiot nasi ojcowie wraz z Jozuem wnieśli w posiadłość pogan,^a których Bóg przed nimi^b wypędził. Mieli go do czasów Dawida,^c **46** który znalazł łaskę w oczach Boga i prosił Go o wskazanie mu miejsca, gdzie mógłby postawić przybytek Boży dla domu Jakuba.^{a1} **47** Lecz dopiero Salomon zbudował Mu dom.^a **48** Najwyższy jednak nie mieszka w budowlach zbudowanych rękami ludzkimi.^a Prorok mówi:^b

49 Niebo jest moim tronem, a ziemia podnóżkiem dla mych stóp.

Jaki dom mi zbudujecie? – mówi Pan. Jakie miejsce, w którym mógłbym odpocząć?

50 *Czy nie moja ręka uczyniła to wszystko?*

51 O, ludzie twardego karku,^a nieobrzezanych serc^b i uszu!^c Wy zawsze opieracie się Duchowi Świętemu^d – jak wasi ojcowie, tak i wy! **52** Którego z proroków nie prześladowali wasi ojcowie?^a Pozabijali też tych, którzy zapowiedzieli przyjsie Sprawiedliwego.^b Wy teraz staliście się Jego zdrajcami i mordercami – **53** wy, którzy za pośrednictwem aniołów otrzymaliście Prawo,^a którego nie wypełniliście.^b

54 Słuchając tego, zawrzeli gniewem w swych sercach.^a Zaczęli zgrzytać na niego zębami.^b **55** On tymczasem, pełen Ducha Świętego,^a utkwiał wzrok w niebie i zobaczył chwałę Boga^b oraz Jezusa stojącego z prawej strony Boga.^c **56** Oto widzę otwarte niebo^a – powiedział – i Syna Człowieczego,^b stojącego po prawej stronie Boga. **57** Na te słowa podnieśli wielki krzyk, zatkali sobie uszy^a i zgodnie rzucili się na nie-

56^aEz 1:1; Mt 3:16; **kk** 3:21; J 1:51; Dz 10:11; Obj 4:1; 19:11; **b**Dn 7:13; Mt 8:20; 26:64

57^aPs 58:5

1 dla domu Jakuba $\text{P}^{74} \text{N}^* \text{B D H O49 pc}$
sa^{ms}; dla Boga Jakuba $\text{N}^* \text{A C E Y } \Psi$ 33. 1739
 M lat sy co.

go. **58** Następnie wywlekli go za miasto^a i tam kamienowali.^b Świadkowie^c natomiast złożyli swoje szaty u stóp młodego człowieka imieniem Saul.^d **59** Kamienowali tam Szczepana, który wzywał imienia Pana i mówił: Panie Jezu, przyjmij mego ducha.^a **60** A gdy upadł na kolana,^a zawołał donośnym głosem: Panie, nie policz im tego grzechu.^b Po tych słowach zasnął.^c

8 Saul pochwalał to ich zabójstwo.^a

Prześladowanie Kościoła

W tym dniu wybuchło wielkie prześladowanie^b kościoła^c w Jerozolimie. Wszyscy, oprócz apostołów, rozproszyli się^d po okolicach Judei i Samarii.^e **2** Szczepanem zajęli się oddani Bogu ludzie. Bardzo go oplakiwano.¹ **3** Saul natomiast tępił kościół: wchodził do domów, wywlekał stamtąd mężczyzn oraz kobiety i wtrącał do więzienia.^a

Tryumf w Samarii

4 Ciz kolei, którzy się rozproszyli,^a przynosili się z miejsca^b na miejsce i głosili słowo dobrej nowiny.^c **5** Filip^a dotarł do miasta Samarii^b i tam głosił Chrystusa.^a **6** Całe tłumy uważnie i zgodnie słuchały tego, co ma do powiedzenia. I nie tylko słuchały. Oglądały również znaki, które czynił,^a **7** bo duchy nieczyste krzycząc donośnie wychodziły z wielu, którzy je mieli. Wielu też sparaliżowanych i ułomnych zostało uzdrowionych.^a **8** W mieście zapanowała wielka radość.^a

9 Przebywał tam także pewien człowiek o imieniu Szymon. Wcześniej zajmował się magią^a i wprawiał lud Samarii w zachwyt, podając się za kogoś wielkiego. **10** Poważali go wszyscy, mali oraz wielcy: Ten człowiek – mawiali – uosabia moc Boga, która zwie się Wielka.^a **11** Szanowali go zaś dlatego, że przez dłuższy czas zadziwiał ich magicznymi sztukami. **12** Gdy jednak uwierzyli Filipowi, który głosił im

⁵⁸^aKpł 24:14, 16; 1Krl 21:13; Łk 4:29; Hbr 13:12; ^bMt 23:37; Hbr 11:37; ^cPwt 17:7; Dz 6:13; ^dDz 8:3; 9:1; 22:20 ⁵⁹^aPs 31:6; Łk 23:46

⁶⁰^aŁk 22:41; Dz 9:40; 20:36; ^bMt 5:44; Łk 23:34; 1Kor 4:12; 2Tm 4:16; ^cOn 12:2; Mt 27:52; 1Kor 15:51; 1Ts 4:14-15

Rozdział 8

¹^aDz 22:20; Rz 13:32; ^bDz 22:4; 1Kor 15:9; Flp 3:6; 1Tm 1:13; Hbr 11:36-37; ^cDz 5:11; 8:3; 9:31; ^dDz 8:4; 11:19; Jk 1:1; ^eDz 1:8 ³^aDz 7:58; 9:1-2, 13-14, 21; 22:4, 19; 26:9-11; 1Kor 15:9; Ga 1:13; Flp 3:6; 1Tm 1:13

⁴^aDz 8:1; 11:19; ^bMt 10:23; ^cDz 5:42; 15:35 ⁵^aDz 6:5; 21:8; ^bDz 1:8; 8:14; 9:31

⁶^aMk 16:17-18

⁷^aMt 4:24; 10:1; Mk 6:7; 16:17-18; Dz 5:16; 19:12 ⁸^aDz 8:39; 13:52 ⁹^aDz 8:11; 13:6 ¹⁰^aDz 14:11; 28:6 ¹²^aDz 1:3; 14:22; ^bDz 4:12; ^cMk 16:16; Dz 2:38, 41; 10:48; 16:33 ¹³^aDz 19:11 ¹⁶^aRz 6:3; Ga 3:27 ¹⁷^aDz 6:6; 9:17; 1Tm 4:14; ^b1J 20:22; Dz 10:44; 19:6 ²⁰^aDz 2:38; 10:45; 11:17; ^b1z 55:1; Mt 10:8

²¹^aNe 2:20; Ef 5:5; ^bPs 78:8, 37 ²²^aObj 2:16; 3:19 ²³^aPwt 29:17; Tr 3:15; Hbr 12:15; ^b1z 58:6

²⁵^aDz 2:40; 10:42; ^bDz 5:42; 8:40 ²⁶^aDz 5:19; 27:23; ^bDz 6:5;

dobłą nowinę o Królestwie Bożym^a i o imieniu Jezusa Chrystusa,^b dawali się ochrzcić,^c zarówno mężczyźni, jak i kobiety. **13** Sam Szymon także uwierzył, a gdy został ochrzczony, trzymał się Filipa. Widząc wielkie znaki i przejawy mocy,^a nie mógł wyjść z podziwu. **14** Gdy apostołowie w Jerozolimie usłyszeli, że Samaria przyjęła Słowo Boże, wysłali do nich Piotra i Jana, **15** którzy po przybyciu modlili się za nimi, aby otrzymali Ducha Świętego. **16** Na nikogo z nich bowiem jeszcze nie zstąpił, byli jedynie ochrzczeni w imię Pana Jezusa.^a **17** Wkładali zatem na nich ręce,^a a oni otrzymywali Ducha Świętego.^b

18 Kiedy Szymon spostrzegł, że Duch bywa udzielany przez wkładanie rąk apostołów, przyniósł im pieniądze **19** i powiedział: Dajcie i mnie tę władzę, aby ten, na kogo włożę ręce, otrzymywał Ducha Świętego. **20** Piotr odpowiedział mu jednak: Niech two srebro przepadnie wraz z tobą, ponieważ sądziłeś, że dar Boga^a można nabyć za pieniądze.^b **21** Nie masz cząstki ani udziału^a w tym poselstwie, gdyż twoje serce nie jest szczerze wobec Boga.^b **22** Opamiętaj się więc^a i odwróć od tego zła. Proś też Pana, czy nie mógłby ci być przebaczony zamysł twojego serca. **23** Bo widzę, że jesteś pogrążony w gorzkiej żółci^a i zniewolony przez nieprawość.^{b2} **24** Szymon odpowiedział: Módlcie się wy za mną do Pana, aby nie przyszło na mnie nic z tego, co powiedzieliście.

25 Oni natomiast, gdy już złożyli świadectwo^a i przekazali Słowo Pana, wyruszyli w drogę powrotną do Jerozolimy. Po drodze głosił dobrą nowinę^b w wielu samarytańskich wioskach.

Filip i dostojnik

26 Tymczasem anioł Pana^a przemówił do Filipa^b tymi słowami: Wstań i idź

¹ Idiom: *Z jego powodu uczyniono wielkie bicie się w pierś.*

² Lub: *Bo widzę, że cię zatruwa pycha, chciwość, zazdrość i obłuda oraz zniewala nieprawość.*

na południe, na drogę, która biegnie z Jerozolimy do Gazy.^c Jest to droga pustynna. **27** Filip zatem wstał i poszedł. A właśnie tą drogą podróżował pewien człowiek. Był to Etiopczyk, eunuch, dostojnik etiopskiej królowej, kandake. Zarządzał całym jej skarbem. Przybył do Jerozolimy, aby pokłonić się Bogu,^a **28** i jechał z powrotem. Siedział w swoim rydwanie i czytał proroła Izajasza. **29** Duch powiedział^a Filipowi: Idź, przyłącz się do tego rydwanu. **30** Gdy Filip podbiegł, usłyszał, że tamten czyta proroła Izajasza. Czy rozumiesz to, co czytasz? – zapytał. **31** Jak mogę rozumieć, skoro nie ma mi kto wyjaśnić?^a – odpowiedział tamten. I poprosił Filipa, aby wszedł i usiadł przy nim. **32** A czytał akurat ten fragment Pisma:^a

*Jak owca na rzeź prowadzona
i jak baranek niemy przed tym,
który go strzyże,*

podobnie nie otworzył swych ust.^b

33 *W Jego poniżeniu^a odmówiono Mu sądu.*

Co powiedzieć o Jego rodzie?!

Bo Jego życie usuwane jest z ziemi.¹

34 Przy tych słowach eunuch odezwał się do Filipa: Powiedz, proszę, o kim prorok to mówi? O sobie samym, czy też o kimś innym? **35** Filip otworzył usta i rozpoczynając od tego fragmentu Pisma,^a głosił mu dobrą nowinę^b o Jezusie. **36** Gdy tak jechali drogą, przybyli nad jakąś wodę i eunuch zapytał: Oto woda. Co stoi na przeszkodzie, abym został ochrzczony?^a **37** Filip odpowiedział: Jeśli wierzysz z całego serca, możesz. A on na to: Wierzę, że Jezus Chrystus jest Synem Boga.² **38** Rozkazał więc zatrzymać wóz. Obaj, Filip i eunuch, zeszli do wody, i ochrzcił go.^a **39** Gdy zaś wyszli z wody, Duch

26^cRdz 10:19

27^a1Krl 8:41-42;
Iz 56:3-7; Ps 68:32;
So 3:10; J 12:20;
Dz 24:11

29^aDz 10:19; 11:12;
13:2; 20:23; 21:11

31^aJ 16:13; Rz 10:14

32^aIz 53:7-8;

^bMt 26:63; J 19:9

33^aIz 53:7-8;

2Kor 8:9; Flp 2:8

35^aLk 24:27;

Dz 17:2; 18:28; 28:23;

^bDz 5:42; 8:25, 40

36^aDz 2:38; 10:47

38^aMt 28:19

39^a1Krl 18:12;

2Krl 2:16; Ez 3:14;

8:3; 2Kor 12:4;

^bDz 8:8; 11:23

40^aDz 8:25;

^bDz 9:30; 10:1,

24; 21:8

Rozdział 9

1^aDz 8:3; 9:13; 22:4;

26:9-11; 1Kor 15:9;

Ga 1:13; Flp 3:6;

1Tm 1:13

2^aDz 9:14; 22:5;

^bLk 12:11; 21:12;

Dz 22:19; ^dDz 18:25-

26; 19:9, 23; 22:4;

24:14, 22

3^aDz 22:6-11;

26:12-18

4^aMt 25:40, 45

5^a1Kor 15:8; ^bDz 5:39

7^aOn 10:7; J 12:29

^aRdz 19:11;

2Krl 6:18-20;

Dz 13:11

10^aDz 9:17; 22:12;

^bDz 10:10, 17; 16:9;

^cIz 6:8

11^aDz 9:6; ^bDz 9:30;

21:39; 22:3

12^aDz 10:3, 17, 19;

16:9-10; ^bMk 8:23-

25; Dz 9:17; ^cDz 9:17-

18; 22:13

13^aDz 9:32; 26:10;

Rz 1:7; 15:25-26,

31; 16:2, 15; Ef 1:1;

2Tis 1:10; ^bDz 8:3;

9:1; 22:4; 26:9-11;

1Kor 15:9; Ga 1:13;

Flp 3:6; 1Tm 1:13

Pański porwał Filipa^a i eunuch go już więcej nie zobaczył, lecz z radością^b podążał dalszą drogą. **40** Filip natomiast znalazł się w Azocie i obchodząc wszystkie miasta, głosił dobrą nowinę,^a aż doszedł do Cezarei.^b

Nawrócenie Saula

9 Saul z kolei, wciąż owładnięty żądzą mordy w stosunku do uczniów Pańskich,^a przyszedł do arcykapłana **2** i uprosił go o listy^a do synagog^b w Damaszku. Planował sprawdzić, czy są tam jacyś zwolennicy Drogi,^c mężczyźni lub kobiety. A jeśliby się okazało, że są, chciał takie osoby schwycić i sprowadzić do Jerozolimy. **3** Gdy był w drodze do Damaszku i już zbliżał się do miasta, otoczyło go nagle światło pochodzące z nieba.^a **4** Padając na ziemię, usłyszał głos: Saulu! Saulu! Dlaczego Mnie prześladujesz?^a **5** Kim jesteś, Panie? – zapytał. Ja jestem Jezus^a – usłyszał – którego ty prześladujesz.^b **6** Powstań jednak. Wejdziesz do miasta. Tam ci powiedzą, co masz robić. **7** Mężczyźni, którzy towarzyszyli Saulowi w drodze, stanęli oniemiałi. Słyszeli wprawdzie głos,^a ale nikogo nie dostrzegli. **8** Saul podniósł się z ziemi, lecz gdy otworzył oczy, nic nie widział.^a Do Damaszku zatem prowadzili go za rękę. **9** Tam przez trzy dni nic nie widział, nie jadł i nie pił.

10 W Damaszku natomiast mieszkał pewien uczeń. Miał na imię Ananiasz.^a Pan przemówił do niego w widzeniu:^b Ananiaszu! Jestem, Panie!^c – odpowiedział. **11** Wstań!^a – polecił mu Pan. – Idź na ulicę Prostą i w domu Judy odszukaj człowieka o imieniu Saul. Pochodzi on z Tarsu.^b Właśnie się modli. **12** W widzeniu^a zobaczył człowieka o imieniu Ananiasz, który wszedł, włożył na niego ręce,^b a on w ten sposób odzyskał wzrok.^c **13** Ananiasz na to: Panie, od wielu ludzi słyszałem o tym człowieku. W Jerozolimie wyrządził on Twoim świętym^a wiele złego.^b **14** Tutaj też ma pełnomocnictwo od arcykapłanów, aby poj-

¹ Cytat za G.

² W. 37 nie występuje w: \mathfrak{P}^{45} \mathfrak{P}^{74} \aleph A B C Ψ 33 81 181 614 1175 1409 2344 Byz. Występuje w małych odmianach w: E 323 453 945 1739 1891 2818 (it vg^{cl} sy^{h**} mae; Ir Cyp).

mać wszystkich,^a którzy wzywają Twojego imienia.^b **15** Pan jednak powiedział do niego: Idź, gdyż ten człowiek jest moim wybranym naczyniem.^a On zanieś moje imię przed pogan,^b królów^c i synów Izraela.^d **16** Ja sam pokażę mu, ile będzie musiał wycierpieć dla mojego imienia.^a **17** I Ananiasz poszedł. Wszedł do domu, włożył na Saula ręce i oznajmił: Saulu! Bracie! Przyśłał mnie Pan, Jezus, Ten, który ci się ukazał w czasie drogi. Przychodzę, abyś odzyskał wzrok i został napełniony Duchem Świętym. **18** Na te słowa Saulowi natychmiast opadły z oczu jakby łuski. Odzyskał wzrok, wstał i został ochrzczony.^a **19** A po zjedzeniu posiłku powrócił do sił.

Po paru dniach przebywania z uczniami w Damaszku^a **20** Saul zaczął głośić Jezusa w synagogach. Utrzymywał, że to On jest Synem Boga.^a **21** Wszyscy, którzy go słuchali, byli zdziwieni: Czy to nie ten człowiek – pytali – występował w Jerozolimie przeciwko ludziom wzywającym tego imienia? I czy nie przyszedł po to, aby również tutaj schwytać im podobnych i odprowadzić do arcykapłanów?^a **22** Saul tymczasem występował coraz śmielej.^a Wprawiał w zakłopotanie Żydów mieszkających w Damaszku, bo dowodził, że Jezus jest Chrystusem.^b **23** Tak minęło wiele dni. W końcu Żydz uknuli spisek, aby go zabić.^a **24** Saul dowiedział się jednak o tym.^a Chcąc go w jakiś sposób zgładzić, jego przeciwnicy dniem i nocą strzegli nawet bram.^b **25** Uczniowie jednak pomogli mu i pod osłoną nocy opuścili go w koszu przez mur.^a

26 Po przybyciu do Jerozolimy^a Saul starał się przyłączyć do uczniów. Wszyscy się go jednak bali. Nikt nie chciał uwierzyć, że stał się uczniem. **27** Dopiero Barnaba^a go przygarnął. Zaprowadził go do apostołów,^b opowiedział im, jak to w drodze Saul zobaczył Pana,^c jak Pan do niego przemówił^d i jak w Damaszku śmiało przemawiał w imieniu Jezusa.^e **28** W ten

¹⁴Dz 9:2; 22:5; 26:10; ^bDz 2:21; 9:21; 22:16; Rz 10:13; 1Kor 1:2; 2Tm 2:22
¹⁵Rz 9:21-24; 2Tm 2:20-21; ^bDz 22:21; Rz 11:13; 15:16; Ga 1:16; 2:2; 8-9; Ef 3:8; 1Tm 2:7; 2Tm 4:17; ^cDz 25:26; 26:1-2; 27:24; ^dRz 1:5-16²Kor 6:4; 11:23-27; 2Tm 1:8; 2:3, 9

¹⁸Dz 22:16

¹⁹Dz 26:20

²⁰Mt 16:16; J 20:31; Rz 1:3-4
²¹Dz 8:3; 9:1-2, 14; 26:10

²²1Tm 1:12; 2Tm 4:17; ^bŁk 9:20; J 11:27; Dz 17:3; 18:5, 28
²³Dz 9:29; 23:12; 25:3
²⁴Dz 20:3, 19; 23:12; ²Kor 11:32
²⁵Joz 2:15; 15m 19:12; 2Kor 11:33
²⁶Dz 22:17; 26:20; Ga 1:18
²⁷Dz 4:36; 11:22-26, 30; 13:1-2; ^bGa 1:18-19; ^c1Kor 9:1; 15:8; ^dDz 9:4; 22:7; 26:14; ^eDz 9:20
²⁹J 7:35; Dz 6:1
³⁰Dz 8:40; ^bDz 9:11; 11:25

³¹Dz 5:11; 11:22; ^bDz 1:8; ^cNe 5:9; ^dDz 5:14
³²Dz 9:13
³³Mt 4:24; 9:2; Dz 3:2
³⁴Dz 4:10; ^bMt 9:6
³⁵1Krn 5:16; 27:29; Iz 33:9; ^bDz 11:21; 2Kor 3:16
³⁶Rz 13:3; 2Kor 9:8; Ef 2:10; 1Tm 2:10; Tt 3:1
³⁷Dz 1:13; 20:8
⁴⁰Mt 9:25; ^bDz 28:8; Jk 5:14-15;

sposób Saul znalazł się w ich kręgu, poruszał się swobodnie po Jerozolimie i odważnie występował w imieniu Pana. **29** Rozprawiał też z hellenistami,^a przekonując ich o swej racji. Oni jednak postanowili go zgładzić.

30 Gdy bracia dowiedzieli się o tym, odprowadzili go do Cezarei,^a a stamtąd wyprawili do Tarsu.^b

31 Dla kościoła^a w całej Judei, Galilei i Samarii^b nastąpił czas pokoju. Wierzący budowali się duchowo, żyli w bojaźni Pana,^c a dzięki zachęce Ducha Świętego ich grono rosło licznie.^d

Piotr w Judei

32 Gdy Piotr odwiedzał wszystkich, przybył również do świętych^a zamieszkałych w Liddzie. **33** Tam natknął się na niejakiego Eneasza. Człowiek ten był sparaliżowany.^a Przez osiem lat nie podnosił się z łóżka. **34** Piotr zwrócił się do niego: Eneaszu, Jezus Chrystus cię uzdrowia.^a Wstań,^b zwiń swoje posłanie. I Eneasza natychmiast wstał. **35** Widzieli go wszyscy mieszkańcy Liddy oraz Saronu,^a którzy też nawrócili się do Pana.^b

36 W Joppie natomiast mieszkała pewna uczennica, imieniem Tabita. W tłumaczeniu na grecki znaczy to Dorkas. Wyświadczyła ona innym wiele dobra^a i okazała wiele miłosierdzia.

37 W tych dniach zasłabła i umarła. Obmyto ją więc i złożono w sali na piętrze.^a **38** A ponieważ Lidda leży blisko Joppy, uczniowie, gdy usłyszeli, że Piotr przebywa tak blisko, wysłali do niego dwóch mężczyzn z prośbą: Przyjdź do nas jak najprędzej. **39** Piotr przygotował się więc do drogi i wyruszył wraz z nimi. Gdy przybył na miejsce, zaprowadzili go do sali na piętrze, gdzie obstały go wszystkie wdowy. Płakały i pokazywały mu suknie oraz płaszcze zrobione przez Dorkas, gdy jeszcze żyła wśród nich. **40** Wtedy Piotr usunął wszystkich,^a padł na kolana, pomodlił się,^b a następnie zwrócił się do ciała i powiedział: Tabito, wstań! Ona zaś otworzyła oczy i – gdy

zobaczyła Piotra – usiadła.^c **41** Wówczas Piotr podał jej rękę i podniósł ją. Potem przywołał świętych oraz wdo-
wy i przedstawił ją żywą.^a **42** Wieść o tym rozniosła się po całej Joppie i wielu uwierzyło w Pana.^a **43** Piotr natomiast przez wiele jeszcze dni przebywał w Joppie, goszcząc u niejakiego Szymona, garbarza.^a

Nawrócenie Korneliusza

10 W Cezarei^a stacjonował pewien setnik.^b Miał na imię Korneliusz i należał do kohorty zwanej italską. **2** Korneliusz był człowiekiem pobożnym^a i bogobojnym,^b zarówno on sam, jak i cały jego dom. Jako człowiek miłosierny wspierał lud hojnymi datkami i nieustannie modlił się do Boga. **3** Pewnego popołudnia, około godziny piętnastej,^{a1} zobaczył w widzeniu,^b w sposób bardzo wyraźny, Bożego anioła.^c Anioł podszedł i przemówił: Korneliuszu! **4** Korneliusz, wpatrzony w niego i przestraszony, zapytał: Co się stało, panie? Twoje modlitwy oraz twoje datki^a – odpowiedział anioł – sprawiły, że Bóg zwrócił na ciebie uwagę.^b **5** Teraz więc pošlij swoich ludzi do Joppy i sprowadź stamtąd niejakiego Szymona, którego nazywają Piotrem.^a **6** Gości on u pewnego garbarza Szymona,^a który ma dom nad morzem. **7** Gdy anioł odszedł, Korneliusz przywołał dwóch swoich domowników oraz pobożnego żołnierza z grona tych, którzy mu osobiście usługiwali, **8** i po wyjaśnieniu im wszystkiego, posłał ich do Joppy.^a **9** Tymczasem następnego dnia około południa² – gdy oni byli w drodze i zbliżali się do miasta – Piotr wyszedł na taras na dachu^a i tam się modlił.^b **10** Zgłodniał przy tym bardzo i chciało mu się jeść. A gdy już przyrządzano posiłek, wpadł w zachwycenie.^a **11** Zo-

^{40c}Mk 5:41-42;
Łk 7:14; 8:54
^{41a}Kr1 17:23;
Łk 7:15
^{42a}J 11:45; 12:11

^{43a}Dz 10:6, 32

Rozdział 10

^{1a}Dz 9:30; 12:19;
^bMt 8:5; Łk 7:2;
23:47; Dz 22:25; 27:1

^{2a}Łz 29:13; Mi 6:8;
Mk 7:5-9; 12:33;
Dz 8:2; 22:12;
Jk 1:27; ^bPwt 10:12;
Joz 24:14; 15m 12:14;
Ps 25:12; 31:20;
Kzn 12:13; Łz 8:13;
Mt 10:28; Dz 10:22;
35; 13:16; 1P 1:17
^{3a}Dz 9:12; 10:17, 19;
^bDz 3:1; ^cDz 5:19

^{4a}Ps 20:4; 141:2;
Obj 8:4; ^bHbr 6:10

^{5a}Mt 10:2; Mk 3:16;
Łk 6:14; J 1:42;
Dz 10:18; 11:13

^{6a}Dz 9:43; 10:32
^{8a}Dz 10:30-33
^{9a1}Sm 9:25; So 1:5;
Mt 24:17; ^bPs 55:17;
77:2; Dn 6:11;
Łk 18:7-8; Rz 12:12;
1Ts 5:17

^{10a}Dz 22:17;
2Kor 12:2
^{11a}Ez 1:1; Mt 3:16;
J 1:51; Dz 7:56;
Obj 19:11
^{13a}Ez 2:8
^{14a}Kpł 11:1-47;
Pwt 14:3-21; Ez 4:14;
Dn 1:8; Dz 10:28
^{15a}Mt 15:11;
Mk 7:15, 19; Dz 15:9;
1Tm 4:4-5; 1t 1:15
^{17a}Dz 10:3
^{19a}Dz 8:29; 11:12;
13:2

^{22a}Dz 10:2;
^bDz 22:12; ^cDz 11:14
^{23a}Dz 10:45; 11:12
^{25a}Dn 2:46; Dz 16:29
^{26a}Dz 14:15;
Obj 19:10; 22:9

baczył otwarte niebo.^a Z nieba zstępował w dół jakiś przedmiot. Przypominał wielkie lniane płótno, trzymane za cztery rogi i opuszczane w kierunku ziemi. **12** Wewnątrz znajdowały się różne czworonożne zwierzęta, płazy oraz ptaki. **13** Rozległ się również głos: Piotrze, wstań, zabijaj i jedz!^a **14** Piotr odpowiedział: O tym nie może być mowy, Panie, bo jeszcze nigdy nie jadłem nic skalanego i nieczystego.^a **15** Wtedy głos zabrzmiał ponownie: Tego, co Bóg oczyścił, ty nie uważaj za skalane.^a **16** Wszystko to powtórzyło się trzy razy, po czym przedmiot został wzięty do nieba. **17** Podczas gdy Piotr zastanawiał się, co mogłoby oznaczać to widzenie,^a ludzie wysłani przez Korneliusza odnaleźli dom Szymona, stanęli u bramy **18** i podniesionym głosem zaczęli pytać, czy Szymon, zwany Piotrem, przebywa tam w gościnie. **19** Pograżony w myślach Piotr usłyszał głos Ducha:^a Szukają cię trzej mężczyźni. **20** Ale wstań, zjedź na dół i idź z nimi bez wahania, bo to Ja ich posłałem. **21** Piotr zszedł więc do tych mężczyzn i powiedział: To ja jestem tym, którego szukacie. Co was tu sprowadza? **22** Wówczas oni odparli: Korneliusz, setnik, człowiek sprawiedliwy i bogobojny,^a cieszący się uznaniem^b całego narodu żydowskiego, otrzymał wiadomość od świętego anioła, że ma cię sprowadzić do swojego domu i posłuchać, co masz do powiedzenia.^c **23** Piotr zaprosił ich więc do środka i ugościł. Nazajutrz zaś wstał i poszedł z nimi, a wraz z nim wyruszyło kilku braci z Joppy.^a **24** Następnego dnia Piotr przybył do Cezarei. Korneliusz już na nich czekał. Na spotkanie zaprosił swoich krewnych i najbliższych przyjaciół. **25** Kiedy Piotr się zbliżał, Korneliusz wyszedł mu naprzeciw i w pokłonie upadł mu do stóp.^a **26** Piotr podniósł go i powiedział: Wstań, ja też jestem człowiekiem.^a **27** A rozmawiając z nim, wszedł i zastał wielu zgroma-

1 Lub: *około godziny dziewiętej*, według ówczesnej rachuby czasu.

2 Lub: *około godziny szóstej*, według ówczesnej rachuby czasu.

dzonych. **28** Przemówił do nich w ten sposób: Wy wiecie, jak bardzo niezgodne z Prawem jest dla Żyda przestawianie z ludźmi innej narodowości lub odwiedzanie ich.^a Mnie jednak Bóg pokazał, abym żadnego człowieka nie nazywał skalanym lub nieczystym.^b **29** Właśnie dlatego na wasze wezwanie przyszedłem bez sprzeciwu. Zapytuję więc, w jakiej sprawie posłaliście po mnie? **30** Wtedy zabrał głos Korneliusz: Przed czterema dniami, mniej więcej o tej godzinie, czyli o dwunastej, modliłem się w moim domu. Nagle stanął przede mną mężczyzna w lśniącej szacie.^a **31** Zwrócił się do mnie: Korneliuszu, twoja modlitwa została wysłuchana^a i twoje datki sprawiły, że Bóg zwrócił na ciebie uwagę.^b **32** Poślij zatem do Joppy i sprowadź stamtąd Szymona, którego nazywają Piotrem. Gości w domu Szymona,^a garbarza, nad morzem. **33** Dlatego natychmiast posłałem po ciebie, a ty wspaniale postąpiłeś, że przyszedłeś. Teraz my wszyscy zebraliśmy się przed Bogiem, aby wysłuchać wszystkiego, co zostało ci zlecone przez Pana.^a

34 Piotr otworzył zatem usta i przemówił: Naprawdę, zaczynam rozumieć, że Bóg nie traktuje jednych lepiej niż innych,^a **35** lecz w każdym narodzie^a miły mu jest ten, kto Go szanuje^b i postępuje sprawiedliwie.^c **36** Odnoszę się teraz do poselstwa,^a które przekazał synom Izraela, głosząc za pośrednictwem Jezusa Chrystusa,^b który jest Panem wszystkich,^c dobrą nowinę o pokoju.^d **37** Otóż wiecie, co się działo w całej Judei, począwszy od Galilei,^a po chricze, który głosił Jan. **38** Wiecie o Jezusie z Nazaretu,^a że Bóg namaścił Go Duchem Świętym^b i mocą.^c Wiecie też, że wszędzie, gdzie chodził, czynił dobrze i leczył wszystkich dręczonych przez diabła, a działo się tak dlatego, że był z Nim Bóg.^d **39** My jesteśmy świadkami^a tego wszystkiego, co uczynił na terenach zamieszkałych przez Żydów i w Jero-

28^aJ 4:9; Ga 2:12; Ef 2:12; **28^b**Dz 10:15; 11:9; Rz 10:12; Ef 2:13; 3:6
30^aŁk 24:4; J 20:12
31^aDn 10:12; Łk 1:13;
32^aDz 10:4; Hbr 6:10
32^bDz 9:43; 10:6
33^aDz 11:5-14
34^aPwt 10:17; 2Krn 19:7; Jb 34:19; Rz 2:11; Ga 2:6; Ef 6:9; Kol 3:25; 1P 1:17
35^aDz 17:26-27;
35^bDz 10:2; ^cIz 64:5; J 9:31
36^aPs 107:20; 1J 1:5;
36^bRz 5:1; ^cMt 28:18; Rz 10:12; Flp 2:9; Obj 17:14; 19:16; ^dIz 52:7; Na 2:1; Dz 13:32; Ef 2:17
37^aMt 4:12; Mk 1:14
38^aDz 2:22; ^bPs 45:8; Iz 61:1; Mt 3:16; Łk 3:22; 4:18; Dz 4:27; ^cŁk 6:19; ^dJ 3:2; 8:29; 16:32
39^aDz 1:8; 10:41;
39^bPwt 21:22; Dz 5:30;
39^cDz 2:23; 3:15; 7:52
40^aŁk 9:22; Dz 2:24; 13:30; 1Kor 15:4;
41^aDz 1:3
41^bDz 1:8; 13:31; 1Kor 15:4-8; ^cJ 14:19; 22; ^dŁk 24:30, 42-43; J 21:12-13
42^aMt 28:19;
42^bMk 16:5; ^cDz 2:40; ^dJ 5:22, 27; Dz 17:26-31; Rz 14:9; 1Ts 5:9-10; 2Tm 4:1; 1P 4:5
43^aIz 42:1; 53:5-6; Jr 31:34; Dn 9:24; Łk 24:27; Dz 3:18, 24; 26:22; Rz 3:21; ^bJ 3:15-16, 18; Dz 9:42; 11:17; 19:4; Ga 3:22; ^cJ 20:31; Dz 4:12; Rz 10:9-13; ^dJr 31:34; Łk 24:47; Dz 5:31
44^aDz 11:15; 15:8
45^aDz 11:2;
45^bDz 10:23; 11:12;
45^cDz 11:18; Ga 3:14;
45^dMk 16:17; Dz 2:4, 11; 19:6
46^aMk 16:17; Dz 2:4, 6, 8
47^aDz 8:36;
47^bDz 11:17; 15:8
48^aDz 2:38; 19:5;
48^bJ 4:40

Rozdział 11

1^aDz 9:30; 11:29;
1^bHbr 4:12
2^aDz 10:45; Kol 4:11;
2^bTt 1:10; ^cDz 15:5; Ga 2:12
3^aŁk 15:2; Dz 10:28; Ga 2:12

zolimie. Jego też zawiesili na krzyżu^{b1} i w ten sposób zabili.^c **40** Bóg jednak wzbudził^a Go trzeciego dnia i sprawił, że stał się widzialny,^b **41** lecz nie dla całego ludu, a tylko dla świadków^a uprzednio wybranych przez Boga,^b to znaczy dla nas, którzy po Jego zmartwychwstaniu jedliśmy i piliśmy^c wraz z Nim. **42** On też polecił nam głosić ludowi^a i składać o Nim świadectwo,^b że jest ustanowionym przez Boga sędzią żywych i umarłych.^c **43** O Nim świadczą wszyscy prorocy.^a Głoszą, że każdy, kto w Niego wierzy,^b dostępuje, przez Jego imię,^c przebaczenia grzechów.^d

44 Piotr jeszcze mówił o tych sprawach, a Duch Święty już zstąpił na wszystkich słuchających jego mowy.^a **45** Zaskoczyło to tych wszystkich wierzących, którzy należeli do obrzezanych^a i przybyli z Piotrem,^b że i na pogan^c został wylany dar Ducha Świętego.^d **46** Słyszeli ich bowiem, jak mówili językami^a i wywyższali Boga. Wtedy odezwał się Piotr: **47** Czy ktoś może odmówić wody, aby ochrzcić^a tych, którzy otrzymali Ducha Świętego, podobnie jak my?^b **48** I rozkazał, aby ich ochrzczono w imię Jezusa Chrystusa.^a Następnie uprosili go, aby pozostał z nimi kilka dni.^b

Reakcja Żydów

na nawrócenie się pogan

11 Apostołowie zaś oraz bracia^a rozrzućeni po Judei usłyszeli, że poganie również przyjęli Słowo Boga.^b **2** Gdy więc Piotr przybył do Jerozolimy, ci, którzy byli z obrzezanych,^a zaczęli wysuwać przeciwko niemu zarzuty:^b **3** Gościłeś u ludzi nieobrzezanych – mówili – i zasiadałeś z nimi do stołu.^a **4** Wówczas Piotr zaczął im wyjaśniać wszystko po kolei: **5** Przebywałem w mieście Joppii. Tam podczas modlitwy, będąc w zachwyceniu, miałem widzenie. Oto jakis

¹ na krzyżu: gr. ξύλον (ksylon), czyli: drzewo, oznacza również krzyż.

przedmiot przypominający wielkie płótno, trzymany za cztery rogi, opuszczał się z nieba i zatrzymał tuż przy mnie.^a **6** A gdy przyjrzałem się mu uważnie, zobaczyłem żyjące na ziemi czworonogi, dzikie zwierzęta, płazy oraz ptaki. **7** Usłyszałem też głos, który tak zwracał się do mnie: Piotrze, wstań, zabijaj i jedz! **8** O tym nie może być mowy, Panie – odpowiedziałem. – Tego, co skalane i nieczyste, nigdy jeszcze nie miałem w ustach. **9** Wtedy znów odezwał się do mnie głos z nieba: Tego, co Bóg oczyścił, ty nie uważaj za skalane. **10** Powtórzyło się to trzykrotnie. Następnie wszystko powróciło do nieba. **11** Po chwili tuż przed domem, w którym przebywałem, stanęli trzej mężczyźni, posłani do mnie z Cezarei. **12** A Duch podpowiedział mi, że mam z nimi iść bez wahania. Wyruszyło też ze mną tych sześciu braci^a i tak przyszlismy do domu tego człowieka. **13** Opowiedział nam on, jak zobaczył anioła, który stanął w jego domu i polecił mu: Poślij do Joppy i sprowadź stamtąd Szymona, którego nazywają Piotrem. **14** On skieruje do ciebie słowa, dzięki którym będziesz zbawiony ty i cały twój dom.^a **15** A gdy zacząłem mówić, zstąpił na nich Duch Święty,^a podobnie jak na nas na początku.^b **16** Przypomniałem sobie wówczas wypowiedź Pana. Powiedział On: Jan chrzczył w wodzie, wy zaś zostaniecie ochrzczeni w Duchu Świętym.^a **17** Jeśli więc Bóg dał im ten sam dar,^a co i nam,^b którzy uwierzyliśmy w Pana Jezusa Chrystusa, to kim ja jestem, abym mógł sprzeciwiać się Bogu? **18** Gdy to usłyszeli, uspokoił się i zaczęli chwalić Boga:^a Tak więc i poganom^b – mówili – Bóg sprawił opamiętanie, aby mogli otrzymać życie.^c

Powstanie Kościoła w Antiochii

19 Tymczasem ci, którzy się rozproszyli na skutek prześladowania,^a rozrętanego z powodu Szczepana, dotarli aż do Fenicji, na Cypr i do Antiochii. Poza Żydami nikomu jednak nie gło-

⁵Dz 10:9-32

¹²Dz 10:23, 45

¹⁴Dz 16:31

¹⁵Dz 10:44; ^bDz 2:4

¹⁶Dz 1:5

¹⁷Dz 8:20; 10:45;

^bDz 10:47; 15:8

¹⁸Dz 21:20;

^bDz 10:45; 13:46-48;

^{14:27; Rz 15:9-10;}

^cDz 5:31

¹⁹Dz 8:1

²⁰J 7:35; ^bDz 5:42

²¹Akt 1:66; ^bDz 2:41;

4:4; 5:14; 6:7; 9:35;

11:24; 21:20

²²Dz 4:36

²³Dz 4:33; ²Kor 6:1;

Kol 1:6; ^bDz 13:43;

14:22

²⁴Dz 6:5; ^bDz 2:41;

4:4; 5:14; 6:7; 11:21;

24; 21:20

²⁵Dz 9:30

²⁶Dz 13:1; ^bDz

11:22; 12:1; ^cDz

26:28; 1P 4:16

²⁷Dz 13:1; 15:32;

1Kor 12:28-29;

Ef 4:11

²⁸Dz 21:10;

^bDz 2:18; 8:29; 10:19;

21:4, 11; ^cMt 24:7;

^dDz 18:2

²⁹Dz 24:17;

Rz 15:26; 1Kor 16:1;

Ga 2:10; ^bDz 11:1

³⁰Dz 14:23;

15:2, 4, 6; 20:17;

21:18; 1Tm 5:17;

19; 1T 1:5; Jk 5:14;

^bDz 12:25-13:1

Rozdział 12

¹Dz 4:3; ^bDz 5:11;

12:5; 13:1

²Mt 4:21; 20:20-23;

^bHbr 11:37

sili Słowa. **20** Za to niektórzy, pochodzący z Cypru i Cyreny, po przybyciu do Antiochii zaczęli rozmawiać również z Grekami^a i głosić im dobrą nowinę o Panu Jezusie.^b **21** Pan ich w tym wspomagał,^{a1} bo rzeczywiście duża liczba osób, które uwierzyły, nawróciła się do Niego.^b **22** Wieść o nich dotarła do kościoła w Jerozolimie, tak że wysłali do Antiochii Barnabę.^a **23** Ten, gdy przybył na miejsce i przekonał się, że Bóg okazał im łaskę,^a ucieszył się i zachęcał wszystkich, aby całym sercem trzymali się Pana.^b **24** Był on dobrym człowiekiem, pełnym Ducha Świętego i wiary.^a Spora też grupa ludzi została pozyskana dla Pana.^b **25** Barnaba udał się również do Tarsu w poszukiwaniu Saula.^a **26** Znalazł go tam, sprowadził do Antiochii^a i przez cały rok przebywali razem w kościele.^b W tym czasie objęli nauczaniem znaczną liczbę osób. To w Antiochii po raz pierwszy nazwano uczniów chrześcijanami.^c

27 W tych zaś dniach przyszli do Antiochii prorocy^a z Jerozolimy. **28** Jeden z nich, imieniem Hagabos,^a zapowiedział pod wpływem Ducha,^b że na całym świecie nastanie wielki głód.^c Nastąpił on też za panowania Klaudiusza.^d **29** Co do uczniów natomiast, tyle na ile każdego było stać, wszyscy postanowili wysłać pomoc braciom^a mieszkającym w Judei.^b **30** Zgodnie z postanowieniem posłali ją starszym^{a2} za pośrednictwem Barnaby i Saula.^b

Prześladowanie Kościoła przez Heroda

12 W tym mniej więcej czasie król Herod podjął działania^a na szkodę pewnych członków kościoła.^b **2** Jakuba, brata Jana, ^aściął mieczem.^b

¹ Idiom: *Ręka Pana była przy tym z nimi.*

² *starszy*: tym słowem, w kontekście kościoła, oddano w niniejszym przekładzie gr. πρεσβύτερος (*presbyteros*); synonimiczne *biskup*, gr. ἐπίσκοπος (*episkopos*), oddano słowem *przełożony*.

3 A gdy zobaczył, że to się podoba Żydom,^a posunął się dalej i schwytał również Piotra. Było to w czasie Święta Przaśników.^b 4 Po arestowaniu osadził go w więzieniu^a i przekazał pod straż czterem czwórkom żołnierzy, zamierzając po święcie Paschy^b urządzić mu publiczny proces. 5 Strzeżono więc Piotra w więzieniu, kościół natomiast trwał w usilnych modlitwach^a za nim do Boga. 6 W noc poprzedzającą zaplanowany przez Heroda proces Piotr, skuty dwoma łańcuchami, spał pomiędzy dwoma żołnierzami. Ponadto strażnicy strzegli drzwi więzienia.^a 7 Wtem stanął przy nim anioł Pana.^a W celi rozbrzmiało światło. Anioł trzącił Piotra w bok, obudził go i powiedział: Wstawaj czym prędzej! Z rąk Piotra opadły łańcuchy.^b 8 Przepasz się – usłyszał – i załóż sandały. Posłuchał. Zarzucił płaszcz – polecił anioł – i idź za mną. 9 Wyszedł więc i ruszył za nim, lecz nie sądził, że to, co się z nim za sprawą anioła dzieje, jest prawdą. Myślał raczej, że ogląda widzenie.^a 10 Tymczasem minęły pierwszą straż, drugą, doszli do żelaznej bramy prowadzącej do miasta, która im się sama otworzyła,^a wyszli na zewnątrz, przeszli jedną ulicę i nagle anioł znikł. 11 Gdy Piotr doszedł do siebie, stwierdził: Teraz wiem na pewno, że Pan posłał swego anioła,^a wyrwał mnie^b z ręki Heroda i uchronił przed tym wszystkim, na co czekał lud żydowski. 12 Gdy to sobie uświadomił, udał się do domu Marii, matki Jana, którego nazywano Markiem,^a gdzie wiele osób zgromadziło się i modliło.^b 13 Piotr zakolała do bramy. Wtedy podszła Rode, służąca, i nadsłuchiwała. 14 Gdy rozpoznała głos Piotra, z radości nie otworzyła bramy, ale pobiegła z powrotem z wieścią, że Piotr stoi na zewnątrz. 15 Oszalała!^a – orzekli. Ona jednak upierała się, że jest tak, jak mówi. Wówczas stwierdzili: To jego anioł.^b 16 Piotr jednak nie przestawał kołatać. Gdy więc otworzyli drzwi i zobaczyli go, nie posiadali się ze zdi-

^{3a}Dz 24:27; 25:9;
^bWj 12:15-20; 23:15;
Dz 20:6

^{4a}Łk 21:12; J 21:18;
Dz 4:3; ^bWj 12:11

^{5a}Dz 12:12; Rz 15:30-31; Ef 6:18; Jk 5:16

^{6a}Dz 5:23

^{7a}Krl 19:7; Łk 2:9;
24:4; ^bDz 5:19; 16:26

^{9a}Ps 126:1; Dz 9:10;
10:3, 17; 11:5; 16:9-10; 2Kor 12:1

^{10a}Dz 5:19; 16:26

^{11a}Rdz 48:16;

Ps 34:8; 91:11;

Dn 3:28; 6:23;

^bPs 33:19-20; 97:10;

2Kor 1:10

^{12a}Dz 12:25;

13:5, 13; 15:37, 39;

Kol 4:10; 2Tm 4:11;

Fm 24; 1P 5:13;

^bDz 12:5

^{15a}Dz 26:24;

^bMt 18:10

^{17a}Dz 13:16; 19:33;

21:40; ^bGa 1:19;

Jk 1:1

^{18a}Dz 5:22-24

^{19a}Dz 16:27;

^bDz 10:1, 24

^{20a}Mt 11:21;

^bKrl 5:11; Ezd 3:7;

Ez 27:17

^{23a}2Sm 24:17;

2Krl 19:35; ^bDn 4:30;

5:20

^{24a}Lz 55:11; Dz 6:7;

19:20

^{25a}Dz 11:29-30;

^bDz 12:12; 13:5, 13;

15:37

Rozdział 13

^{1a}Dz 11:26; ^bDz 5:11;

14:23; ^cDz 11:27;

15:32; Ef 4:11; ^dDz

11:22, 24; ^eŁk 3:1;

^fDz 11:25

^{2a}Dz 8:29; 10:19;

16:6-7; 20:28;

^bDz 9:15; 22:21;

Rz 1:1; Ga 1:15-16;

1Tm 2:7; 2Tm 1:11

^{3a}Dz 6:6; 14:23;

1Tm 4:14; 5:22

wienia. 17 On zaś dał im znak ręką,^a by ucichli, i opowiedział, jak Pan wyprowadził go z więzienia. Powiadomcie o tym Jakuba^b oraz braci – zakończył. Następnie wyszedł i udał się w inne miejsce.

18 Z nastaniem dnia to, co się zdarzyło z Piotrem, wywołało popłoch^a wśród żołnierzy. 19 Herod zarządził pościg, a ponieważ go nie znalezione, przesłuchał strażników i skazał ich na śmierć.^a Wkrótce potem wyjechał z Judei i przebywał w Cezarei.^b

Okoliczności śmierci Heroda

20 Herod toczył zacięty spór z mieszkańcami Tyru i Sydonu.^a Ci jednak jednomyślnie przybyli do niego, pozyskali dla swej sprawy Błasta, podkomorzego królewskiego, i prosili o pokój. Ich kraj bowiem pobierał żywność z ziem królewskich.^b 21 W oznaczonym dniu Herod, ubrany w królewską szatę, zasiadł na tronie, aby publicznie do nich przemówić. 22 Ludzie byli zachwyceni: To głos boga, nie człowieka! – wołali. 23 W tym momencie anioł Pana^a uderzył Heroda. Nie oddał on bowiem chwały Bogu.^b Wkrótce potem, stoczony przez robactwo, Herod zmarł.

24 A Słowo Boga rozszerzało się i pomnażało.^a 25 Barnaba zaś i Saul, po spełnieniu posłannictwa,^a wrócili z Jerozolimy, zabierając przy tym ze sobą Jana, zwanego Markiem.^b

Działalność kościoła w Antiochii

13 W Antiochii,^a w tamtejszym kościele,^b prorokami^c i nauczycielami byli: Barnaba, Symeon,^d noszący przydomek Niger, Lucjusz Cyrenejczyk, Manaen, który wychowywał się z tetrarchą Herodem,^e oraz Saul.^f 2 W czasie gdy prowadzili publiczne nabożeństwo i pościli, Duch Święty^a powiedział: Oddzielcie mi Barnabę i Saula do tego dzieła, do którego ich powołałem.^b 3 Wtedy, po zakończeniu postu i modlitwy, włożyli na nich ręce^a i ich wyprawili.

PIERWSZA PODRÓŻ MISYJNA

Wydarzenia na Cyprze

4 Oni więc, wysłani przez Ducha Świętego, udali się do Seleucji, a stamtąd odpłynęli na Cypr.^a **5** Po przybyciu do Salaminy, głosili Słowo Boże^a w żydowskich synagogach.^b Jako pomocnika mieli z sobą Jana.^c **6** Tak przeszli całą wyspę. Doszli aż do Pafos, gdzie spotkali pewnego maga,^a fałszywego proroka,^b Żyda imieniem Barjesus. **7** Przebywał on u prokonsula^a Sergiusza Pawła, dość rozumnego człowieka, który zaprosił do siebie Barnabę i Saula, gdyż pragnął posłuchać Słowa Bożego. **8** Jednak mag Mędzrec,¹ bo tak go też określano, zaczął podważać ich słowa,^a starając się odwieść prokonsula od wiary. **9** Wtedy Saul, albo Paweł, napełniony Duchem Świętym,^a wpastrył się w niego **10** i powiedział: Synu diabelski,^a pogrążony w najgorszym oszustwie i bezwstydzie, nieprzyjacielu wszelkiej sprawiedliwości! Czy nie przestaniesz wykrzywiać prostych dróg Pana?!^b **11** Oto ręka Pana spocznie na tobie!^a Oślepniesz i przez pewien czas nie będziesz oglądał słońca! Na te słowa mag ociemniał i błądząc bezradnie dookoła, prosił, by go ktoś wziął za rękę i poprowadził.^b **12** Gdy prokonsul zobaczył, co się stało, uwierzył, zdumiony nauką Pana.

Wydarzenia

w Antiochii Pizydyjskiej

13 Po odpłynięciu z Pafos Paweł i jego towarzysze przybyli do Perge w Pamfilii.^a Jan tymczasem odłączył się od nich i wrócił do Jerozolimy.^b **14** Oni natomiast wyruszyli z Perge i dotarli do Antiochii Pizydyjskiej.^a W dzień szabatu^b udali się do synagogi^c i usiedli. **15** Po odczytaniu fragmentów Prawa^a i Proroków,^b przełożeni^c synagogi posłali do nich zaproszenie: Drodzy bracia, skoro przybywacie z jakimś słowem zachęty do ludu – przemówcie.

⁴Dz 4:36; 15:39

⁵Dz 13:26, 46;

⁶Mk 6:2; Łk 4:15-16;

⁷Dz 13:14; ⁸Dz 19:22

⁹Wj 7:11; Dz 8:9, 11;

¹⁰Mt 7:15

¹¹Dz 18:12; 19:38

¹²Dz 30:11; 2Tm 3:8

¹³Łk 1:15

¹⁴Mt 13:38; J 8:44;

¹⁵J 3:8, 10; ¹⁶Prz 10:9;

¹⁷Oz 14:9

¹⁸Wj 9:3; Ps 32:4;

¹⁹Rdz 19:11; Dz 9:8;

²⁰22:11

²¹Dz 2:10; 14:24-25;

²²Dz 12:25; 13:5;

²³15:38

²⁴Dz 14:21;

²⁵Dz 13:42, 44; 16:13;

²⁶Dz 13:5

²⁷Dz 13:27; 15:21;

²⁸Mt 5:17; 7:12;

²⁹Łk 16:16; ³⁰Mk 5:22

³¹Dz 12:17; 19:33;

³²21:40; ³³Dz 10:2, 22,

³⁴35; 13:26

³⁵Pwt 7:6-7;

³⁶Ps 105:23; Dz 7:17;

³⁷Wj 6:1, 6; 12:51; 14:8

³⁸Wj 16:35;

³⁹Lb 14:34; Dz 7:36;

⁴⁰Pwt 1:31

⁴¹Pwt 7:1;

⁴²Joz 14:1; Ps 78:55;

⁴³Dz 7:45

⁴⁴20^aSdz 2:16, 18;

⁴⁵1Sm 3:20; Dz 3:24

⁴⁶21^a1Sm 8:5, 19;

⁴⁷1Sm 9:1-2; 10:20-21,

⁴⁸24; 11:15

⁴⁹22^a1Sm 13:14;

⁵⁰Oz 13:11; ⁵¹1Sm 16:12-13;

⁵²2Sm 2:4; 5:3;

⁵³Ps 89:21; ⁵⁴1Sm 13:14;

⁵⁵1Iz 44:28; Dz 13:36

⁵⁶23^aDz 2:30; Rz 1:3;

⁵⁷25m 7:12; Ps 132:11;

⁵⁸Iz 11:1; ⁵⁹Łk 2:11;

⁶⁰Rz 11:26

⁶¹24^aMt 3:1-2, 6;

⁶²Mk 1:4-5; Łk 3:3;

⁶³Dz 19:4

⁶⁴25^aJ 1:20; ⁶⁵Mt 3:11;

⁶⁶Mk 1:7; Łk 3:16;

⁶⁷J 1:27

⁶⁸26^aDz 10:2; 13:16;

⁶⁹Dz 13:46

⁷⁰27^aJ 16:3; Dz 3:17;

⁷¹1Kor 2:8; ⁷²Dz 13:15

⁷³28^aMt 26:60;

⁷⁴Mk 14:55; 15:14;

⁷⁵Łk 23:4, 14-15, 22;

⁷⁶J 18:38; 19:4, 6;

⁷⁷Mt 27:22-23;

⁷⁸Mk 15:13-14;

⁷⁹Łk 23:21, 23; J 19:6-7;

⁸⁰15; Dz 3:13-14

16 Wówczas Paweł powstał, dał znak ręką^a i zaczął: Drodzy Izraelici oraz wy, którzy czcicie Boga,^b posłuchajcie! **17** Bóg tego ludu, Izraela, wybrał sobie naszych ojców.^a Wywyższył On swój lud na obczyźnie, w ziemi egipskiej.^b Wyprowadził go w swojej mocy.^c **18** Potem, przez blisko czterdzieści lat,^a znosił ich cierpliwie^b na pustyni. **19** Gdy zaś wytepił z Kanaanu siedem narodów,^a dał im ich ziemię w dziedzictwo^b **20** na około czterysta pięćdziesiąt lat. Zapewniał im też sędziów,^a aż do proroka Samuela.^b **21** Następnie zażądał króla.^a Wówczas Bóg – na czterdzieści lat – dał im Saula, syna Kisz, z pokolenia Beniamina.^b **22** A gdy go odrzucił,^a powołał im na króla Dawida,^b któremu wystawił świadectwo: Znalazłem Dawida, syna Jessaja, człowieka według mojego serca.^c On w pełni wykona moją wolę.^d **23** Z jego potomków^a Bóg, zgodnie z swą obietnicą,^b wywiódł Izraelowi Zbawcę, Jezusa,^c **24** przed którego przyjściem Jan głosił całemu Izraelowi chrzest opamiętania.^a **25** A przy końcu swojej misji Jan oświadczył: Jeśli uważacie mnie za Chrystusa, to ja nim nie jestem.^a Lecz za mną idzie Ten, któremu nie jestem godny rozwiązać rzemieni u sandałów.^b **26** Drodzy bracia, synowie rodu Abrahama, oraz ci wśród nas, którzy czcicie Boga,^a nam zostało posłane Słowo^b o tym zbawieniu. **27** Mieszkańcy Jerozolimy bowiem oraz ich przełożeni nie rozpoznali Go.^a Skazując Go jednak, wypełnili zapowiedzi proroków czytane w każdy szabat.^b **28** Choć nie mogli w żaden sposób uzasadnić kary śmierci,^a zażądali od Piłata, aby wydał taki wyrok.^b **29** A gdy wykonali wszystko, co było o Nim napisane, zdjęli Go z krzyża^{a2} i złożyli w grobowcu.^b **30** Ale Bóg wzbudził Go z martwych.^a **31** Potem, przez wiele dni, wi-

²⁹aDz 5:30; ³⁰Mt 27:59-60; Mk 15:46; Łk 23:53; J 19:38, 41-42

³¹aDz 2:24, 32; 3:15; 4:10; 5:30; 10:40; 13:33-34; 17:31

¹ Mędzrec: od arab. *alim*, czyli: mądry; w gr. *Elimas*.

² z krzyża: gr. ξύλον (*kylon*), czyli: drzewo, oznacza również krzyż.

dywali^a Go ci, którzy przyszedli z Nim z Galilei do Jeruzolimy.^b Oni są teraz Jego świadkami^c wobec ludu. **32** I my ogłaszamy wam dobrą nowinę^c o obietnicy^a złożonej ojcom, **33** że Bóg wypełnił ją względem ich dzieci przez wzburzenie nam Jezusa, jak o tym czytamy w Psalmie drugim:^a

*Ty jesteś moim Synem,^b
Ja Cię dziś zrodziłem.*

34 A to, że Go wzburzył z martwych,^a aby już nie podlegał skażeniu, wynika z zapowiedzi, że: dotrzymam wobec was niezawodnych obietnic złożonych Dawidowi.^b **35** Jak też w innym miejscu czytamy: *Nie dopuścisz, aby Twój Święty został dotknięty skażeniem.*^{a1} **36** Dawid, gdy względem swego pokolenia spełnił służbę zgodną z Bożym planem,^a zasnął,^b został przyłączony do swych ojców – i oglądał skażenie. **37** Ten natomiast, którego Bóg wzburzył z martwych,^a nie oglądał skażenia. **38** Niech wam zatem będzie wiadomo, drodzy bracia, że właśnie przez Tego zwiastowane jest wam przebaczenie grzechów^a – **39** i to wszystkim, nawet tych, za które nie ma usprawiedliwienia w Prawie Mojżesza.^a W Nim każdy, kto wierzy,^b dostępuje usprawiedliwienia.^c **40** Uważajcie więc, by nie spełniło się na was to, co zapowiedzieli prorocy:^a

41 *Spójrzcie, szydercy,
podziwiajcie i gińcie,
bo za waszych dni dokonuję dzieła,
dzieła, któremu nie dalibyście wiary,
nawet gdyby wam ktoś o nim
opowiedział.*^{a2}

42 A gdy wychodzili, zapraszano ich, aby w następny szabat dalej mówili o tych sprawach. **43** Ponadto po opuszczeniu synagogi wielu Żydów oraz pobożnych prozelitów^a poszło za Pawłem i Barnabą, którzy rozmawiali z nimi i przekonowywali ich, aby trwali w Bożej łasce.^b

³¹Mt 28:17;
Mk 16:9, 12, 14;
Łk 24:15; Dz 1:3;
1Kor 15:5-7; ^bDz 1:11;
2:7; ^cŁk 24:48; Dz 1:8;
2:32; 3:15; 5:32;
10:39, 41; 22:15
³²Dz 13:23; 26:6
³³Ps 2:7; Hbr 1:5;
5:5; ^bMt 3:17; 17:5

³⁴Rz 6:9; 8:11;
^{b1}Lz 55:3

³⁵Ps 16:10;
Dz 2:27, 31
³⁶Dz 13:22;
^{b2}Sm 7:12; 1Krl 2:10;
Dz 2:29
³⁷Dz 2:24; 17:31
³⁸Łk 24:47; Dz 5:31;
10:43
³⁹Rz 2:13; Ga 2:16;
3:11; Hbr 9:9; ^b1J 3:15;
Dz 10:43; Rz 3:28;
Ga 3:8; ^c1z 53:11;
Rz 4:25; 6:7; 10:4;
Ga 2:16
⁴⁰Ha 1:5
⁴¹1z 29:14
⁴³Dz 6:5; ^bDz 11:23;
14:22; Ga 5:4;
Hbr 12:15; 1P 5:12
⁴⁵Dz 5:17; 13:50;
14:2, 19; 18:12; 20:3;
21:27; 23:12, 20;
^bDz 19:9; 1Ts 2:16;
Jd 10
⁴⁶Dz 4:13; ^bDz 3:26;
Rz 1:16; ^cDz 13:5;
^dMt 22:8; Łk 7:30;
^eDz 9:15; 11:18; 18:6;
22:21; 28:28; Rz 11:11
⁴⁷^{a1}Lz 42:6; 49:6;
Łk 2:32; 1:8; 12
⁴⁸^b1J 3:15-16, 36;
Dz 11:18
⁵⁰Mt 27:20;
Dz 14:2, 19;
^bMk 15:43; Dz 13:43;
17:4, 12; ^c1Ts 2:15;
2Tm 3:11; 2Kor 11:25, 26
⁵¹Mt 10:14;
Mk 6:11; Łk 9:5;
10:11; Dz 18:6;
^bDz 14:1, 21
⁵²Mt 5:12; ^bDz 4:31;
9:31; 12:24

Rozdział 14
¹Dz 14:21; 16:2;
^bDz 13:5
²Dz 13:45;
^cDz 13:50; 17:5, 13;
21:27; ^dDz 12:17
³Dz 4:13, 29;

44 W następny szabat prawie całe miasto zgromadziło się, aby słuchać Słowa Pana.³ **45** Gdy Żydzi zobaczyli tłumy, wpadli w zazdrość;^a zaczęli bluźnić i podważać to, co Paweł mówił.^b **46** Wtedy Paweł i Barnaba oświadczyli im śmiało i z przekonaniem:^a Wam jako pierwszym^b mieliśmy przekazać Słowo Boga,^c skoro je jednak lekceważycie i uznajecie się za niegodnych życia wiecznego,^d to zwracamy się do pogan.^e **47** Tak bowiem polecił nam Pan:

*Ustanowilem cię światłem^a
dla narodów,
abyś niósł zbawienie
aż po krańce ziemi.*⁴

48 Słyszac to, poganie cieszyli się i wyrażali z uznaniem o Słowie Pana, a ci wszyscy, którzy byli przygotowani⁵ na przyjęcie życia wiecznego, uwierzyli.^a **49** W ten sposób Słowo Pana roznosiło się po całej okolicy. **50** Wówczas Żydzi podburzyli^a pobożne, wpływowo kobiety oraz ważniejsze osobistości^b w mieście i wywołali prześladowanie^c skierowane przeciwko Pawłowi i Barnabie. Tak doprowadzili do ich wypędzenia ze swoich granic. **51** Oni natomiast strząsnęli proch z nóg^a na świadectwo przeciwko nim i udali się do Ikonium.^b **52** Zostawili po sobie grono uczniów, pełnych radości^a i Ducha Świętego.^b

Wydarzenia w Ikonium

14 W Ikonium^a również przybyli do synagogi.^b Przemówili tam tak, że uwierzyło spore grono Żydów oraz Greków. **2** Ci Żydzi jednak, którzy odmówili posłuszeństwa głoszonemu poselstwu,^a zbuntowali^b pogan i zwrócili ich przeciw braciom.^c **3** Stąd Paweł i Barnaba zatrzymali się tam na dłuższy czas i głosili odważnie,^a ufni

³ Słowa Pana P^{a} s A B² 33 81 323 945 1175 1739 gīg vgst sa; Słowa Boga B* C E L Ψ 614 1241 1505 M^{r} vg^{cl} sy bo.

⁴ Wolny cytat za G.

⁵ Lub: *nastawieni, poświęceni, wyznaczeni; którzy należeli do ludzi poszukujących życia wiecznego.*

¹ Cytaty w ww. 33 i 35 pokrywają się z MT; w w. 34 – z G.

² Wolny cytat za G.

w Panu, który potwierdzał słowa swojej łaski^b znakami i cudami, które za Jego sprawą działy się przez ich ręce.^c **4** Co do mieszkanców miasta, to byli podzieleni.^a Jedni popierali Żydów, drudzy – apostołów.^b **5** Gdy jednak poganie oraz Żydzi wraz ze swoimi przełożonymi zaczęli przygotowywać na nich napad, chcąc ich znieważać i ukamienować,^a **6** oni, dowiedziawszy się o tym, uciekli^a do miast likańskich: Listry, Derbe i okolic^b – 7 i tam głosili dobrą nowinę.^a

Wydarzenia w Listrze

8 W Listrze mieszkał pewien człowiek. Cierpiał on na bezwład nóg, był nie-sprawny od urodzenia^a – nigdy nie chodził. **9** Człowiek ten słuchał przemówienia Pawła, a Paweł, gdy mu się przyjrzał i dostrzegł, że ma on wiarę,^a aby być uzdrowiony, **10** zawałał do niego: Stań prosto na nogi! Wówczas człowiek ten zerwał się i zaczął chodzić.^a **11** A kiedy tłumy zobaczyły, czego Paweł dokonał, zaczęły nawoływać po likańsku: Zstąpili do nas bogowie! Przyjęli postać ludzi^a **12** I okrzyknięto Barnabę Zeusem, a Pawła Hermesem, ponieważ on był głównym mówcą.^a **13** A kapłan Zeusa, którego świątynia znajdowała się u wejścia do miasta, sprowadził do bram okryte wieńcami woły i, wraz z tłumem, chciał je złożyć w ofierze. **14** Gdy apostołowie, Barnaba i Paweł, o tym usłyszeli, rozdarli swoje szaty,^a wybiegli przed tłum i krzyczeli: **15** Ludzie, dlaczego to robicie?! Jesteśmy ludźmi, podobnie jak wy!^a Głosimy wam dobrą nowinę,^b abyście się odwrócili od tych marności^c do Boga żywego,^d który stworzył niebo i ziemię, morze oraz to, co je wypełnia.^e **16** Dotychczas pozwalał On¹ wszystkim poganom chodzić własnymi drogami,^a **17** choć nie krył świadectwa o sobie.^a Wyświadczał wam dobro, zsyłał z nieba deszcz,^b dawał urodzaj, zapewniał pokarm i budził tym radość

³Dz 4:33; 14:26; 15:11; ⁴Mk 16:17; 20; J 4:48; Dz 2:43; 4:29; 5:12; 19:11; Rz 15:18-19; Hbr 2:4
⁴Dz 23:7; ^bDz 17:4; 28:24
⁵Dz 7:58; 14:19; 2Kor 11:25; 12:10
⁶Mt 10:23; ^bDz 14:20-21; 16:1-2; 2Tm 3:11
⁷Dz 11:19-20; 13:32; 14:15, 21
⁸Dz 3:2
⁹Mt 9:2, 22, 28-29
¹⁰Lz 35:6; Dz 3:8
¹¹Dz 8:10; 28:6
¹²Wj 7:1
¹⁴Rdz 37-29; Mt 26:65
¹⁵Dz 10:26; Jk 5:17; ^bDz 14:7; ^cPwt 32:21; 1Sm 12:21; Jr 14:22; ^dLk 1:16; Dz 15:19; 26:18, 20; 1Ts 1:9; Hbr 3:12; ^eRdz 1:1; Wj 20:11; Iz 37:16; Jr 32:17; Ps 146:6; Obj 14:7
¹⁶Dz 17:30; 1P 4:3
¹⁷Dz 17:27; Rz 1:19-20; ^bKpł 26:4; Pwt 28:12; Ps 68:9; 147:8; Jr 5:24; Mt 5:45; ^cPs 104:15, 27
¹⁹Dz 13:45, 50; ^bDz 14:2; ^dDz 17:13; ^dDz 14:5; 2Kor 11:25; 2Tm 3:11
²⁰Dz 14:6
²¹Dz 14:7; ^bMt 28:19; ^dDz 14:6; ^dDz 13:51; 14:1; ^eDz 13:14
²²Dz 15:32, 41; 18:23; ^bDz 11:23; 13:43; 16:5; Kol 1:23; ^eLk 21:16; J 16:33; Rz 5:3; 2Kor 6:4; 1Ts 3:3; 2Tm 3:12; ^dJ 3:3, 5; Dz 1:3; 19:8; 2Ts 1:5
²³Dz 11:30; 1Tm 3:1-7; Tt 1:5; ^bDz 13:3; ^dDz 20:32
²⁶Dz 13:1-2
²⁷Dz 15:4, 12; 21:19; ^bDz 11:18; 13:46-48; ^c1Kor 16:9; 2Kor 2:12; Kol 4:3; Obj 3:8

Rozdział 15

¹Rdz 17:10; Kpł 12:3; J 7:22; Dz 15:5; 1Kor 7:18; Ga 5:2; Kol 2:11; ^bDz 6:14; 21:21
²Dz 15:4, 6, 22-23; 16:4; ^aGa 2:1
³Dz 21:5; 1Kor 16:6, 11; 2Kor 1:16; Tt 3:13; ^bDz 15:4, 22, 41; ^cDz 11:18; 15:12;

w waszych sercach.^c **18** To mówiąc, le-dwie powstrzymali tłumy od złożenia im ofiary. **19** Tymczasem z Antiochii^a i Ikonium^b przybyli Żydzi, naklonili tłumy do swoich racji,^c ukamienowali Pawła^d i – w przekonaniu, że nie żyje – wywekli go poza mury. **20** Kiedy jednak obstąpili go uczniowie, wstał i wszedł do miasta. Nazajutrz natomiast odszedł z Barnabą do Derbe.^a

Wydarzenia w Derbe

21 Gdy ogłosili dobrą nowinę^a również temu miastu i pozyskali znaczną liczbę uczniów,^b wrócili do Listry,^c Ikonium^d i Antiochii.^e **22** Tam umacniali dusze uczniów;^a zachęcali ich, aby trwali^b w wierze, i mówili, że trzeba doświadczyć wielu trudności,^c aby wejść do Królestwa Bożego.^d **23** A gdy z ich udziałem wybrali im po kościołach starszych,^a w modlitwie połączonej z postami^b polecili ich Panu,^c któremu zaufali.

24 Potem przeszli przez Pizydję i doszli do Pamfilii. **25** A gdy podzielili się Słowem w Perge, zeszli do Attalii, **26** stamtąd zaś odpłynęli do Antiochii, gdzie powierzone im łasce Boga do tego dzieła,^a które wykonali. **27** Po przybyciu zaś i zgromadzeniu kościoła, opowiedzieli, jak wiele Bóg przez nich dokonał,^a oraz o tym, że otworzył poganom^b drzwi wiary.^c **28** I na dłuższy czas pozostali z uczniami.

Sobór w Jeruzolimie

15 Z Judei natomiast przybyli pewni ludzie, którzy zaczęli nauczać braci, że jeśli nie zostaną obrzezani^a zgodnie ze zwyczajem Mojżesza,^b nie dostąpią zbawienia. **2** Gdy na tym tle doszło do poważnego zatargu i sporu między Pawłem i Barnabą a nimi, postanowiono, że Paweł, Barnaba oraz kilku spośród nich uda się w tej sprawie do apostołów i starszych^a do Jeruzolimy.^b **3** Wyprawieni^a zatem przez kościół,^b ruszyli przez Fenicję i Samarię, szczegółowo opowiadając o nawróceniu pogan^c i sprawiając tym wielką radość

¹ Lub: *dopuszczał, znosił to, że...*

wszystkim braciom.^d **4** Po przybyciu do Jerozolimy zostali przyjęci przez kościół^e oraz przez apostołów i starszych. Opowiedzieli im o wszystkim, czego Bóg przez nich dokonał.^b **5** Wówczas wystąpili pewni ludzie ze stronnictwa^a faryzeuszów, którzy uwierzyli, i stwierdzili: Trzeba ich obrzezać^b i nakazać, aby przestrzegali Prawa Mojżesza.^c

6 Zesłali się więc apostołowie i starsi, aby rozpatrzyć tę sprawę. **7** A gdy ja już długo rozpatrywano, powstał Piotr i powiedział do nich: Drodzy bracia, wy wiecie, że Bóg już dawno wybrał^a mnie spośród was, aby z moich ust poganie^b usłyszeli Słowo dobrej nowiny^c i uwierzyli. **8** Bóg też, który zna serca,^a potwierdził to, dając im Ducha Świętego, podobnie jak nam.^b **9** Nie zrobił przy tym żadnej różnicy między nami a nimi,^a gdyż oczyścił ich serca^b na podstawie wiary. **10** Dlaczego więc teraz chcecie narażać się Bogu,^a wkładając na kark uczniów jarzmo,^b którego nie mogli unieść nasi ojcowie, a i dla nas było ono ponad siły?^c **11** Przecież wierzymy, że zostaliśmy zbawieni dzięki łasce Pana Jezusa^a – zupełnie tak samo, jak oni. **12** Wówczas cały tłum umilkł. Zaczęto słuchać, jak Barnaba i Paweł opisują znaki i cuda, których Bóg dokonał za ich pośrednictwem między poganami.^a **13** Po ich wystąpieniu zabrał głos Jakub:^a Posłuchajcie, drodzy bracia! **14** Szymon zwrócił naszą uwagę,^a że to Bóg pierwszy zatroszczył się o to, by przygotować sobie wśród pogan lud mający czcić Jego imię.^b **15** Potwierdzają to pisma Proroków, gdzie czytamy:^a

16 *Potem wrócę i odbuduję podupadły przybytek Dawida.*

Naprawię jego zniszczenia, wzniosę go na nowo,

17 *by pozostali ludzie mogli znaleźć Pana,^a a w tym wszystkie narody, nad którymi wezwano mojego imienia^b – mówią Pan, który te rzeczy czyni*
18 *znanymi od wieków.^{a1}*

^{3d}Dz 15:7, 13, 22-23
^{4d}Dz 21:17;
^bDz 14:27; 15:12;
21:19

^{5d}Dz 5:17; 24:5, 14;
26:5; 28:22; ^bDz 15:1;
^cGa 5:3

^{7d}Dz 22:14;
^bDz 11:18; 15:17;
^cDz 20:24; Ef 1:13;

Kol 1:5; 1Tś 1:5
^{8a1}Krn 28:9; 29:17;
Ps 7:10; Jr 11:20;

Dz 1:24; ^bDz 2:4;
10:44, 47; 11:15, 17
^{9d}Dz 10:34-35;

Rz 3:22; 10:12;
^bPs 51:11; Dz 10:15;
1P 1:22

^{10d}Dz 5:9; Hbr 3:9;
^bMt 11:29-30; 23:4;
^cDz 15:1; Ga 5:1

^{11d}Dz 2:21; 16:31;
Ga 2:16; Ef 2:5, 8;
2Tm 1:9; 1Tś 3:7;

^{12d}Dz 14:3, 27;
15:3-4
^{13d}Dz 12:17; 21:18;

Ga 1:19; 2:9, 12
^{14d}Dz 15:7-9;
^bDz 18:10

^{15d}Am 9:11-12
^{17d}Dz 17:27; ^bLz 43:7;
Jr 14:9; Dn 9:19; Jk 2:7

^{18a1}Lz 45:21
^{19d}Dz 15:10;
^bDz 14:15

^{20c}Ez 4:14; Dn 1:8;
Ml 1:8; ^bDz 15:29;
21:25; 1Kor 8:1-

13; Obj 2:14, 20;
^cKpł 18:6-18;

1Kor 6:9; Ga 5:19;
1Tś 4:3; ^dRdz 9:4;
Kpł 3:17; 17:10-16;

Pwt 12:16, 23-25
^{21d}Dz 13:15, 27;
2Kor 3:14-15

^{22d}Dz 15:3, 4, 41;
^bDz 1:23; ^cDz 16:19;

2Kor 1:19; 1Tś 1:1;
2Tś 1:1; 1P 5:12
^{23d}Dz 15:1; ^bLk 2:2;

^cDz 15:41
^{24d}Dz 15:1;
Ga 1:7, 2; 4:5; 10, 12;

Tt 1:10-11
^{25d}Dz 1:14; ^b2P 3:15
^{26d}Dz 20:24; 21:13

^{27d}Dz 15:22, 32
^{28j} 16:13; Dz 5:32;
8:29; 10:19; 13:2;

1Kor 7:40; ^bMt 11:28,
30; 23:4; Łk 11:46;
Obj 2:24

^{29d}Dz 15:20; 21:25;
1Kor 8:1-13; ^bRdz 9:4;
Kpł 3:17; 17:10-16;

^cKpł 18:6-18;
1Kor 5:1; 1Tś 4:3

19 Dlatego ja uważam, że nie należy czynić trudności^a tym spośród pogan, którzy nawracają się do Boga.^b **20** Należy natomiast powiadomić ich listem, aby wstrzymywali się od rzeczy splamionych^a przez ofiarowanie ich bóstwom,^b od nierządu,^c od tego, co udużone, oraz od krwi.^d **21** Mojżesz bowiem od pokoleń ma w różnych miastach tych, którzy go głoszą w synagogach, ponieważ jego pisma czyta się w każdy szabat.^a

22 Wtedy apostołowie oraz starsi wraz z całym zgromadzeniem^a postanowili posłać do Antiochii, razem z Pawłem i Barnabą, wybranych spośród siebie ludzi. Byli nimi Juda, zwany Barsabbasem,^b i Syłas.^c Należeli oni wśród braci do przywódców. **23** Za ich pośrednictwem przekazali na piśmie:

Apostołowie i starsi,

Bracia^a

Do braci pochodzących z pogan w Antiochii, w Syrii^b i w Cylicji^c

Witajcie,

24 Dowiedzieliśmy się, że dotarli do was pewni ludzie, wywodzący się z naszego środowiska. Bez naszego upoważnienia zaniepokoił was oni swoimi wypowiedziami i wzbudzili w waszych duszach obawy.^a **25** Dlatego rozważyliśmy tę sprawę, doszliśmy do jednomyślności^a i uznaliśmy za słuszne posłać do was wybrane osoby wraz z naszymi ukochanymi^b Barnabą i Pawłem, **26** ludźmi, którzy poświęcili swoje życie dla imienia naszego Pana, Jezusa Chrystusa.^a **27** Posyłamy zatem Judę i Syłasa.^a Oni wam ustnie przekażą to samo. **28** Uznaliśmy bowiem za słuszne, Duch Święty^a i my, nie nakładać na was żadnego innego ciężaru^b oprócz tych rzeczy koniecznych: **29** Wstrzymujcie się od tego, co ofiarowane bóstwom,^a od krwi,^b od tego, co udużone, i od nierządu.^c Stosując się do tych poleceń, uczynicie dobrze. Bywajcie zdrowi.

1 Wolny cytat za G (?).

30 A gdy posłańcy przybyli do Antiochii, zwołali ogólne zgromadzenie i przekazali list. **31** Jego zachęcająca treść ucieszyła zebranych. **32** Juda zaś i Sylas, którzy byli prorokami,^a swoimi licznymi wypowiedziami zachęcali i umacniali^b braci. **33** Po spędzeniu tam pewnego czasu zostali w pokoju odesłani^a przez braci do tych, którzy ich posłali. **34** Sylas jednak postanowił pozostać.¹ **35** Paweł i Barnaba natomiast pozostawali w Antiochii.^a Wraz z wieloma innymi nauczali tam i głosili^b Słowo Pana.

DRUGA PODRÓŻ MISYJNA

36 Po pewnym czasie Paweł powie-dział do Barnaby: Powróćmy już do tych wszystkich miast,^a w których głosiliśmy Słowo Pana, i odwiedzmy tam braci. Sprawdźmy, jak się mają.^b **37** Barnaba jednak zamierzał zabrać z sobą również Jana, zwanego Markiem.^a **38** Paweł natomiast obstawał przy tym, że lepiej nie zabierać z sobą kogoś, kto opuścił ich w Pamfilii i nie brał już udziału w ich dalszej pracy.^a **39** Na tym tle doszło między nimi do ostrego sporu, tak że się z sobą rozstali: Barnaba zabrał Marka i odplynął na Cypr.^a **40** Paweł natomiast, polecony przez braci łascę Pana,^a dobrał sobie Sylasa^b i także odszedł. **41** Przechodzili razem przez Syrię i Cylicję, umacniając tamtejsze kościoły.^a

Wydarzenia w Derbe i Listrze

16 W trakcie podróży Paweł dotarł też do Derbe i Listry.^a Mieszkał tam pewien uczeń o imieniu Tymoteusz.^b Był on synem wierzącej Żydówki, a jego ojciec był Grekiem. **2** Bracia z Listry i Ikonium wystawiali mu dobre świadectwo.^a **3** Paweł postanowił

¹ W. 34 występuje w: C 33 323 453 614 945 1175 1739 1891 2818 sy^{h*} sa bo^{mss} lub jako: Sylas jednak postanowił z nimi pozostać, a tylko Juda odszedł (do Jerozolimy) w: D vg^{cl}. Brak go w: Ɔ⁷⁴ & A B E L Ψ 81 1241 1505 Ɔ⁷⁴ vgst sy^p bo.

³²Dz 11:27; 13:1;
^bDz 14:22; 15:41;
18:23

³³Rdz 26:29;
¹Kor 16:11

³⁵Dz 13:1;
^bDz 14:15

³⁶Dz 13:4, 13-14,
51; 14:1, 6, 24-25;
^b1Ts 3:5

³⁷Dz 12:12, 25; 13:5

³⁸Dz 13:13

³⁹Dz 4:36; 13:4

⁴⁰Dz 14:26;
Rz 16:20; ^bDz 15:22;
16:19

⁴¹Dz 15:3, 4, 22;
16:5; Rz 16:4, 16;
¹Kor 7:17; 11:16;
14:34; 16:1, 19;
2Kor 8:1, 18, 19, 23,
24; 11:8, 28; 12:13;
Ga 1:2; 1Ts 2:14;
2Ts 1:4; Obj 1:4, 11,
20; 2:7, 11, 17, 23, 29;
3:6; 22:16

Rozdział 16

¹Dz 14:6; ^bDz 17:14;
18:5; 19:22; 20:4;
Rz 16:21; ¹Kor 4:17;
1Ts 3:2; ¹Im 1:2, 18;
Hbr 13:23; ²Tm 1:5;
3:15

²Dz 22:12; Rz 1:8;

Flp 2:19-20

³¹Kor 9:20;

^bGa 2:3-5

⁴Dz 15:23-29; 21:25

⁵Dz 2:42; 14:22;

^bDz 2:47; 5:14;

6:7; 9:31

⁶Dz 18:23;

^bDz 13:2, 4

⁷Rz 8:9; Ga 4:6;

Flp 1:19; ¹P 1:11

⁸Dz 20:5-6;

⁹Dz 2:12; ²Tm 4:13

⁹Dz 9:12; 10:3;

17; 18:9; ^bDz 19:21;

Rz 15:26; ²Kor 2:13

¹⁰Dz 26:19-20

¹²^aFlp 1:1; 1Ts 2:2

¹³Dz 13:14;

^bEzd 8:15, 21;

Ps 137:1

¹⁴Dz 13:43;

^bObj 2:18; ^εkt 24:45;

J 6:44

¹⁵Dz 11:14; 16:31,

33; 18:8

zabrać go z sobą, dlatego wziął go i ob-rzezał. Uczynił to ze względu na Żydów,^a którzy mieszkali w tamtych okolicach, wszyscy bowiem wiedzieli, że jego ojcem był Grek.^b

4 Wędrując z miasta do miasta, mówili im o potrzebie przestrzegania postanowień powziętych przez apostołów i starszych w Jerozolimie.^a **5** Dzięki nim kościoły rzeczywiście utwierdzały się w wierze^a i z każdym dniem rosły licznie.^b

Podróż do Macedonii i wydarzenia w Filipii

6 Przez Frygię i Galację^a przeszli nie głosząc Słowa – Duch Święty^b powstrzymał ich od tego w Azji. **7** Gdy zbliżyli się do Myzji, próbowali skierować się do Bitynii, lecz Duch Jezusa^a nie pozwolił im na to. **8** Minęli zatem Myzję i doszli do Troady.^a **9** Nocą Paweł przeżył widzenie:^a Jakiś Macedończyk stał i prosił go: Przeprowadź się do Macedonii^b i pomóż nam. **10** Zaraz po tym widzeniu staraliśmy się wyruszyć do Macedonii, dochodząc wspólnie do wniosku, że Bóg nas wezwał, abyśmy głosili im dobrą nowinę.^a

11 Odbiliśmy zatem z Troady i skierowaliśmy się do Samotraki. Następnego dnia dotarliśmy do Neapolis, **12** a stamtąd do Filipii,^a miasta położonego w pierwszym okręgu Macedonii,² będącego kolonią rzymską. W tym mieście zatrzymaliśmy się na kilka dni. **13** W szabat^a wyszliśmy za bramę nad rzekę.^b Spodziewaliśmy się, że tam jest miejsce modlitwy. Usiedliśmy i rozmawialiśmy z przybyłymi kobietami. **14** Przysłuchiwała się temu niejaka Lidia, bogobojna^a sprzedawczyni purpury z Tyatry.^b Pan otworzył jej serce,^c tak że uważnie słuchała słów Pawła. **15** A gdy została ochrzczona, wraz ze swoim domem,^a oznajmiła: Skoro uznaliście mnie za wierzą-

² Za vg^{mss}; wg Ɔ⁷⁴ & A C Ψ 33 81 945 1175 1891 2818: *które jest przodującym miastem tego okręgu Macedonii.*

cą Panu, wstąpcie i zamieszkajcie w moim domu. I wymogła to na nas.

16 Pewnego dnia, gdy szliśmy na modlitwę, natknęliśmy się na młodą kobietę, która była czyjąś służącą. Miała ona ducha wieszczego^a i swoim wróżeniem przynosiła spory zysk^b właścicielom. **17** Idąc za Pawłem i za nami, wołała: Ci ludzie są sługami Najwyższego Boga!^a Oni głoszą wam drogę zbawienia!^b **18** Czyniła tak przez wiele dni. W końcu Paweł, zmęczony tym, zwrócił się do ducha i powiedział: Rozkazuję ci w imieniu Jezusa Chrystusa, żebyś z niej wyszedł. I duch po chwili wyszedł.^a

19 Gdy właściciele służącej spostrzegli, że ich nadzieja na zysk przepadła,^a schwytali Pawła oraz Sylasa^b i zawlekli ich na rynek do przedstawicieli władzy.^c **20** Tam wprowadzili ich przed pretorów^a i wnieśli skargę: Ci oto ludzie, a są oni Żydami, bardzo niepokoją nasze miasto. **21** Głoszą zwyczaję,^a których nam, jako Rzymianom,^b nie wolno przyjmować ani praktykować. **22** Oskarżycieli poparł też tłum. Pretorzy kazali więc zedrzyć z nich szaty i wychłostać.^a **23** A gdy im zadali wiele razów, wtrącili ich do więzienia^a i nakazali stróżowi więziennemu, by objął ich szczególnym nadzorem. **24** Po otrzymaniu takiego rozkazu, stróż zamknął ich w wewnętrznym lochu, a ich nogi zakuł w dyby.^a **25** Około północy Paweł i Sylas modlili się i śpiewali Bogu hymny.^a Przysłuchiwali się im więźniowie. **26** Nagle zatrzęsa się ziemia,^a na tyle mocno, że przesunęły się fundamenty więzienia. Wszystkie drzwi^b stanęły natychmiast otworem i więzy wszystkich rozluźniły się. **27** Obudzono stróża więziennego. Ten, gdy zobaczył otwarte drzwi więzienia, dobył miecza i chciał się zabić, sądząc, że więźniowie uciekli.^a **28** Lecz Paweł zawołał: Nie czyn sobie nic złego! Jesteśmy tu wszyscy. **29** Stróż poprosił o światło. Wskoczył do środka i przerażony przypadł do Pawła i Sylasa. **30** A gdy już wypro-

¹⁶^aKpł 19:31; ¹⁵Sm 28:8; Mk 1:34; ^bDz 19:24

¹⁷^aDn 3:26; ^bMk 5:7; ^cMk 1:24, 34; ¹⁸Łk 4:34, 41

¹⁸^aMt 17:18; ^bMk 1:25-26; 16:17 ¹⁹^aDz 19:25; ^bDz 15:22; ^cDz 8:3; 17:6; 18:12; 21:30 ²⁰^aMt 10:18; ^bKrj 18:17; Dz 17:6 ²¹^aEst 3:8; ^bDz 16:37 ²²^aKor 11:25; ¹Ts 2:2

²³^aŁk 21:12; Dz 12:4 ²⁴^aJb 13:27; 33:11; Jr 20:2-3; 29:26 ²⁵^aJb 35:10; Ps 42:9; 77:7; 119:62; 2Kor 6:10 ²⁶^aDz 4:31; Obj 11:19; ^bDz 5:19; 12:10

²⁷^aDz 12:18-19 ³⁰^aŁk 3:10, 12, 14; J 6:28; Dz 2:37; 22:10 ³¹^aMk 16:16; J 3:16, 36; 6:40, 47; Dz 13:39; 1J 5:10; ^bDz 2:21; 4:12; 15:11; Rz 10:13

³³^aDz 2:38; 8:12; 10:47-48; 16:15; 18:8 ³⁴^aPs 23:5; Łk 5:29; ^bPs 9:15; 13:6; Iz 25:9; Łk 1:47; 1P 1:6, 8

³⁷^aDz 22:25

³⁸^aDz 22:29

³⁹^aMt 8:34; Mk 5:17; Łk 8:37

⁴⁰^aDz 16:14-15; ^bDz 16:2; 17:10

Rozdział 17

¹^aDz 20:4; Flp 4:16; ¹Ts 1:1; 2Ts 1:1; ^bDz 9:20; 13:5, 14; 14:1; 17:10, 17; 18:4; 19:8

²^aŁk 4:16; ^bDz 8:35; 18:28

³^aIz 50:6; 53:3; Łk 24:26, 46; Dz 3:18; ^bJ 20:9; ^cJ 20:31;

Dz 9:22; 18:5, 28

⁴^aDz 14:4; 17:34; 28:24; ^bDz 15:22; 27:32, 40; ^cJ 7:35;

^dDz 13:50; 17:12

⁵^aDz 5:17; 13:45; ¹Ts 2:14; Jk 3:14, 16;

wadził ich na zewnątrz, zapytał: Panowie, co mam czynić,^a abym był zbawiony? **31** Odpowiedzieli mu: Uwierz w Pana Jezusa,^a a będziesz zbawiony^b – ty i twój dom. **32** Następnie przekazali mu Słowo Pana, jemu oraz wszystkim, którzy byli w jego domu. **33** Wtedy stróż wziął ich, o tej godzinie, w nocy, obmył z ran i zaraz dał się ochrzcić, zarówno on sam, jak i wszyscy jego domownicy.^a **34** Wprowadził ich też do swojego domu, zastawił stół^a i wraz z całym domem cieszył się,^b że uwierzył Bogu. **35** Z nastaniem dnia pretorzy posłali straż z poleceniem: Zwolnij tych ludzi. **36** Stróż więzienny przekazał Pawłowi: Pretorzy przysłali polecenie, że macie być zwolnieni. Teraz zatem wyjdźcie i idźcie w pokoju. **37** Paweł jednak powiedział do nich: Wychłostali nas, obywateli rzymskich, publicznie i bez sądu,^a wtrącili nas do więzienia, a teraz potajemnie nas wypędzają? O, nie! Niech tu sami przyjdą i nas wyprowadzą. **38** Straż doniosła pretorom te słowa. A ci, gdy usłyszeli, że mają do czynienia z Rzymianami, przestraszyli się.^a **39** Przybyli więc, przerosili ich, wyprowadzili i prosili, aby odeszli z miasta.^a **40** Po wyjściu więc z więzienia, wstąpili do Lidii,^a a gdy zobaczyli braci,^b dodali im otuchy i odeszli.

Wydarzenia w Tesalonikach

17 Po przejściu przez Amfipolis i Apolonię, przybyli do Tesalonik.^a Mieściła się tu synagoga^b Żydów. **2** Paweł, zgodnie ze zwyczajem,^a odwiedził ich i przez trzy szabaty rozprawił z nimi. Powoływał się na Pisma,^b **3** wyjaśniał i dowodził, że Chrystus musiał cierpieć^a i zmartwychwstać.^b Oznajmił im też, że tym Chrystusem jest Jezus,^c którego on im głosi. **4** Niektórzy^a dali się przekonać i dołączyli do Pawła i Sylasa.^b Przyłączyła się do nich również wielka liczba pobożnych Greków^c oraz niemało wybitnych kobiet.^d **5** To wywołało zazdrość^a u Żydów. Dobrali więc sobie paru

niegodziwców spośród próżnujących na rynku mężczyzn, wywołali zbiegowisko, podburzyli miasto, naszli dom Jazona^b i próbowali wyprowadzić ich przed lud. **6** Gdy ich jednak nie znaleźli, zawlekli Jazona i niektórych braci do przedstawicieli władz miejskich. Ci ludzie – krzyczeli – szerzą zamęt^a po całym zamieszkałym świecie! Przybyli i tutaj! **7** Przyjął ich Jazon! Wszyscy oni występują przeciwko postanowieniom cesarza! Głoszą, że jest inny król – Jezus!^a **8** Słuchając tego, tłum i władze miasta zaniepokoił się. **9** Wzięli jednak kaucję od Jazona oraz pozostałych i zwolnili ich.

Wydarzenia w Berei

10 Jeszcze tej samej nocy bracia^a wyprawili Pawła i Sylasa do Berei. Ci natomiast, gdy tam przybyli, zaczęli uczęszczać do synagogi.^b Żydzi, **11** którzy się tam gromadzili, byli szlachetniejsi od tych w Tesalonikach. Przyjęli oni Słowo z całą otwartością i codziennie badali Pisma,^a sprawdzając, czy rzeczywiście tak się rzeczy mają.^b **12** Wielu zatem prawdziwie uwierzyło, w tym też nie mało wybitnych Greczynek^a oraz mężczyzn. **13** A gdy Żydzi z Tesalonik dowiedzieli się, że Paweł głosi Słowo Boże również w Berei, udali się tam, podburzając przeciw nim całe tłumy.^a **14** Wtedy bracia^a natychmiast wyprawili Pawła^b nad morze, a Sylas i Tymoteusz pozostali na miejscu.^c **15** Ci z kolei, którzy towarzyszyli Pawłowi, zaprowadzili go aż do Aten.^a Tam odebrali od niego polecenie dla Sylasa i Tymoteusza,^b aby czym prędzej do niego przyszliz – i wyruszyli w powrotną drogę.

Wydarzenia w Atenach

16 Paweł zatem pozostał w Atenach. Zgodnie z ustaleniami czekał na Sylasa i Tymoteusza. Widok miasta porażonego w bałwochwalstwie^a wprowił go w stan duchowego wzburzenia. **17** Rozprawiał więc w synagodzie^a z Żydami, dyskutował z innymi

^{5b}Rz 16:21

^{6a}Dz 16:19-20

^{7a}Lk 23:2; J 18:33, 37; 19:12

^{10a}Dz 16:40; 17:14; ^bDz 17:1

^{11a}Łz 34:16; ^bJ 5:39

^{12a}Dz 13:50; 17:4

^{13a}Dz 14:19; 17:5

^{14a}Dz 17:10;

^bMt 10:23; ^cDz 16:1

^{15a}Dz 18:1; 1Ts 3:1;

^bDz 18:5

^{16a}Łz 2:8

^{17a}Dz 13:5;

^bDz 13:32; 16:14;

18:19

^{18a}Dz 5:42; ^bDz 4:2;

17:31-32

^{19a}Dz 17:22, 34;

^bMk 1:27

^{23a}2Ts 2:4; ^bJ 4:22

^{24a}Ne 9:6; Ps 146:6;

Łz 42:5; Dz 14:15;

^bPwt 10:14;

Mt 11:25; ^c1Krl 8:27;

2Krn 6:18; Łz 66:1;

Dz 7:48

^{25a}Ps 50:12-13;

^bRdz 2:7; Jb 12:10;

27:3; 33:4; Łz 42:5;

Dn 5:23

^{26a}Rdz 11:8;

Jb 12:23; ^bPwt 32:8;

Jb 14:5; Ps 74:17

^{27a}Pwt 4:29;

Jb 23:3; Łz 55:6;

Dz 15:17; ^bPwt 4:7;

Ps 145:18; Jr 23:23

^{28a}Pwt 30:20

pobożnymi osobami i codziennie, na rynku, rozmawiał z tymi, którzy się tam akurat znaleźli.^b **18** W czasie tych rozmów ścierał się z nim niektórzy filozofowie epikurejscy i stoicy. Jedni mówili: Cóż to chce nam powiedzieć ta papuga?¹ Drudzy zaś: Zdaje się, że głosi obce bóstwa. Głosił im bowiem dobrą nowinę o Jezusie^a i zmartwychwstaniu.^b **19** Wzięli go więc i zaprowadzili na Areopag.^a Tam zapytali: Czy możesz nam wyjaśnić, cóż to za nową naukę^b głosisz? **20** Wkładasz nam do uszu jakieś nowe poglądy. Chcielibyśmy wiedzieć, o co właściwie chodzi. **21** Bo sami Ateńczycy, podobnie jak mieszkający tam cudzoziemcy, niczemu innemu nie poświęcali tyle czasu, co opowiadaniu lub słuchaniu najświeższych nowin.

22 Paweł stanął więc na środku Areopagu i powiedział: Ateńczycy! Wiedzę, że w swej religijności jesteście bardzo przeczorni. **23** Przechodząc bowiem i przyglądając się waszym świętościom,^a znalazłem również ołtarz z napisem: Nieznanemu Bogu.^b To zatem, co wy czcicie, a czego nie znacie, ja wam głoszę. **24** Bóg, który stworzył świat i wszystko, co na nim,^a On, który jest Panem nieba i ziemi,^b nie mieszka w świątyniach zbudowanych rękami.^c **25** Nie służy Mu się też za pomocą rąk, jak gdyby czegoś potrzebował.^a Przeciwnie, to właśnie On daje wszystkim życie i tchnienie,^b i wszystko. **26** Z jednego też wyprowadził każdy naród ludzki, by zamieszkiwał oblicze całej ziemi,^a a wszystkim tym narodom ustalił czas i granice zamieszkania.^b **27** aby szukały Boga,^a czy Go może nie wyczuują albo nie odnajdą, chociaż nie jest On daleki od nikogo z nas.^b **28** W Nim żyjemy,^a po-

¹ Slang ateński (?): *ziarnozbieracz*. Słowo określające osoby kręcące się po rynku i zbierające okrucy żywności zgubione przez wozy, lub mówców, którzy budują własne wypowiedzi w oparciu o wypowiedzi innych.

ruszamy się i jesteśmy, jak to niektórzy z waszych poetów wyrazili: Bo z Jego rodu jesteśmy. **29** Jako pochodzący z rodu Bożego^a nie powinniśmy zatem sądzić, że Boski był przypomina złoto, srebro, kamień, wytwór sztuki lub myśli ludzkiej.^b **30** Pomiędzy więc czasy niewiedzy,^a Bóg wzywa teraz wszędzie wszystkich ludzi, aby się opamiętali,^b **31** ponieważ wyznaczył też dzień,^a w którym sprawiedliwie osądzi zamieszkały świat. Sędzią będzie Człowiek, którego On ustanowił,^b a dowód na to przedstawił wszystkim, gdy wzbudził Go z martwych.^c

32 Kiedy usłyszeli o zmartwychwstaniu,^a jedni zaczęli szydzić,^b a drudzy powiedzieli: O tym nam opowiesz przy innej okazji.^c **33** W ten sposób Paweł opuścił ich grono. **34** Niektórzy jednak przyłączyli się do niego i uwierzyli.^a Wśród nich był Dionizy Areopagita^b oraz kobieta imieniem Damaris.

Wydarzenia w Koryncie

18 Potem Paweł opuścił Ateny^a i przybył do Koryntu.^b **2** Tam spotkał pewnego Żyda imieniem Akwila,^a rodem z Pontu,^b który świeżo przybył z Italii,^c oraz jego żonę Pryskę. Klaudiusz^d bowiem zarządził, że wszyscy Żydzi mają opuścić Rzym.^e Paweł zaznajomił się z Akwilą i Pryską, **3** a ponieważ uprawiał to samo rzemiosło, zamieszkał u nich i z nimi pracował.^a Byli oni z zawodu wytwórcami namiotów. **4** W każdy szabat natomiast udawał się na rozmowy do synagogi.^a Tam starał się przekonać zarówno Żydów, jak i Greków.^b **5** Kiedy jednak Sylas i Tymoteusz^a przyszli z Macedonii, Paweł w pełni poświęcił się głoszeniu Słowa. Przedstawiał Żydom świadectwa, że Jezus jest Chrystusem.^b **6** Lecz gdy mu się przeciwstawiali, a nawet posuwali do bluźnierstw,^a otrząsnął proch z szat^b i oznajmił: Krew wasza na głowę waszą,^c ja jestem czysty.^d Odtąd moje poselstwo będą kierował do pogan.^e

^{29a}Rdz 1:27;
^bLz 40:18-20; 44:10-17; 46:5-6; Ha 2:18-19; Dz 19:26; Rz 1:23;
1Kor 12:2
³⁰Dz 14:16; 17:23;
Ef 4:18; 1P 1:14;
^bMk 6:12; Łk 24:47;
Dz 2:38; 5:31; 11:18;
26:20; Rz 3:25
³¹Mt 12:36;
Rz 2:5, 16; 2P 2:9;
^bPs 9:9; 96:13; 98:9;
J 5:22, 27; Dz 10:42;
^cDz 2:24; 3:15; 26:8
³²Dz 17:18; 23:6;
8; Hbr 6:2; ^dDz 2:13;
^eDz 24:25
³⁴Dz 17:4;
^bDz 17:19, 22

Rozdział 18

¹Dz 17:15-16;
1Tis 3:1; ^bDz 19:1;
1Kor 1:2; 2Kor 1:1;
2Tm 4:20
²Dz 18:18;
26; Rz 16:3;
1Kor 16:19; 2Tm 4:19;
^bDz 2:9; ^dDz 27:1, 6;
Hbr 13:24; ^dDz 11:28;
^eDz 28:16
³Dz 20:34-35;
1Kor 4:12; 1Tis 2:9;
2Tis 3:8
⁴Dz 13:14; 17:1, 17;
18:19; ^bDz 19:10;
20:21
⁵Dz 17:14-15;
1Tis 3:6; ^bDz 9:22;
17:3; 18:28
⁶Dz 13:45;
^bNe 5:13; Mt 10:14;
Mk 6:11; Łk 9:5;
10:11; Dz 13:51;
^cKpł 20:9-16;
2Sm 1:16; Ez 33:5;
^dDz 20:26; ^eDz 13:46;
28:28
⁷Dz 16:14
⁸1Kor 1:14;
^bDz 11:14; 16:15, 33
⁹Mt 2:19; Dz 23:11;
^bJr 1:8; Dz 27:24;
1Kor 2:3
¹⁰Joz 1:5, 9;
Iz 41:10; 43:5; Jr 1:8;
Mt 28:20; J 14:17;
^bDz 15:14
¹²Dz 13:7;
^bRz 15:26;
1Kor 16:15; ^cDz 13:45;
^dDz 16:19
¹⁵1Tm 6:4;
2Tm 2:14; ^bJ 18:31;
Dz 23:29; 25:18-19
¹⁷1Kor 1:1
¹⁸Dz 18:2; ^bLb 6:18;
Dz 21:23-24; ^cRz 16:1
¹⁹Dz 19:1;
1Kor 15:32; Ef 1:1;
2Tm 1:18; Obj 1:11;
^bDz 17:17; 18:4; 19:8

7 Po odejściu stamtąd, udał się do domu niejakiego Tycjusza Justusa. Był to człowiek bogobojny,^a a jego dom sąsiadował z synagogą. **8** Tymczasem uwierzył Panu Kryspus,^a przełożony synagogi – on sam i cały jego dom.^b Poza tym wielu Koryntian, którzy słuchali Pawła, uwierzyło i zostało ochrzczonych. **9** Ponadto w nocnym widzeniu^a Pan powiedział Pawłowi: Przedstaw się bać!^b Mów i nie milcz, **10** dlatego że Ja jestem z tobą^a i nikt się nie targnie, aby ciebie skrzywdzić. Bo mój lud w tym mieście^b jest liczny. **11** Pozostał tam zatem przez półtora roku i w tym czasie nauczał wśród nich Słowa Bożego.

12 Jednak gdy Gallio został prokonsulem^a Achai,^b Żydzi powstali jednomyślnie przeciwko Pawłowi.^c Postawili go przed sądem^d **13** pod takim zarzutem: Ten człowiek namawia ludzi, aby czcili Boga niezgodnie z Prawem. **14** Paweł miał już otworzyć usta, gdy Gallio powiedział Żydom: Gdyby tu rzeczywiście chodziło o jakieś bezprawie albo groźne przestępstwo, miałbym powód, aby przyjąć was, Żydzi. **15** Skoro jednak spór dotyczy słów,^a nazw i waszego własnego Prawa,^b zajmijcie się tym sami. Ja nie chcę być sędzią w tych sprawach. **16** I przepędził ich z sądu. **17** Wtedy wszyscy oni rzucili się na Sostenesa,^a przełożonego synagogi, i zaczęli go bić przed krzesłem sędziowskim. Gallio jednak wcale się tym nie zajął.

18 Paweł przebywał więc w Koryncie jeszcze przez wiele dni. W końcu pożegnał się z braćmi i odpłynął do Syrii, a z nim Pryska i Akwila,^a po tym, jak ze względu na złożony ślub^b ostrzygł w Kenchrach^c włosy.¹

Wizyta w Efezie i powrót do Antiochii
19 Przybyli do Efezu.^a Tu Paweł ich zostawił i udał się do synagogi. Rozprawiał tam z Żydami.^b **20** I choć go

¹ Według składni greckiej włosy mógł ostrzyć zarówno Paweł, jak i Akwila.

prosił, by pozostał z nimi dłużej, nie zgodził się. **21** Przy pożegnaniu natomiast oznajmił: Jeśli Bóg pozwoli, to jeszcze do was wrócę.^a I odpłynął z Efezu. **22** A po przybyciu do Cezarei,^a odwiedził kościół, pozdrowił go,^b a następnie udał się do Antiochii.^c

TRZECIA PODRÓŻ MISYJNA

23 W Antiochii Paweł spędził jakiś czas, potem jednak wyprawił się stamtąd i przemierzał kolejno Galację i Frygię.^a Po drodze utwierdzał wszystkich napotkanych uczniów.^b

Notatka o Apolosie

24 Tymczasem do Efezu przybył pewien Żyd. Miał na imię Apollos^a i pochodził z Aleksandrii. Był człowiekiem wymownym oraz biegłym w Pismach. **25** Obeznanym był też z drogą Pana i z żarem, z głębi ducha,^a przemawiał i dobrze uczył o tym, co dotyczyło Jezusa. Wiedział jednak tylko o chrzcie Jana.^b **26** Zaczął on otwarcie i odważnie^a przemawiać w synagodze. Gdy Pryska i Kwila^b go usłyszeły, zajęły się nim i wyłożyły mu dokładniej drogę Bożą.^c **27** A kiedy zapragnął przenieść się do Achai, bracia zachęcili go do tego, a także napisali^a do uczniów, aby go przyjęli. Na miejscu okazało się, że był bardzo pomocny dla tych, którzy dzięki łasce^b uwierzyli. **28** Potrafił bowiem skutecznie obalać twierdzenia Żydów, wykazując publicznie, na podstawie Pism,^a że Jezus jest Chrystusem.^b

Paweł w Efezie

19 Właśnie gdy Apollos^a przebywał w Koryncie, Paweł przeszedł obszary wyżynne i przybył do Efezu.^b Tam spotkał jakichś uczniów **2** i zapytał: Czy otrzymaliście Ducha Świętego, gdy uwierzyliście?^a A oni mu na to: Nawet nie słyszeliśmy, że jest Duch Święty.^b **3** Zapytał więc: W jakim zatem chrzcie zostaliście zanurzeni? Odpowiedzieli: W chrzcie Jana.^a **4** Wtedy Paweł wyjaśnił: Jan zanurzał w chrzcie opamięta-

²¹Rz 1:10;
¹Kor 4:19; 16:7;
Hbr 6:3; Jk 4:15

²²Dz 8:40;
^bDz 9:31; ^cDz 15:35

²³Dz 16:6;
^bDz 14:22

²⁴Dz 19:1;
¹Kor 1:12; 3:4-6; 4:6;
16:12; ¹Tt 3:13
²⁵Rz 12:11;
^bMk 1:4; Łk 3:3, 16;
7:29; Dz 19:3
²⁶Dz 19:8;
^bDz 18:2, 18;
^cMt 22:16; Dz 9:2;
19:9, 23; 22:4; 24:14
²⁷²Kor 3:1;
^bDz 4:33; 20:24
²⁸Dz 8:35; 17:2;
18:24; ^bDz 9:22;
17:3; 18:5

Rozdział 19

¹Dz 18:24;
¹Kor 1:12; ^bDz 18:19
²Dz 2:38; ^bJ 7:39;
20:22; Dz 8:16
³Dz 18:25
⁴Mk 1:4; Łk 3:3;
Dz 13:24; ^bMt 3:11;
Mk 1:7-8; J 1:15
⁵Dz 2:38
⁶Dz 6:6; ^bDz
8:17; 10:44; 11:15;
^cMk 16:17; Dz 2:4;
10:46; ^dDz 2:17-18;
21:9; ¹Kor 12:9-10
⁸Dz 13:5; 17:1, 10;
18:4; ^bDz 18:26;
^cDz 28:23; ^dDz 1:3;
20:25
⁹²J 10; ^bDz 13:45;
^cDz 18:26; 19:23;
^dKor 6:17
¹⁰Dz 20:18;
²Kor 1:8; ²Tm 1:15;
^bDz 18:4
¹¹Dz 5:12; 14:3;
^b¹Kor 2:4
¹²²Krl 4:29;
Dz 5:15; ^bDz 8:7;
16:18
¹³Mt 12:27;
^bMk 9:38; Łk 9:49
¹⁵Mk 1:24, 34;
Łk 4:34, 41
¹⁷Łk 1:65; Dz 2:43;
5:5, 11; ^b2Ts 1:12

nia^a i powtarzał ludowi, że ma uwierzyć w Tego, który idzie za nim,^b to jest w Jezusa. **5** Gdy to usłyszeli, przyjęli chrzest w imię Pana Jezusa.^a **6** A kiedy Paweł włożył na nich ręce,^a zstąpił na nich Duch Święty,^b mówili też językami^c i prorokowali.^{d2} **7** A było wszystkich tych mężczyzn około dwunastu.

8 Następnie Paweł udał się do synagogi.^a Tam przez trzy miesiące odważnie^b i otwarcie głosił, dyskutował i przekonywał^c o sprawach dotyczących Królestwa Bożego.^d **9** Kiedy jednak niektórzy upierali się przy swoim,^a odmawiali wiary i wobec tłumów znieważali^b Drogę Pana,^c odłączył się od nich,^d oddzielił uczniów i codziennie rozprawiał w szkole Tyrannosa. **10** Działo się to przez dwa lata, tak że wszyscy mieszkańcy Azji,^a zarówno Żydzi, jak i Grecy,^b usłyszeli Słowo Pana. **11** Bóg też przez ręce^a Pawła w niezwykły sposób okazywał swoją moc.^b **12** Było nawet tak, że wkładano na chorych chustki lub przepaski,^a które dotknęły jego ciała. To wystarczało, aby ustępowały choroby, a złe duchy wychodziły.^b

13 Niektórzy wędrowni egzorcyści żydowscy^a również próbowali wzywać imienia Pana Jezusa nad ludźmi opowanymi przez złe duchy.^b Mawiali: Zaklinam was przez Jezusa, którego głosi Paweł. **14** Tak czyniło siedmiu synów niejakiego Skewasa, arcykapłana żydowskiego. **15** Jednego razu zły duch odpowiedział: Jezusa znam^a i wiem, kim jest Paweł, lecz wy kim jesteście? **16** Następnie człowiek, w którym był zły duch, rzucił się na nich, pokonał obu³ i pobił ich tak, że nadszy i poranień uciekli z tego domu. **17** Dowiedzieli się o tym wszyscy Żydzi i Grecy mieszkający w Efezie, padł na nich strach^a i zaczęto wywyższać imię Pana Jezusa.^b

- 1 Lub: w chrzcie, który łączył się z opamiętaniem.
- 2 Lub: zaczęli też mówić językami i prorokować.
- 3 obu ⁷ & A B D 33. 36. 104. 614. 1175. 1505 pc sy^h; ich (Ψ) 1739 ¹R.

18 Wielu też tych, którzy uwierzyli, przychodziło, wyznawało i ujawniało swoje praktyki.^a **19** Pokażna liczba osób, które zajmowały się magią, pozносиła księgi i publicznie je paliła. Po podliczeniu wartości tych ksiąg okazało się, że wynosiła ona pięćdziesiąt tysięcy srebrnych denarów.¹ **20** W taki właśnie sposób, stosownie do potęgi Pana, Słowo krzewiło się i umacniało.^a

21 Po tych wydarzeniach Paweł, pod wpływem Ducha, postanowił przejść przez Macedonię^a i Achaję, a następnie udać się do Jerozolimy.^b Mówił: Potem, gdy się już tam znajdę, trzeba mi będzie zobaczyć również Rzym.^c **22** W związku z tym wysłał do Macedonii dwóch swoich pomocników, Tymoteusza^a i Erastosa,^b a sam przez jakiś czas pozostał w Azji.

23 Mniej więcej w tym czasie wybuchły w Efezie poważne zamieszki^a z powodu Drogi Pana.^b **24** Otóż pewien złotnik, imieniem Demetriusz, który wytwarzał srebrne świątynki Artemidy i przynosił rzemieślnikom znaczny zysk,^a **25** zebrał ich oraz innych pracujących w tym samym rzemiośle i powiedział: Panowie, wiecie, że ta praca zapewnia nam dobrobyt.^a **26** Tymczasem przyrzycicie się i posłuchajcie, co robi ten Paweł. Nie tylko w Efezie, ale niemal w całej Azji przekonał masy, że figurki wykonane pracą rąk to żadni bogowie, i odwiódł ludzi od ich czczenia.^a **27** Zagroza nam nie tylko to niebezpieczeństwo, że nasze rzemiosło pójdzie w poniewierkę, ale i to, że świątynia wielkiej bogini Artemidy^a utraci swe znaczenie. Dojdzie też do tego, że ta, którą czi cała Azja oraz cały zamieszkały świat, zostanie odarta ze swej wielkości.

28 Gdy to usłyszeli, wpadli w straszny gniew i zaczęli krzyczyć: Wiel-

18^aMt 3:6

20^aŁz 55:11; Dz 6:7; 12:24; Rz 1:16

21^aDz 20:1; Rz 15:26; 1Kor 16:5; 2Kor 1:16; 8:1; 9:2; ^bDz 20:16, 22; 21:11; Rz 15:25; 1Kor 16:3-7; ^cRz 1:13; 15:22-24, 28

22^aDz 18:5; 20:4; Rz 16:21; 1Kor 4:17; 16:10-11; 2Kor 1:1; ^bRz 16:23; 21m 4:20

23^aDz 19:40; 2Kor 1:8; ^bDz 9:2; 19:9

24^aDz 16:16

25^aDz 16:19

26^aPwt 4:28; 2Krl 19:18; Ps 115:4; Łz 40:18-20; Jr 10:3-5; Ha 2:18; Dz 17:29; 1Kor 8:4; Obj 9:20

27^aDz 19:28, 34

29^aRz 16:23; 1Kor 1:14; ^bDz 20:4; 27:2; Kol 4:10; Flm 24

32^aDz 21:34

33^aDz 12:17; 13:16;

21:40

34^aDz 21:34

35^aDz 14:12

37^aRz 2:22

38^aDz 13:7, 8, 12;

18:12

40^aDz 19:23

ka jest Artemida Efeska! **29** Wkrótce całe miasto wrzało. Tłum jednomyślnie ruszył do teatru. Po drodze porwano Gajusza^a i Arystarchosa.^b Byli oni Macedończykami i towarzyszami podróży Pawła. **30** Paweł również chciał wyjść do ludu, lecz uczniowie mu zabronili. **31** Podobnie niektórzy przedstawiciele władz Azji,² zaprzyjaźnieni z Pawłem, przestali mu wiadomościami, prosząc, żeby nie ryzykował pójściem do teatru. **32** W tłumie natomiast różni ludzie wykrzykiwali rozmaite rzeczy,^a bo w zgromadzeniu panował bezład, a większość nawet nie wiedziała, z jakiej przyczyny się zeszli. **33** Dość zgodnie jednak wskazywano na Aleksandra, wypchniętego naprzód przez Żydów. Aleksander dał znak ręką,^a że chce coś ludziom wyjaśnić. **34** Lecz gdy rozpoznano, że jest Żydem, jeden głos wyrwał się z piersi wszystkich: Wielka jest Artemida Efeska!^a Krzyczano tak prawie dwie godziny. **35** Kiedy wreszcie pisarz uspokoił masy, powiedział: Ludzie! Efezjanie! Kto nie zna miasta Efez i nie wie, że jest ono stróżem świątyni wielkiej Artemidy oraz posągu, który zesłał Zeus?!^a **36** Ponieważ jest to niezaprzeczalne, uspokójcie się i nic pochopnie nie czyńcie. **37** Przyprowadziliście tutaj tych ludzi, którzy nie są ani świętokradcami,^a ani nie bluźnią naszej bogini. **38** Jeśli więc Demetriusz i pozostali rzemieślnicy, którzy się wokół niego skupili, mają przeciwko komuś jakąś sprawę, to przecież w sądach odbywają się rozprawy. Są też prokonsulowie.^a Niech jedni drugich oskarżają. **39** Jeśli zaś czegoś więcej żądacie, zostanie to rozpatrzone na prawomocnym zgromadzeniu. **40** Narażamy się bowiem na niebezpieczeństwo, że będziemy oskarżeni za dzisiejsze rozruchy,^a bo nie ma żadnej przyczyny, którą moglibyśmy usprawiedliwić to zbiegowisko. Po tych słowach rozwiązał zgromadzenie.

² Lub: *niektórzy z azjarchów*.

¹ W NT denar stanowił zapłatę za dzień pracy robotnika sezonowego (np. w winnicy). Zob. Mt 18:28. Można by za te pieniądze kupić stado 50.000 owiec lub przez dwa miesiące utrzymywać 1000 robotników.

Paweł w Macedonii

20 Gdy zamieszki ustały, Paweł posłał po uczniów, dodał im otuchy, pożegnał się z nimi i odszedł do Macedonii.^a **2** Po drodze wielokrotnie przemawiał, służąc zachętą tym, których odwiedzał. Tak przybył do Grecji. **3** Tu spędził trzy miesiące. A gdy zamierzał odplłynąć do Syrii, Żydzi^a uknuli przeciwko niemu spisek.^b Postanowił zatem wrócić przez Macedonię. **4** Towarzyszył mu Sopatros, syn Pyrrosa z Berei, z Tesaloniczan Arystarchos^a i Sekundus, ponadto Gajusz z Derbe i Tymoteusz,^b a z Azjatów Tychikos^c i Trofimos.^d **5** Oni poszli pierwsi i mieli czekać na nas w Troadzie. **6** My natomiast odplłynęliśmy z Filipi^a po Dniach Prześniaków^b i po pięciu dniach dołączyliśmy do nich w Troadzie,^c gdzie spędziliśmy siedem dni.

Wydarzenia w Troadzie

7 Pierwszego dnia po szabacie, gdy się zebraliśmy na łamanie chleba,^a Paweł, który miał odjechać nazajutrz, rozprawił z nimi i przedłużył swą mowę aż do północy. **8** A w górnej sali, gdzie się zebraliśmy, było sporo lamp. **9** Był tam też pewien młody chłopiec o imieniu Eutychos. Był senny i usiadł w oknie. Ale Paweł mówił tak długo, że chłopiec zasnął i spadł z trzeciego piętra. Gdy go podniesiono, był martwy. **10** Paweł zszedł, przypadł do niego, otoczył go ramionami^a i powiedział: Przestańcie rozpaczać, jego dusza jest w nim. **11** Potem wrócił na górę, złamał chleb, skosztował, następnie rozmawiał z nimi do świtu, a z nastaniem dnia odszedł. **12** Chłopca natomiast odprowadzono żywego, co przyniosło wszystkim ogromną ulgę.

Podróż do Miletu

13 My tymczasem udaliśmy się jako pierwsi na statek i odplłynęliśmy do Assos, skąd mieliśmy zabrać Pawła. Tak właśnie zarządził, zamierzając odbyć drogę pieszo. **14** Z Assos, już razem z nim, przybyliśmy do Mi-

Rozdział 20

¹Dz 19:21;
1Kor 16:5; 1Tm 1:3

³Dz 13:45; ^bDz 9:24;
20:19; 23:12

⁴Dz 19:29; 27:2;
Kol 4:10; Flm 24;
^aDz 16:1-3; Flp 1:1;
2:19-22; Kol 1:1;
Flm 1; Hbr 13:23;
^cEf 6:21-22; Kol 4:7;
2Tm 4:12; Tt 3:12;
^dDz 21:29; 2Tm 4:20
⁶Dz 16:12;
^bWj 23:15; Dz
12:3; ⁴Dz 16:8, 11;
2Kor 2:12; 2Tm 4:13

⁷Dz 2:42, 46; 20:11;
1Kor 10:16; 11:23-24

¹⁰1Krl 17:21;
2Krl 4:34
¹⁵2Tm 4:20
¹⁶1Kor 16:8;
^bDz 19:21; 20:22;
24:11

¹⁷1Kor 15:32; 16:8;
^bDz 11:30; 14:23;
20:28; 1Tm 4:14
¹⁸2Kor 1:12;
1Ts 1:5; ^aDz 19:10

¹⁹Rz 12:11;
Kol 3:24; ^bFlp 2:3;
1P 3:8; 5:5; ⁴Ps 6:7;
Dz 20:31; 2Kor 2:4;
Flp 3:18; ²2Kor 11:24-
28; Jk 1:2; 1P 4:12;
^cDz 20:3

²⁰Dz 20:27;
^bDz 2:46

²¹Dz 2:40; 20:24;
^bDz 18:4; ⁴Mk 1:15;
Łk 24:47; Dz 2:38;
19:4; ^dJ 3:16, 36;
Ef 1:15; Kol 2:5; Flm 5

²²Dz 19:21;
Dz 20:16; 21:15
²³Dz 21:4, 11;
^bDz 9:16; 21:33;
Rz 8:35; 1Ts 3:3

²⁴Dz 15:26; 21:13;
^bFlp 2:16; 2Tm 4:7;
Hbr 12:1; ^dDz 1:17;
21:19; Rz 11:13;
2Kor 4:1; ⁴Ga 1:12;
Tt 1:3; ^eDz 15:7;
1Kor 9:12; ^fDz 20:32
²⁵Dz 1:3; 28:23;
^bDz 20:38
²⁶Ez 3:18-19; 33:5;
8-9; Dz 18:6

tyleny. **15** Stamtąd wyruszyliśmy i nazajutrz byliśmy na wysokości Chios, następnego dnia zawinęliśmy do Samos, a kolejnego dotarliśmy do Miletu.^a **16** Paweł bowiem uznał, że będzie lepiej opłynąć Efez, aby nie tracić czasu w Azji. Śpieszył się, aby – jeśli to możliwe – dzień Pięćdziesiątnicy^a spędzić w Jerozolimie.^b **17** Z Miletu natomiast posłał do Efezu^a wiadomość i wezwał do siebie starszych kościoła.^b

Mowa Pawła do starszych z Efezu

18 Gdy starsi stawili się u Pawła, on zwrócił się do nich: Wy wiecie, jak żyłem^a wśród was przez cały czas, od pierwszego dnia mojego pobytu w Azji.^b **19** Służyłem^a Panu z całą pokorą,^b wśród łez^c i prób,^d które spotykały mnie ze strony spiskujących Żydów.^e **20** Wiecie, że w żaden sposób nie przemilczałem niczego,^a co pożyteczne. Przeciwnie, przekazywałem wam to i pouczałem o tym publicznie i po domach.^b **21** Na podstawie świadectwa^a wzywałem Żydów i Greków^b do opamiętania się^c przed Bogiem i do wiary^d w naszego Pana Jezusa. **22** A teraz ja, zobowiązany w Duchu,¹ idę do Jerozolimy,^a niepewny, co mnie tam spotka. **23** Wiem tylko – co mi zresztą Duch Święty w każdym mieście poświadcza^a – że czekają mnie więzy i ucisk.^b **24** Nie przywiązuję jednak wagi do mojego życia.^{a2} Zależy mi tylko na tym, aby dokończyć biegu^b oraz wykonać zadanie,^c zlecone przez Pana Jezusa,^d to znaczy służyć świadectwem dobrej nowinie^e o łasce Bożej.^f **25** A oto teraz wiem, że już więcej nie zobaczycie mojego oblicza^a – wy wszyscy, wśród których chodziłem, ogłaszając Królestwo.^b **26** Dlatego oświadczam wam w dniu dzisiejszym, że nie ponoszę winy za czyjakolwiek krew,^a **27** ponieważ nie

1 Lub: zobowiązany w duchu, czyli w poczuciu obowiązku.

2 Lub: Ale o moim życiu słowa powiedzieć nie warto.

uchylałem się od głoszenia wam całego planu Boga. **28** Uważajcie na samych siebie^a i na całą trzodę,^b w której was Duch Święty ustanowił przełożonymi.^c Dbajcie o to, aby paść kocioł Boga, który sobie nabył^d własną krwią.^e **29** Ja wiem, że po moim odejściu wejdą między was drapieżne wilki,^a które nie będą oszczędzać stada.^b **30** Również pomiędzy was samych powstaną ludzie mówiący rzeczyć przewrotne,^a aby pociągając za sobą uczniów.^b **31** Dlatego bądźcie czujni!^a Pamiętajcie, że przez trzy lata,^b dniem i nocą, nie przestawałem ze łzami napominać każdego z was.^c **32** A teraz powierzam was Bogu^a oraz Słowu Jego łaski.^b Ono jest zdolne was budować i zapewnić dzielectwo^c między tymi wszystkimi, którzy dostąpili uświęcenia.^d **33** Nie pożądałem^a srebra ani złota, ani niczyjej szaty. **34** Sami wiecie, że te ręce służyły potrzebom moim oraz tych, którzy byli ze mną.^a **35** Przez to wszystko pokazałem wam, że w ten sposób pracując,^a trzeba wspierać słabych^b i pamiętać o słowach Pana Jezusa, który sam powiedział: Więcej szczęścia jest w daniu niż w braniu.^c

36 A gdy skończył mówić, zgiął wraz z nimi wszystkimi kolana i modlił się.^a **37** Nikt też nie mógł powstrzymać łez. Wszyscy rzucali się Pawłowi na szyję i całowali go. **38** Każdy odczuwał ból, szczególnie z powodu tych słów, że już nigdy nie zobaczą jego oblicza.^a Potem odprowadzili go na statek.^b

W drodze do Jerozolimy

21 Po rozstaniu z nimi, gdy już nam przyszło odplynąć, skierowaliśmy się prosto na Kos. Nazajutrz byliśmy na Rodos, a stamtąd udaliśmy się do Patary. **2** W Patarze znaleźliśmy statek udający się w rejs do Fenicji. Weszliśmy na pokład i odplłynęliśmy. **3** Żeglując w kierunku Syrii,^a Cypr^b zostawiliśmy po lewej stronie i zawinęliśmy do Tyru. W tym mieście miano rozładować statek. **4** Odszukaliśmy zatem uczniów i pozostaliśmy u nich

^{28a}1Tm 4:16;
^b1P 5:2; ^c1Tm 3:1;
^d1Kor 6:20; ^eRz 3:25

^{29a}Mt 7:15; 10:16;
J 10:12; ^bEz 34:5

^{30a}Rz 16:17-18;
1J 2:19; ^bGa 4:17;
2P 2:1-3

^{31a}Mt 24:42;
Mk 13:35, 37;

1Kor 10:12; 1Ts 5:6;
1P 5:8; ^bDz 19:10;

^c1Ts 2:11-12;
^{32a}Dz 14:23;

^bDz 20:24;
^cDz 26:18; Ef 1:14;

1P 1:4; ^dRz 6:19, 22;

1Kor 6:11; 1Ts 3:13;
5:23; Hbr 13:12

^{33a}1Sm 12:3;
2Kor 7:2; 12:17;

1Ts 2:5;
^{34a}Dz 18:3;

1Kor 4:12; 1Ts 2:5;
4:11

^{35a}1Ts 2:9; 2Ts 3:8;
^bRz 15:1; Ga 6:2;

1Ts 5:14; ^cLk 6:38
^{36a}Lk 22:41; Dz 7:60;

21:5;
^{38a}Dz 20:25;
^bDz 21:5

Rozdział 21

^{3a}Dz 15:23, 41; 20:3;
^bDz 13:4

^{4a}Dz 19:21; 20:16,
22-23; 21:12

^{5a}Dz 20:36
^bDz 21:17; 28:14

^{8a}Dz 9:30; 10:1;
21:16; ^bDz 6:5;

8:5, 26, 40; Ef 4:11;
2Tm 4:5; ^cDz 6:3, 5

^{9a}Wj 15:20;
Sdz 4:4; Ne 6:14;

Jl 3:1; Łk 2:36;
Dz 2:17-18; 19:6;

1Kor 11:5
^{10a}Dz 11:28

^{11a}1Krl 22:11;
Jz 20:2-4; Jr 13:1-11;

^bDz 20:23; 21:33
^{12a}Dz 21:4;

^bMt 16:21
^{13a}Dz 15:26; 20:24;

Rz 8:36; Flp 2:17;
^bDz 5:41

^{14a}Mt 6:10; 26:39,
42; Mk 14:36;

Łk 22:42
^{15a}Dz 19:21; 20:22

^{16a}Dz 21:8; ^bDz 13:4
^{17a}Dz 15:4; 21:7

^{18a}Dz 15:13;
Ga 1:19; 2:9, 12;
Jk 1:1; ^bDz 11:30;

15:2, 4, 6

siedem dni. Oni natomiast pod wpływem Ducha ostrzegali Pawła, żeby nie szedł do Jerozolimy.^a **5** Gdy nasz pobyt miał się ku końcowi, wyruszyliśmy odprowadzani przez wszystkich, wraz z ich żonami i dziećmi, aż za miasto. Na wybrzeżu zgięliśmy kolana i modliliśmy się.^a **6** Potem pożegnaliśmy jedni drugich i weszliśmy na pokład. Oni zaś wrócili do swoich.

7 My natomiast odiliśmy z Tyru i zakończyliśmy żeglugę w Ptolemais. Tam przywitaliśmy się z braćmi^a i zatrzymaliśmy się u nich jeden dzień. **8** Nazajutrz wyruszyliśmy i dotarliśmy do Cezarei.^a Wstąpiliśmy do domu Filipa, ewangelisty,^a jednego z Siedmiu,^c i u niego już pozostaliśmy. **9** Miał on cztery niezamężne córki, które prokowały.^a **10** A gdy przebywaliśmy tam przez dłuższy czas, przybył z Judei pewien prorok, imieniem Hagabos.^a **11** Przyszedł on do nas, wziął pas Pawła, związał sobie nogi i ręce,^a a następnie oznajmił: To mówi Duch Święty: Mężczyznę, do którego należy ten pas, w ten sposób zwiążą Żydzi w Jerozolimie i wydadzą w ręce pogan.^b **12** Gdy to usłyszeliśmy, zaczęliśmy się prosić Pawła – my i ludzie z Cezarei – aby nie szedł^a do Jerozolimy.^b **13** Wtedy Paweł odpowiedział: Dlaczego płaczecie i rozdzieracie mi serce? Jestem gotów, aby w Jerozolimie nie tylko mnie związano, ale i zabito^a dla imienia Pana Jezusa.^b **14** Nie zdołaliśmy go przekonać. Dlatego ucichliśmy i stwardzialiśmy: Niech się dzieje wola Pana.^a **15** Gdy nasz pobyt u Filipa dobiegł końca, spakowaliśmy się i wyruszyliśmy do Jerozolimy.^a **16** Przyłączyli się do nas niektórzy uczniowie z Cezarei.^a Zaprowadzili nas oni do niejakiego Mnazona z Cypru,^b który od dawna był uczniem, abyśmy się u niego zatrzymali w gościnie. **17** A kiedy już znaleźliśmy się w Jerozolimie, bracia przyjęli nas^a z radością.

18 Dzień po przybyciu Paweł wraz z nami udał się do Jakuba.^a Zbrali się tam także wszyscy starsi.^b

19 Paweł przywitał się z nimi i zaczął po kolei opisywać, czego Bóg przez jego posługę dokonał wśród pogan.^a **20** A oni, gdy o tym usłyszeli, chwalili Boga.^a Powiedzieli mu również: Widzisz, bracie, ile tysięcy Żydów uwierzyło, a każdy gorliwie^b przestrzega Prawa.^c **21** O tobie jednak doniesiono im, że wszystkich Żydów zamieszkałych wśród pogan nauczasz odstępstwa od Mojżesza,^a mówiąc, żeby nie obrzezywali dzieci^b i nie przestrzegali zwyczajów. **22** Co tu począć? Z pewnością usłyszą, że przyszedłeś. **23** Postąp więc tak, jak ci radzimy: Otóż są u nas cztery mężczyźni, którzy złożyli ślub.^a **24** Weź ich, poddać się wraz z nimi oczyszczeniu^a i wnieś opłatę za zgolenie ich włosów. Wtedy wszyscy się przekonają, że to, co się o tobie mówi, jest nieprawdą, skoro ty sam przestrzegasz Prawa.^b **25** Co do wierzących pogan natomiast, rozstrzygnęliśmy na piśmie, że mają wystrzegać się rzeczy złożonych w ofierze bóstwom, krwi, tego, co uduszone, oraz nierządu.^a **26** Zgodnie z tą radą Paweł zabrał z sobą mężczyzn, o których była mowa, i następnego dnia poddał się wraz z nimi oczyszczeniu. Następnie chodził do świątyni^a i zgłaszał koniec dni oczyszczenia, dopóki za każdego z nich nie została złożona ofiara.^b **27** Gdy siedem dni miało się ku końcowi, Żydzi^a z Azji^b zauważyli Pawła w świątyni. Podburzyli cały tłum^c i rzucili się na niego.^d **28** Izraelici! – krzyczeli. – Pomóżcie! Ten człowiek wszędzie i wszystkich nastawia przeciwko ludowi, Prawu i temu miejscu!^a Więcej, wprowadził do świątyni Greków i zbezczercił to święte miejsce!^b **29** Przedtem bowiem widywali go w mieście z Trofimosem^a z Efezu i sądzili, że Paweł wprowadził go do świątyni. **30** Rozruchy objęły całe miasto. Zbiegli się lud. Schwytanego Pawła^a wywleczono ze świątyni^b i natychmiast zamknięto bramy. **31** Chciano go zabić,^a gdy dowódca kohorty^b otrzymał wiadomość, że w Jeruzolimie

¹⁹Dz 14:27; 15:4, 12

²⁰Dz 11:18;
^bDz 22:3; Ga 1:14;
Flp 3:6; Rz 10:2;
^cDz 6:14; 15:1, 5

²¹Dz 6:14; 21:28;
^bRz 2:28-29;
1Kor 7:19; Ga 6:15

²³aKpł 27:2; Lb 6:5,
18, 21; Dz 18:18

²⁴Dz 24:18;
^bDz 21:20

²⁵aDz 15:19-20,
28-29
^b1Kor 9:20;
^cLb 6:13-21
²⁷aDz 13:45; 23:12,
20; ^bDz 24:19;
^cDz 14:2; ^dDz 21:30;
26:21
²⁸aDz 6:13; 21:21;
^bEz 44:7, 9; Dz 24:6
²⁹aDz 20:4;
2Tm 4:20
³⁰aDz 16:19; 21:27;
^b2Krl 11:15
³¹aJ 16:2; Dz 23:12;
^bDz 10:1; 21:32-33,
37; 22:24; 23:17

³³aDz 20:23; 21:11;
22:29; 26:29; 28:20;
Ef 6:20; Flp 1:7, 13;
2Tm 1:16; Dz 12:6
³⁴aDz 19:32;
^bDz 22:24; 23:10
³⁶aŁk 23:18; J 19:15;
Dz 22:22
³⁹aDz 9:11; 22:3
^bDz 12:17; 13:16;
19:33; ^cDz 26:14

Rozdział 22

¹aDz 13:26; 23:1;
^bDz 7:2; ^cDz 24:10;
25:8
²aDz 21:40
³a2Kor 11:22; Flp 3:5;
^bDz 21:39; ^cDz 5:34;
^dDz 26:5; ^eDz 21:20;
Rz 10:2
⁴aDz 26:11;
1Kor 15:9; Ga 1:13,
23; Flp 3:6; 1Tm 1:13;
^bDz 26:10;

wrze. **32** Wziął więc żołnierzy oraz setników i natychmiast zjawił się na miejscu. Na widok dowódcy z żołnierzami zaprzestano bić Pawła. **33** Dowódca podszedł, schwytał go i rozkazał związać dwoma łańcuchami.^a Następnie zapytał, kim jest i co zrobił. **34** Z tłumy wykrzykiwano różne rzeczy. Zgiełk był jednak tak wielki, że nie mógł dowiedzieć się niczego pewnego.^a Rozkazał zatem prowadzić go do twierdzy.^b **35** Gdy byli na schodach, tłum napierał tak mocno, że żołnierze musieli nieść Pawła. **36** Szła za nimi bowiem ogromna rzesza ludzi. Z tłumy krzyczano: Precz z nim!^a **37** Tuż przed wejściem do twierdzy, Paweł zwrócił się do dowódcy: Czy mogę coś ci powiedzieć? To ty rozumiesz po grecku? – zapytał zdziwiony dowódca. – **38** Nie jesteś więc tym Egipcjaninem, który nie tak dawno wywołał bunt i wyprowadził na pustynię cztery tysiące nożowników? **39** Ja jestem Żydem z Tarsu^a w Cylicji – odparł Paweł – i obywatel niepośledniego miasta. Proszę, pozwól mi przemówić do ludu. **40** A kiedy mu pozwolił, Paweł stanął na schodach i skinął ręką^a do ludu. Zapadło głębokie milczenie. Paweł przemówił po hebrajsku.^{b1}

Mowa Pawła do Żydów

22 Drodzy bracia^a i ojcowie!^b Posłuchajcie mnie. Chcę przemówić w swojej obronie.^c **2** Gdy usłyszeli, że mówi do nich po hebrajsku,^a tym bardziej się uciszeli. A on ciągnął: **3** Jestem Żydem^a urodzonym w Tarsie w Cylicji.^b Wychowałem się jednak w tym mieście. Tu byłem uczniem Gamaliela.^c Wyształcono mnie według rygorów ojczystego Prawa^d i stałem się gorliwy dla Boga – podobnie jak wy wszyscy dzisiaj jesteście.^e **4** Prześladowałem^a zwolenników tej Drogi. Nie cofałem się nawet przed wyrokami śmierci.^b Chwytałem i wtrącałem do więzień męż-

¹ Lubb: w *dialekcie hebrajskim*, por. Dz 22:2; 26:14.

czyni i kobiety,^c 5 co może potwierdzić arcykapłan^a i cała Rada starszych. Od nich właśnie otrzymałem listy również do braci^b w Damaszku.^c Planowałem tam pójść i rozprawić się z tamtejszymi zwolennikami. Chciałem ich sprowadzić do Jerozolimy i tutaj ukarać. 6 Byłem już w drodze^a i zbliżałem się do Damaszku. Dochodziło południe. Nagle poraziło mnie potężne światło z nieba. 7 Padłem na ziemię i usłyszałem: Saulu! Saulu! Dlaczego Mnie przesładujesz? 8 Kim jesteś, Panie? – zapytałem. A On do mnie: Ja jestem Jezus z Nazaretu,^a którego ty przesładujesz. 9 Ci, którzy byli ze mną, światło wprawdzie zobaczyli, ale głosu Tego, który ze mną rozmawiał, nie usłyszeli. 10 Zapytałem więc: Co mam czynić, Panie?^a A Pan na to: Wstań i idź do Damaszku. Tam będzie ci powiedziane o wszystkim, co ci wyznaczono uczynić. 11 Wstałem, ale ponieważ od chwały tego światła oślepiłem, poszedłem do Damaszku prowadzony za rękę przez tych, którzy mi towarzyszyli. 12 Tam niejaki Ananiasz,^a człowiek pobożny według Prawa, cieszący się też dobrym świadectwem^b u wszystkich zamieszkałych tam Żydów, 13 przyszedł do mnie, stanął obok i powiedział: Bracie Saulu, przejrzyj!^a W tej chwili spojrzałem na niego. 14 A on powiedział: Bóg naszyc^a ojców wybrał cię,^b abyś poznał Jego wolę,^c zobaczył Sprawiedliwego^d i usłyszał głos z Jego ust. 15 On cię przeznaczył, abyś wobec wszystkich ludzi był Jego świadkiem^a i mówił o tym, co zobaczyłeś i co usłyszałeś.^b 16 A teraz – dlaczego zwlekasz? Wstań, daj się ochrzcić^a i obmyj się z swoich grzechów, wzywając Jego imienia.^b 17 Gdy już wróciłem do Jerozolimy^a i modliłem się w świątyni,^b doznałem zachwycenia. 18 Zobaczyłem Go, jak do mnie mówi: Śpiesz się! Czym prędzej opuść Jerozolimę,^a ponieważ nie przyjmą twego świadectwa o Mnie.^b 19 Wtedy ja powiedziałem: Panie, przecież oni wiedzą, że ja więziłem^a

4^d Dz 8:3; 9:2; 22:19; 26:10
5^d Dz 4:6; ^b Dz 9:2; 28:21; ^d Dz 9:3; 26:12

6^d Dz 9:3-8; 26:12-18

8^d Dz 3:6; 26:9

10^d Dz 16:30

12^d Dz 9:12;

^b Dz 10:22

13^d Dz 9:12, 17-18

14^d Dz 5:30; 24:14;

^b Dz 9:15; 26:16;

^c Rz 12:2; Ef 1:9-

10; 5:17; Kol 1:9;

^d Dz 3:14; 1Kor 15:8

15^d Dz 1:8; 22:20;

^b Dz 4:20

16^d Dz 9:18; ^b Jł 3:5;

Dz 2:21; Rz 10:13

17^d Dz 9:26; Ga 1:18-

19; ^b Łk 18:10; Dz 3:1

18^d Dz 9:28-30;

^b Dz 2:40; 23:11

19^d Dz 8:3; 22:4-5;

26:10; ^b Mt 10:17;

Dz 26:11

20^d Mt 23:35;

^b Dz 1:8; 26:16;

^c Łk 11:48; Dz 8:1

21^d Dz 9:15; 13:2, 46-

47; 18:6; Ga 1:15-16;

2:7-9; 1Tm 2:7

22^d Łk 23:18; 119:15;

Dz 21:36; 22:22;

25:24

24^d Dz 21:34;

^b Dz 22:29; 23:28;

24:8

25^d Dz 16:37; 22:29;

23:27

29^d Dz 21:11, 33;

^b Dz 16:38

30^d Dz 4:5, 15

Rozdział 23

1^d Dz 22:1; ^b Dz 24:16;

1Kor 4:4; 2Kor 1:12;

1Tm 3:9; 2Tm 1:3;

Hbr 9:14; 10:22;

13:18; 1P 3:16

i biczowałem w synagogach^b tych, którzy w Ciebie wierzą. 20 A kiedy rozlewano krew Szczepana,^a Twojego świadka,^b ja tam stałem i pochwalałem ten czyn.^c Pilnowałem nawet szat tych, którzy go zabijali. 21 Lecz On powiedział do mnie: Idź, bo Ja cię wyślę daleko do pogan.^a

22 Słuchali Pawła aż dotąd. Przy tych słowach wybuchli: Precz z ziemi z takim człowiekiem!^a Bo nie godzi się, żeby taki żył! 23 Gdy tak krzyczeli, rzucali szatami i ciskali w powietrze piach, 24 dowódca rozkazał wprowadzić go do twierdzy^a i przesłuchać^b z zastosowaniem chłosty, aby dowiedzieć się, z jakiej przyczyny tak krzyczeli przeciwko niemu. 25 A kiedy rozciągnięto mu ręce i skrupowano je rzemieniami, Paweł zapytał stojącego obok setnika: Czy wolno wam chłostać człowieka, który jest obywatelem rzymskim,^a i to bez wyroku sądowego? 26 Po tych słowach setnik podszedł do dowódcy i doniósł: Co zamierzasz zrobić? Bo ten człowiek jest Rzymianinem. 27 Dowódca przyszedł zatem do Pawła i zapytał: Powiedz mi, czy ty jesteś Rzymianinem? Tak – odpowiedział. 28 Wtedy dowódca wyznał: Ja za dużą sumę to obywatelstwo nabyłem. Paweł na to: A ja mam je od urodzenia. 29 Zaraz też odstąpili od niego ci, którzy go mieli przesłuchiwać, a dowódca, który kazał go związać,^a gdy się dowiedział o jego obywatelstwie rzymskim, przestraszył się.^b

Paweł przed Wysoką Radą

30 Nazajutrz dowódca postanowił dowiedzieć się czegoś pewniejszego na temat oskarżeń wysuwanych przez Żydów przeciwko Pawłowi. Uwolnił go więc i polecił zwołać arcykapłanów oraz całą Wysoką Radę.^a Następnie sprowadził Pawła i postawił go przed nimi.

23 Paweł z uwagą spojrzał na Radę i powiedział: Drodzy bracia,^a do dziś dnia żyję przed Bogiem z całkowicie czystym sumieniem.^b

2 Na te słowa arcykapłan Ananiasz^a rozkazał tym, którzy przy nim stali, uderzyć go w twarz.^b **3** Wtedy Paweł odważał się do niego: Ciebie uderzył Bóg, ściano pobielona.^a I ty siedzisz tu, sądząc mnie według Prawa,^b a wbrew Prawu każesz mnie bić? **4** Wówczas ci, którzy stali obok, zwrócili Pawłowi uwagę: Ubliżasz arcykapłanowi Boga.^a **5** Paweł odpowiedział: Nie wiedziałem, bracia, że to arcykapłan. Wiem, że jest napisane: *Nie złorzecz przywódcy swego ludu.*^a **6** Paweł, świadomy, że jedna część zgromadzonych składa się z saduceuszów,^a a druga z faryzeuszów, oznajmił wobec Rady.^b Drodzy bracia, ja jestem faryzeuszem^c i synem faryzeuszów. Jestem tu dziś sądzony z powodu nadziei^d i zmartwychwstania.^e **7** Te słowa wywołały spór między faryzeuszami i saduceuszami. Ich tłum podzielił się na dwie grupy. **8** Saduceusze bowiem twierdzą, że nie ma zmartwychwstania,^a aniołów ani duchów, faryzeusze natomiast uznają i jedno, i drugie. **9** Hałas był wielki. Niektórzy znawcy Prawa^a należący do faryzeuszów ostro występowali przeciwko oskarżeniu. Nic złego nie znajdujemy w tym człowieku^b – mówili. – A co, jeśli naprawdę przemówił do niego duch albo anioł?^c **10** Spór się zaogniał.^a Dowódca zaczął się obawiać, że Pawła rozerwą. Polecił zatem straży zejść, wyciągnąć go spośród nich i odprowadzić do twierdzy. **11** Następnej nocy natomiast stanął przy Pawle^a Pan: Bądź dobrej myśli^b – powiedział – bo jak złożyłeś o Mnie świadectwo^c w Jerozolimie, tak przyjdzie ci złożyć je w Rzymie.^d

Sprzysiężenie przeciwko Pawłowi

12 Z nastaniem dnia Żydzi^a zawiązali spisek.^b Zobowiązali się też, że nie będą jeść ani pić,^c dopóki nie zabiją Pawła.^d **13** Do tego sprzysiężenia przystąpiło ponad czterdziestu ludzi. **14** Udali się oni do arcykapłanów oraz starszych i oznajmili: Zobowią-

^{2a}Dz 24:1;
^{b1}Krl 22:24; Tr 3:30;
Mi 4:14; Mt 26:67;
J 18:22; 2Kor 11:20
^{3a}Ez 13:10-15;
Mt 23:27; ^bKpl 19:35;
Pwt 25:1-2; J 7:51

^{4a}J 18:22

^{5a}Wj 22:28; 2P 2:10;
Jd 8

^{6a}Mt 22:23;
^bDz 23:1, 20, 28;
^cDz 26:5; Flp 3:5;
^dDz 24:15; 26:6-7;
^eDz 4:2; 24:21; 26:8

^{8a}Mt 22:23;
Mk 12:18; 1Kor 15:12

^{9a}Mk 2:16; Dz 4:5;
^bŁk 23:4, 14, 22;
J 18:38; 19:4, 6;
Dz 25:10, 25; 26:31;
^cJr 26:16; J 12:29

^{10a}Dz 23:7

^{11a}Dz 18:9; 27:23;
^bMt 14:27; J 16:33;
Dz 18:9; ^cDz 2:40;
26:22; ^dDz 19:21;
27:24; 28:23

^{12a}Dz 13:45; 21:27;
23:20; ^bDz 9:24;
20:3; 23:16, 30;
^cIsm 14:24;
^dDz 21:31; 23:14-15,
21, 27; 25:3

^{15a}Dz 9:24; 23:21;
25:3
^{17a}Dz 21:31
^{18a}Ef 3:1
^{20a}Dz 23:1

^{24a}Łk 3:1; 20:20;
Dz 23:33; 24:1, 10;
^bDz 24:3; 25:14

zaliśmy się pod przysięgą, że niczego nie skosztujemy, dopóki nie zabijemy Pawła. **15** Teraz więc wy wraz z Wysoką Radą dajcie znać dowódcy, żeby go do was sprowadził, niby dla dokładniejszego zbadania jego sprawy, a my, zanim przyjdzie, jesteśmy gotowi go zgładzić.^a **16** O tej zasadzce usłyszał siostrzeniec Pawła. Przybył zatem do twierdzy i powiadomił go o tym. **17** Paweł z kolei przywołał jednego z setników i poprosił: Zaprowadź tego młodzieńca do dowódcy,^a bo ma mu coś do przekazania. **18** Setnik zabrał więc chłopca do dowódcy i wyjaśnił: Więzień Paweł^a przywołał mnie i poprosił, abym przyprowadził do ciebie tego młodzieńca. Ma on ci coś do powiedzenia. **19** Dowódca wziął chłopca za rękę, odprowadził na bok i zapytał: Z jaką wiadomością przychodzisz? **20** Żydzi postanowili cię prosić – odpowiedział – abyś jutro sprowadził Pawła do Rady^a pod pretekstem dokładniejszego zbadania jego sprawy. **21** Lecz ty nie daj się im przekonać, bo czyha na niego w zasadzce ponad czterdziestu ludzi, którzy zobowiązali się pod przysięgą, że nie będą jeść ani pić, dopóki go nie zabiją. Są już w pogotowiu i czekają na twoje zezwolenie. **22** Dowódca zatem odesłał młodzieńca i polecił: Przed nikim się nie zdradz, że mi to wyjawiałeś.

PODRÓŻ PAWŁA DO RZYMU

Nocna podróż do Cezarei

23 Następnie dowódca przywołał dwóch setników i polecił: Na godzinę dwudziestą pierwszą¹ przygotujcie dwustu żołnierzy, siedemdziesięciu jeźdźnych i dwustu oszczipników. Udadzą się do Cezarei. **24** Ponadto dowódca rozkazał podstawić zwierzęta juczne, aby wsadzić na nie Pawła i bezpiecznie odstawić go do namiestnika^a Feliksa.^b **25** Napisał też list takiej treści:

¹ Trzecia w nocy, według ówczesnej rachuby czasu.

26 Klaudiusz Lizjasz Do Najdostojniejszego Namiestnika¹ Feliksa Witaj,

27 Ten człowiek został schwytyany przez Żydów. Zamierzali oni go zabić. Wraz z wojskiem^a uratowałem go, gdy się dowiedziałem, że jest Rzymianinem.^b **28** Dla poznania wysuwanych przeciwko niemu oskarżeń^a postawiłem go przed ich Wysoką Radą.^b **29** Stwierdziłem, że go oskarżają o sporne zagadnienia^a dotyczące ich Prawa.^b Nie wysunięto zarzutów podlegających karze śmierci lub więzienia.^c **30** Gdy mi doniesiono, że urządzają na niego zasadzkę,^a natychmiast wysłałem go do ciebie,^b a oskarżycieli powiadomiłem, aby tobie przedłożyli, co mają przeciwko niemu.^c

31 Żołnierze więc, zgodnie z rozkazem, wzięli Pawła i nocą odprowadzili do Antypatris. **32** Nazajutrz pozwolili jeźdźnym oraz jemu odjechać, a sami powrócili do twierdzy.^a **33** Jeźdźni natomiast przybyli do Cezarei,^a oddali list namiestnikowi i dostawili mu Pawła. **34** Namiestnik po przeczytaniu listu zapytał Pawła, z jakiej jest prowincji. Gdy usłyszał, że z Cylicji,^a **35** powiedział: Przesłucham cię, gdy zjawią się też twoi oskarżyciele.^a I polecił strzec go w pretorium^b Heroda.

Obrona Pawła przed Feliksem

24 Po pięciu dniach przybył arcykapłan Ananiasz.^a Towarzyszyło mu kilku starszych oraz rzecznik prawny, niejaki Tertyllos. Wnieśli oni przed namiestnikiem^b pozew przeciwko Pawłowi.^c

2 Gdy Paweł został wezwany, Tertyllos rozpoczął mowę oskarżycielską: Dzięki tobie oraz reformom, które za sprawą twojej przezorności zostały wprowadzone w tym narodzie, cieszymy się

^{27a}Dz 21:30-33;
^bDz 22:25-28

^{28a}Dz 22:24;
^bDz 22:30

^{29a}Dz 25:19;
^bDz 18:13, 15;
^cDz 25:18, 25; 26:31; 28:18

^{30a}Dz 23:12-16, 20-21;
^bDz 23:23-24;
^cDz 24:5-8; 25:5

^{32a}Dz 23:10

^{33a}Dz 25:1

^{34a}Dz 21:39; 22:3
^{35a}Dz 23:30;
^bMt 27:27; J 18:28, 33; 19:9

Rozdział 24

^{1a}Dz 23:2; ^bDz 23:24;
^cDz 25:2

^{3a}Łk 1:3; Dz 23:26; 26:25; ^bDz 23:24; 24:27

^{5a}Łk 23:2; Dz 17:6;
^bDz 24:14; 28:22;
^cMk 1:24; Dz 22:8

^{6a}Dz 21:28;
^bDz 21:30

^{8a}Dz 22:24
^{10a}Dz 25:8

^{11a}Dz 21:12, 17;
^bDz 8:27

^{12a}Dz 21:26-30
^{13a}Dz 25:7

^{14a}Dz 24:22;
^bDz 24:5; 28:22;
^cDz 27:23; Rz 1:9;

²¹Im 1:3; Hbr 9:14;
^dDz 5:30; 22:14;

^eMt 11:13; Dz 26:22; 28:23; Rz 3:21

wielkim pokojem. **3** Zawsze i wszędzie przyjmujemy to, najdostojniejszy^a Feliksie,^b z wielką wdzięcznością. **4** Aby zbytnio cię nie trudzić, proszę, abyś nas pokrótce w swojej cierpliwości wysłuchał. **5** Otóż stwierdziliśmy, że ten człowiek szerzy zarazę i wywołuje powstania^a wśród wszystkich Żydów na całym świecie jako przywódca heretyckiego^b stronnictwa Nazaretańczyków.^c **6** Próbował² on też zbezczęścić świątynię^a i wtedy go schwytałyśmy.^b **8** On również – jeśli go o to zapytasz – może ci powiedzieć, o co go oskarżamy.^a **9** Żydzi potwierdzili to oskarżenie, zapewniając, że tak się sprawy mają.

10 Namiestnik dał Pawłowi znak ręką, że teraz może się bronić. Paweł powiedział: Od wielu lat sprawujesz sądy w tym narodzie, dlatego jestem dobrej myśli, broniąc^a się przed tobą w sprawach, które mnie dotyczą. **11** Możesz sprawdzić, że nie upłynęło więcej niż dwanaście dni, odkąd przybyłem do Jerozolimy,^a a przybyłem oddać cześć Bogu.^b **12** I nie spotkali mnie w świątyni w czasie sporu z kimkolwiek. Nie przyłapali mnie też na wywoływaniu buntu wśród tłumu – czy to w synagogach,^a czy w mieście. **13** Nie mogą również dowieść tego, o co mnie teraz oskarżają.^a **14** To natomiast wyznaję przed tobą, że zgodnie z Drogą,^a którą oni nazywają herezją,^b służę^c ojczystemu Bogu,^d wierząc wszystkiemu temu, co jest zgodne z Prawem, oraz temu, co zostało napisane u Proroków.^e **15** Mam przy tym nadzieję, że Bóg dotrzyma

² Wariant przyjęty w tekście głównym poświęadczonej jest w: \mathfrak{P}^{74} A B H L P O 49 81 1175 1241 pm p* s vgst co. W: E Ψ 33 323 614 945 1505 1739 pm giv gg^{cl} sy^(p) występuje wariant dłuższy: **6** Próbował on też zbezczęścić świątynię. Wtedy właśnie schwytałyśmy go i chcieliśmy osądzić według naszego Prawa. **7** Przybył jednak dowódca Lizjasz, siłą wyrwał go z naszych rąk i polecił, aby jego oskarżyciele udali się do ciebie.

¹ Lub: *prokuratora*.

obietnicy, której spełnienia również oni oczekują, to znaczy, że nastąpi zmartwychwstanie sprawiedliwych i niesprawiedliwych.^a **16** W związku z tym usilnie się staram^a mieć zawsze czyste^b sumienie wobec Boga oraz wobec ludzi. **17** Po wielu latach^a przybyłem, aby przynieść wsparcie^b mojemu narodowi oraz złożyć ofiary.^c **18** Właśnie przy ich składaniu spotkał mnie w świątyni – po tym, jak dokonałem oczyszczenia, bez tłumu i bez zgiełku – **19** jacyś Żydzi z Azji.^a To oni powinni tu być przed tobą i wysuwać oskarżenia,^b jeżeli mają coś przeciwko mnie. **20** Albo niech obecni tutaj sami powiedzą, jaką nieprawość znaleźli u mnie, gdy stałem przed Wysoką Radą.^a **21** Chyba tylko ten jeden okrzyk, który wydałem, gdy stałem pośród nich, a mianowicie: Jestem dziś przez was sądzony z powodu zmartwychwstania.^a

22 Feliks, dość dobrze zaznajomiony ze sprawami dotyczącymi Drogi,^a odroczył sprawę: Gdy przybędzie dowódca Lizjasz,^b wydam postanowienie w waszej sprawie. **23** I rozkazał setnikowi strzec Pawła, traktować łagodnie i nikomu z bliskich nie zabraniać służenia mu pomocą.^a

Dalsze losy Pawła

24 Po kilku dniach zjawił się Feliks i jego żona Druzylla. Była ona Żydówką. Feliks posłał po Pawła i wysłuchał go w sprawie wiary w Chrystusa Jezusa.^a **25** Lecz gdy Paweł zaczął mówić o sprawiedliwości,^a wstrzeмиęźliwości^b i nadchodzącym sędziem,^c przestraszony Feliks przerwał: Na teraz odejdź. Gdy znajdzie czas, posłę po ciebie.^d **26** Jednocześnie miał nadzieję, że Paweł wręczy mu łapówkę.^a Właśnie dlatego po niego posyłał i częściej z nim rozmawiał. **27** Po upływie dwóch lat Feliksa zastąpił Poncjusz Festus.^a A Feliks, chcąc zyskać względy Żydów,^b pozostawił Pawła w więzieniu.^c

¹⁵^aDz 23:6

¹⁶^a1Tm 4:7;
^bDz 23:1; 2Kor 1:12;
1Tm 3:9; 2Tm 1:3;
Hbr 13:18
¹⁷^aDz 19:10;
20:31; ^bDz 11:29-30; Rz 15:25-26,
31; 1Kor 16:1-3;
2Kor 8:2-4; 9:5, 7, 13;
Ga 2:10; ^cDz 21:26

¹⁹^aDz 21:27;
^bDz 23:30

²⁰^aDz 23:1

²¹^aDz 23:6; 24:15

²²^aDz 24:14;
^bDz 21:31; 23:26
²³^aDz 27:3; 28:16, 30
²⁴^aDz 20:21; Ga 2:16
²⁵^aT 1:2;
^b1Tm 3:2; 2P 1:6;
^c1J 16:8; Rz 2:2-3, 5, 16; 2Tm 4:1; 1P 4:5;
Obj 20:12; ^dDz 17:32
²⁶^aWj 23:8;
Pwt 16:19
²⁷^aDz 25:1; 26:24-25; ^bMk 15:15;
Dz 12:3; 25:9;
^cDz 25:14

Rozdział 25

¹^aDz 24:27;
^bDz 23:33
²^aDz 24:1; 25:15
³^aDz 23:12, 15-16, 21
⁵^aDz 23:30; 25:11
⁶^aMt 27:19; Dz 25:17
⁷^aLk 23:2, 10;
Dz 6:13; 24:5-6;
^bDz 24:13
⁸^aDz 24:10; 25:16;
^bDz 24:12; 28:17;
^cDz 24:6; ^d1J 19:12
⁹^aDz 24:27;
^bDz 25:20
¹⁰^aDz 25:6, 17;
^bDz 23:9
¹¹^aDz 23:29;
25:25; 26:31; 28:18;
^bDz 24:19; 25:5, 7, 16;
^cDz 25:21, 25; 26:32;
28:19
¹³^aDz 25:23;
26:30-31

Losy Pawła pod rządami Festusa

25 Po trzech dniach od przybycia do prowincji, Festus^a udał się z Cezarei^b do Jerozolimy. **2** Arcykapłani oraz główni przedstawiciele Żydów wykorzystali to i wnieśli do niego oskarżenie przeciwko Pawłowi.^a Nalegali też, **3** aby im okazał łaskę w jego sprawie i zechciał przysłać go do Jerozolimy. Chcieli bowiem urządzić zasadzkę i zgładzić go w drodze.^a **4** Lecz Festus odpowiedział, że Paweł osadzony jest pod strażą w Cezarei i że on sam niebawem tam wyruszy. **5** Niech więc ci spośród was – zaproponował – którzy są pełnomocni, pójďte razem ze mną i oskarżą go, skoro człowiek ten popełnił coś niestosownego.^a

6 Zabawił jeszcze wśród nich nie więcej niż osiem lub dziesięć dni, po czym odjechał do Cezarei. Tam już następnego dnia zasiadł na krześle sędziowskim^a i polecił przyprowadzić Pawła. **7** A gdy on się zjawił, Żydzi, którzy przybyli z Jerozolimy, obstąpili go i obciążyli wieloma poważnymi zarzutami,^a których nie potrafili udowodnić.^b

8 Paweł natomiast bronił się:^a Niczym nie zgrzeszyłem ani przeciwko żydowskiemu Prawu,^b ani przeciwko świątyni,^c ani przeciwko cesarzowi.^d **9** Festus jednak, chcąc Żydom okazać względy,^a postawił Pawłowi pytanie: Czy chcesz udać się do Jerozolimy^b i tam być przede mną w tych sprawach sądzonych? **10** Paweł odpowiedział: Stoję przed sądem cesarskim i ten sąd ma rozpatrywać moją sprawę.^a Żydom w niczym nie zawiniłem, o czym i ty wiesz dobrze.^b **11** Jeśli zrobiłem coś złego^a lub popełniłem coś podlegającego karze śmierci,^b nie wzbraniam się umrzeć. Ale jeśli to, o co ci ludzie mnie oskarżają, nie ma żadnego uzasadnienia,^c nikt nie może mnie im wydać na łaskę i niełaskę. Odwołuję się do cesarza. **12** Wtedy Festus porozumał się ze swą radą i ogłosił: Odwołales się do cesarza, to pójdziesz do cesarza.

13 Po kilku dniach przybyli do Cezarei król Agryppa^a oraz Berenike i po-

witali Festusa. **14** Gdy przebywali tam już dłuższy czas, Festus przedstawił królowi sprawę Pawła: Jest tu pewien człowiek – powiedział – pozostawiony przez Feliksa w więzieniu.^a **15** W czasie mojego pobytu w Jerozolimie arcykapłani i starsi żydowscy wnieśli przeciwko niemu sprawę,^a domagając się dla niego wyroku śmierci. **16** Odparłem, że nie ma u Rzymian zwyczaju^a wydawać człowieka na łaskę i niełaskę jego przeciwników, zanim oskarżony nie stanie twarzą w twarz z oskarżycielami ani nie stworzy mu się możliwości do obrony przed zarzutami. **17** Gdy więc przyszli tu razem ze mną, niezwłocznie, zaraz następnego dnia, zasiadłem na krześle sędziowskim^a i kazałem przyprowadzić tego człowieka. **18** Oskarżyciele w swoim wystąpieniu nie wnieśli przeciwko niemu żadnego z tych poważnych oskarżeń, których się spodziewałem. **19** Ich zarzuty dotyczyły natomiast jakichś zagadnień ich własnej religii^a oraz jakiegoś niezjącego Jezusa, o którym Paweł twierdził, że żyje.^b **20** Ja z kolei, niepewny jak te sprawy zbadać, zapytałem, czy chciałby pójść do Jerozolimy i tam być dalej sądzony.^a **21** Ponieważ jednak Paweł złożył odwołanie, chcąc zostać pod strażą aż do wyroku cesarza, rozkazałem go strzec, dopóki nie odeśle go do jego wysokości, cesarza.^{a1} **22** Wtedy Agryppa powiedział do Festusa: Chciałbym i ja posłuchać tego człowieka.^a Jutro go usłyszysz – odparł Festus.

Paweł przed Agryppą i Berenike

23 Nazajutrz, z wielką pompą, zjawili się Agryppa i Berenike. Wkroczyli do audytorium w towarzystwie dowódców i głównych osobistości miasta.^a Na znak Festusa wprowadzono Pawła. **24** Królu Agryppo – rozpoczął Festus – i wy panowie, którzy z nami jesteście. Stoi przed wami człowiek, o którego skazanie wystąpił do mnie cały

14^aDz 24:27

15^aDz 25:1-2

16^aJ 7:51

17^aDz 25:6, 10

19^aDz 18:4-5; 23:29; ^bDz 17:18; 1Kor 15:12-20

20^aDz 25:9

21^aDz 25:11-12, 25

22^aLk 23:8

23^aMt 10:18; Mk 13:9; Lk 21:12; Dz 21:31

24^aDz 25:2, 7, 15;

^bDz 22:22

25^aDz 26:31;

^bDz 25:11

27^aDz 25:14

Rozdział 26

1^aDz 24:10; 25:8

2^aDz 25:16; 26:7

3^aDz 6:14; ^bDz 25:19

4^aGa 1:13; ^bDz 24:17;

28:19

5^aDz 15:5; 23:6

6^aDz 23:6; 24:15;

28:20

7^aMt 19:28; Jk 1:1;

^bLk 2:37; ^dDz 26:2

8^aDz 2:24; Rz 4:17;

1Kor 15:12; Hbr 11:19

9^a1Tm 1:13; ^bJ 15:21;

Dz 22:8

tłum Żydów^a zarówno w Jerozolimie, jak i tutaj, wołając, że nie powinien on dłużej żyć.^b **25** Ja jednak stwierdziłem, że nie popełnił on nic, co zasługiwałoby na śmierć.^a A ponieważ sam odwołał się do czcigodnego,^b postanowiłem go tam odesłać. **26** Nie mam jednak nic konkretnego, co mógłbym o nim napisać mojemu panu, dlatego stawiam go przed wami, a szczególnie przed tobą, królu Agryppo, abym po przeprowadzonym przesłuchaniu wiedział, jak sprawę ująć w słowa. **27** Nie rozsądne bowiem wydaje mi się posyłać więźnia^a bez podania wysuwanych przeciwko niemu zarzutów.

Mowa Pawła przed Agryppą

26 Agryppa zwrócił się do Pawła: Pozwala ci się mówić we własnej obronie. Wówczas Paweł wyciągnął rękę i przemówił:^a **2** Uważam się za szczęśliwego, królu Agryppo, że mogę się dziś wobec ciebie bronić w związku z tym, o co mnie oskarżają Żydzi. **3** Mówię tak dlatego, że jesteś znawcą wszystkich zwyczajów^a i zagadnień, które są u Żydów^b przedmiotem sporów. Dlatego proszę, wysłuchaj mnie cierpliwie.

4 Otóż moje życie,^a które od najwcześniejszych lat toczyło się pośród mojego narodu^b w Jerozolimie, znają wszyscy Żydzi. **5** Od dawna wiedzą – gdyby tylko chcieli to poświadczyć – że żyłem według najsurowszego stronictwa naszej religii jako faryzeusz.^a **6** A teraz jestem sądzony z powodu nadziei.^a Ta nadzieja łączy się z Bożą obietnicą złożoną naszym ojcom. **7** Jej spełnienia spodziewa się naszych dwanaście plemion.^a W związku z nią dniem i nocą, wytrwale, odprawiana jest służba.^b Z powodu tej nadziei jestem oskarżany^c przez Żydów, królu. **8** Dlaczego uchodzi u was za niewiarygodne to, że Bóg wzbudza umarłych?^a **9** Ja sam pierwotnie twierdziłem, że należy ostro wystąpić^a przeciwko imieniu Jezusa z Nazaretu.^b **10** To też robiłem w Jerozolimie. Wielu świętych

¹ Lub: *czcigodnego*.

wtrąciłem tam do więzienia,^a ponieważ działałem z pełnomocnictwa arcykapłanów.^b A gdy chodziło o wyrok śmierci, opowiadałem się za jego wykonaniem.^{c1} **11** Często karałem tych ludzi w przeróżnych synagogach. Próbowiałem zmusić ich do bluźnierstwa. Tępiłem ich rzeczywiście nieprzeciętnie. Prześladowałem ich nawet w obcych miastach.^a

12 Właśnie w takich okolicznościach szedłem do Damaszku.^a Miałem z sobą pełnomocnictwo i polecenie arcykapłanów. **13** Nagle, w środku dnia, na drodze, zobaczyłem, o królu, światło z nieba. Było jaśniejsze niż blask słońca. Otoczyło mnie samego oraz tych, którzy szli ze mną. **14** A gdy wszyscy padliśmy na ziemię, usłyszałem głos, który mówił do mnie po hebrajsku:^a Saulu! Saulu! Dlaczego Mnie prześladowasz? Trudno ci wierzyć przeciw ościeniowi. **15** A ja zapytałem: Kim jesteś, Panie? Pan odpowiedział: Ja jestem Jezus, którego ty prześladowasz. **16** Ale podnieś się! Stań na nogach!^a Ukazałem ci się po to, aby wybrać^b cię na sługę i świadka^c nie tylko tego, w czym Mnie już zobaczyłeś, ale i tego, w czym ci się jeszcze objawię. **17** Ochronię cię przed tym ludem i przed poganami.^a Bo do nich cię posyłam.^b **18** Chcę im otworzyć oczy,^a odwrócić od ciemności do światła^b i od władzy szatana^c do Boga, by dostąpili przebaczenia grzechów^d oraz otrzymali dział wśród poświęconych^e – dzięki wierze we Mnie.

19 Dlatego, królu Agryppo, nie byłem nieposłuszny temu widzeniu z nieba. **20** Głosiłem najpierw tym w Damaszku,^a następnie w Jerozolimie,^b potem na całym obszarze Judei^c oraz pośród pogan.^d Wzywałem, aby się opamiętali,^e zwrócili do Boga^f i spełniali uczynki godne opamiętania.^g **21** Z tych powodów Żydzi schwytyli mnie, gdy byłem w świątyni,^a i usiłowali zabić.^b **22** Ponieważ jednak Bóg mi pomógł,^a prze-

^{10a}Dz 8:3; 22:4, 19;
^bDz 9:14; ^{10b}Dz 8:1;
22:20

^{11a}Dz 22:5

^{12a}Dz 9:3-8; 22:6-11

^{14a}Dz 21:40; 22:2

^{16a}Ez 2:1; Dn 10:11;
^bDz 22:14;

^{17a}1Krn 16:35;

Dz 9:15; Rz 11:13;

^{18a}Iz 35:5; 42:7;

61:2; Łk 4:18;

Ef 1:18; ^bIz 9:1; 42:16;

Łk 1:79; J 1:4; 8:12;

9:5; Dz 26:23; Ef 5:8;

1P 2:9; 1J 2:8, 11;

^cEf 2:2; Kol 1:13;

^dŁk 24:47; Dz 5:31;

^eDz 20:32; Ef 1:11;

Kol 1:12

^{20a}Dz 9:19-20;

^bDz 9:26-29; 22:17-18;

^cMt 3:5; Dz 1:8;

^dDz 13:46; ^eJr 18:8;

Ez 18:21; 33:14;

Mt 3:2; 4:17; Łk 13:3;

24:47; Dz 2:38;

3:19; 17:30; Rz 2:4;

2P 3:9; Obj 2:16; 3:3;

^fDz 14:15; 1Tm 1:9;

^gMt 3:8

^{21a}Dz 21:30;

^bDz 21:31

^{22a}Hbr 13:6;

^bDz 2:40; 28:23;

^cŁk 24:27, 44

^{23a}Łk 24:26, 46;

Dz 3:18; ^b1Kor 15:20;

^cIz 42:6; 49:6;

Dz 26:18

^{24a}Mk 3:21; J 7:15;

10:20; 1Kor 4:10

^{25a}2Kor 6:7; 7:14

^{26a}J 18:20

^{28a}Dz 11:26; 1P 4:16

^{29a}1Kor 7:7

^{31a}Dz 23:29; 25:25

^{32a}Dz 25:11; 28:19

Rozdział 27

^{1a}Dz 18:2; ^bDz 10:1

^{2a}Dz 19:29; 20:4;

Kol 4:10; Flm 24

żyłem aż do dzisiejszego dnia. Nadal świadczę^b zarówno małym, jak i wielkim. Nie mówię o niczym oprócz tego, czego nadejście zapowiedzieli prorocy, a także Mojżesz,^c **23** a mianowicie, że Chrystus będzie poddany cierpieniom^a i że jako pierwszy ze zmarłych^b ogłosi światło^c zarówno ludowi, jak i poganom.

24 Gdy Paweł tak przemawiał we własnej obronie, Festus zawołał: Szalejesz, Pawle! Wielka wiedza przywodzi cię do szaleństwa.^a **25** Nie szaleję, najdostojniejszy Festusie – odpart Paweł – wypowiadam słowa prawdy^a i rozsądku. **26** Król wie o tych sprawach. Mówię o tym do niego otwarcie i odważnie, gdyż jestem przekonany, że nic z tych rzeczy nie umknęło jego uwadze. Nie działo się to przecież w jakimś zakątku.^a **27** Królu Agryppo, czy wierzysz Prorokom? Wiem, że wierzysz. **28** Agryppa na to do Pawła: Zaraz mnie przekonasz, bym został chrześcijaninem.^a **29** A Paweł: Dałby Bóg, aby zaraz lub później nie tylko ty, ale i wszyscy, którzy mnie dziś słuchają, stali się tacy jak ja,^a pomijając te więzy.

30 Po tych słowach król, namiestnik, Berenike oraz ci, którzy z nimi siedzieli, powstali ze swoich miejsc. **31** A gdy się oddalali, wymieniali między sobą uwagi: Człowiek ten nie czyni nic, co zasługiwałoby na śmierć lub więzienie.^a **32** Agryppa zaś powiedział do Festusa: Człowiek ten mógłby być zwolniony, gdyby nie odwołał się do cesarza.^a

Z Cezarei do Dobrych Portów

27 Kiedy już postanowiono, że mamy płynąć do Italii,^a przekazano Pawła i kilku innych więźniów niejakiemu Juliuszowi, setnikowi z Kohorty^b Czcigodnego. **2** Weszliśmy więc na statek adramyteński, który miał płynąć do portów Azji, i wyruszyliśmy w drogę, mając ze sobą Arystarchośa,^a Macedończyka z Tesalonik. **3** Następnego dnia przybyliśmy do Sydonu.

¹ Lub: rzuciłem kamyk poparcia.

Juliusz potraktował tam Pawła przyjaźnie, pozwolił mu pójść do przyjaciół i skorzystać z pomocy.^a **4** Stamtąd płynęliśmy pod osłoną Cypru, ponieważ wiatry były przeciwnie. **5** Po przebyciu otwartego morza na wysokości Cylicji i Pamfilii przybyliśmy do Myry w Licji. **6** Tam setnik znalazł statek aleksandryjski,^a który płynął do Italii, i umieścił nas na nim. **7** Płynęliśmy powoli, żegluga zajęła wiele dni. Z trudem dotarliśmy na wysokość Knidos. Wiatr nie pozwalał nam posuwać się naprzód, dlatego popłynęliśmy pod osłoną Krety na wysokość Salmona. **8** Przemieszczając się z trudem wzdłuż wyspy, dobiliśmy do pewnego miejsca o nazwie Dobre Porty, w pobliżu miasta Lasea.

Podróż na Malte

9 Umknęło nam sporo czasu: okres postu minął^{1a} i ze względu na porę żegluga stawała się niebezpieczna.^b Dlatego Paweł ostrzegł: **10** Panowie, wiem z doświadczenia, że jeśli teraz wyruszymy, będzie to ze szkodą i wielką stratą nie tylko dla ładunku i statku, ale również dla naszego życia.^a **11** Setnik jednak bardziej ufał wielnikowi i właścicielowi statku niż temu, co mówił Paweł. **12** A ponieważ przystań nie nadawała się do przezimowania, większość postanowiła, aby stamtąd odpłynąć i – o ile można – dostać się do Feniksu, by spędzić zimę w porcie na Krecie, otwartym na południowy i północny zachód. **13** Gdy więc powiał łagodny wiatr z południa, sądząc, że dopną celu, podnieśli kotwicę i wyruszyli w kierunku Krety. **14** Jednak niedługo potem uderzył od jej strony huraganowy wiatr,^a zwany *eurakylon*.¹ **15** Statek został porwany. Nie mógł sprostać sile huraganu. Zdaliśmy się zatem na wiatr i pozwoliliśmy się unosić. **16** Pędząc pod osłoną wysepki zwanej Kauda, z trudem zdołaliśmy zabezpieczyć łódź ratunkową.^a **17** Zo-

^{3a}Dz 24:23

^{6a}Dz 28:11

^{9a}Kpł 16:29-31;
^{23:27-32}; Lb 29:7;
^b2Kor 11:26

^{10a}2Kor 11:25

^{14a}Mk 4:37

^{16a}Dz 27:30

^{17a}Dz 27:29

^{18a}Jo 1:5; Dz 27:38

^{21a}Dz 27:9-10

^{22a}Dz 27:25, 36;

^bDz 27:10, 31, 44

^{23a}Dz 23:11;

^bDz 8:26; 2Tm 4:17;

^d1Kor 6:17; Dz 24:14;

Rz 1:9

^{24a}Lz 41:10; J 16:33;

Dz 18:9; 23:11;

^bRdz 18:26; 19:21, 29

^{25a}Dz 27:22, 36;

^b2Tm 1:12

^{26a}Dz 28:1

^{31a}Dz 27:24

stała wciągnięta na pokład, a lin podtrzymujących użyto do opasania statku. W obawie,^a aby nie wpaść na Syrtę, żeglarze opuścili płynającą kotwicę – i tak ich niosło. **18** Burza jednak nie przestawała miotać nami gwałtownie, dlatego następnego dnia wyrzuciono za burtę ładunek.^a **19** Trzeciego dnia załoga własnoręcznie pozbyła się osprzętu. **20** Lecz słońce ani gwiazdy nie ukazywały się jeszcze przez wiele dni. Szstorm wciąż się nasilał. Cała pozostała nadzieja na nasze ocalenie zaczęła topnieć. **21** Wtedy, gdy już długo byli bez posiłku, stanął pośród nich Paweł. Panowie – powiedział – trzeba było posłuchać mojej rady,^a nie ruszać się z Krety i uniknąć tych wielkich strat. **22** Tym razem wam radzę: Bądźcie dobrej myśli!^a Nikt z was nie zginie. Przepadnie tylko statek.^b **23** Bo tej nocy stanął przy mnie^a anioł^b tego Boga, do którego należą i któremu oddaję cześć.^c

24 Powiedział mi: Nie bój się,^a Pawle! Musisz stanąć przed cesarzem. Ponadto Bóg podarował ci wszystkich, którzy płyną z tobą.^b **25** Dlatego bądźcie dobrej myśli,^a panowie. Wierzę bowiem Bogu, że będzie tak, jak mi powiedziano.^b **26** Kierujmy się zatem na jakąś wyspę.^a **27** Gdy nastąpiła czarna noc, jak nami miotło po Adriatyku, i było około północy, żeglarze zaczęli przypuszczać, że zbliża się jakiś ląd. **28** Spuszczono sondę. Stwierdzono dwadzieścia sążni.² Po chwili żegluga znów ją spuszczone. Było piętnaście sążni. **29** Zrodziła się zatem obawa, że możemy wpaść na skały. Dlatego z rufy zrzucono cztery kotwice i modylono się o nastanie dnia. **30** A gdy żeglarze próbowali uciec ze statku i spuścili na morze łódź ratunkową pod pozorem, że chcą opuścić kotwicę od strony dziobu, **31** Paweł powiedział setnikowi oraz żołnierzom: Jeśli ci ludzie nie pozostaną na statku, wy nie zdacie się ocalić.^a **32** Wtedy żołnierze

¹ Lub: *północno-wschodni*.

² Tj. 37 m i 28 m.

odcięli liny łodzi ratunkowej i pozwolili jej spaść. **33** Kiedy natomiast miał nastać dzień, Paweł zachęcał wszystkich do posiłku. Dziś czternasty dzień – zauważył – jak czekacie zmartwieni i nic nie jecie. **34** Dlatego zachęcam: Posilcie się. To wam pomoże ocaleć. Bo nikomu z was nawet włos z głowy nie spadnie.^a **35** Po tych słowach wziął chleb, podziękował Bogu wobec wszystkich, złamał^a i zaczął jeść.^b **36** Po takim pocieszeniu wszyscy inni też zabrali się do jedzenia. **37** A było nas na statku dwieście siedemdziesiąt sześć osób. **38** Wzmocnieni posiłkiem, odciążyli statek, wyrzucając zboże do morza. **39** Gdy nastał dzień, zobaczyli łódź, lecz nie potrafili go rozpoznać. Dostrzegli jednak jakąś zatokę o płaśkim wybrzeżu. Do niego – o ile się da – zamierzali przybić. **40** Usunęli zatem kotwice, zostawiając je w morzu. Równocześnie poluzowali wiązania sterowe, przedni żagiel nastavili pod wiatr i trzymali kurs na brzeg. **41** Wpadli jednak na mieliznę. Osiedli ze statkiem. I o ile dziób był osadzony, rufą targały fale.^a **42** Wtedy żołnierze postanowili pozabijać więźniów, aby po dopłynięciu do brzegu żaden nie uciekł. **43** Jednak setnik, chcąc uratować Pawła, nie dopuścił do tego. Rozkazał natomiast tym, którzy umieją pływać, aby pierwsi skoczyli do morza i płynęli do brzegu. **44** Pozostałym kazał płynąć na deskach lub na czymkolwiek ze statku. W ten sposób wszyscy ocalili – wszyscy przedostali się na ląd.^a

Paweł na Malcie

28 Gdy już byliśmy ocaleni, dowiedzieliśmy się, że wyspa, na której wylądowaliśmy,^a nosi nazwę Malta. **2** Miejscowa ludność okazała nam niespotykaną życzliwość.^a Rozpalili dla nas ognisko i zajęli się nami wszystkimi, bo zaczął padać deszcz i było zimno.^b **3** A gdy Paweł zgarnął kupę chrustu i włożył ją na ogień, od gorąca wypełzła żmija i uczepliła się

jego ręki. **4** Na widok gada zwisającego mu u ręki tubylcy zaczęli mówić jeden do drugiego: Ten człowiek jest na pewno mordercą. Wyszedł co prawda cało z morza, ale sprawiedliwość nie pozwala mu żyć. **5** Paweł jednak strząsnął gada w ogień i w niczym nie ucierpiał.^a **6** Oni tymczasem oczekiwali, że spuchnie lub zaraz padnie trupem. Ale gdy długo czekali i nie zauważyli, by działo się z nim coś podejrzanego, zmienili zdanie – stwierdzili, że jest bogiem.^a

7 W pobliżu miejsca, gdzie wyszliśmy na ląd, rozciągały się dobra naczelnika wyspy. Był nim niejaki Publiusz. Przyjął on nas i przyjaźnie gościł przez trzy dni. **8** W czasie naszego pobytu okazało się, że ojciec Publiusza leży złożony gorączką^a i czerwonką. Paweł wstąpił do niego, pomodlił się, włożył na niego ręce^b i uzdrowił go. **9** Kiedy to się stało, również inni niedomagający mieszkańcy wyspy przychodzili i doznawali uzdrowienia. **10** Okazywali nam też wiele szacunku, a gdy mieliśmy odpłynąć, zaopatrzyli nas we wszystko, co było nam potrzebne.

Dalsza podróż do Rzymu

11 Po trzech miesiącach odpłynęliśmy statkiem aleksandryjskim,^a który zimował na wyspie, a nosił godło Dioskurów. **12** Na nim przyплыliśmy do Syrakuz, gdzie zatrzymaliśmy się trzy dni. **13** Stamtąd, po podniesieniu kotwicy, dotarliśmy do Regium. A gdy po upływie dnia powiał wiatr południowy, w dniu następnym przybyliśmy do Puteoli. **14** Tam spotkaliśmy braci.^a Skorzystaliśmy z ich zaproszenia i pozostaliśmy u nich siedem dni. Tak dotarliśmy do Rzymu.

Pierwsze dni w Rzymie

15 W Rzymie bracia usłyszeli o naszym przybyciu i wyszli nam na spotkanie aż do Forum Appiusza i do Trzech Gospód. Gdy Paweł ich ujrzał, podziękował Bogu i nabrał otuchy. **16** A gdy doszliśmy do Rzymu, Pawło-

^{34a}1Sm 14:45; 2Sm 14:11; Mt 10:30; Łk 12:7; 21:18

^{35a}Mt 15:36; Mk 6:41; 8:6; Łk 22:19; J 6:11; 1Kor 11:24; ^b1Kor 10:31

^{41a}2Kor 11:25

^{44a}Dz 27:22

Rozdział 28

¹Dz 27:26
²Dz 28:7;
^b2Kor 11:27
⁵Mk 16:18;
Łk 10:19; 13:2, 4
⁶Dz 14:11
⁸Mt 8:14; Mk 1:30;
Łk 4:38; ⁹Mk 5:23;
16:18; Łk 13:13;
Dz 9:12; Jk 5:14-15
¹¹Dz 27:6
¹⁴Dz 21:7

wi pozwolono mieszkać osobno^a z żołnierzem, który go pilnował.

Spotkania z Żydami w Rzymie

17 Po trzech dniach Paweł zwołał przywódców żydowskich. Gdy się zeszli, powiedział: Drodzy bracia,^a w Jerozolimie wydano mnie w ręce Rzymian jako więźnia. Nie uczyniłem jednak nic przeciwko ludowi^b ani zwyczajom ojczystym.^c **18** Sami Rzymianie, po przesłuchaniu, chcieli mnie zwolnić,^a ponieważ nie znaleźli u mnie żadnego powodu, bym miał być skazany na śmierć.^b **19** Lecz gdy Żydzi sprzeciwili się temu, uznałem za konieczne odwołać się do cesarza.^a Nie chodzi jednak o to, że chcę o coś oskarżać mój naród.^b **20** Właśnie dlatego zaprosiłem was. Chciałem się z wami zobaczyć i porozmawiać, bo z powodu nadziei^a Izraela ciąży na mnie ten łańcuch.^b **21** Wówczas powiedzieli do niego: Nie otrzymaliśmy z Judei żadnych pism^a na twój temat. Nikt też z braci nie przybył, nie doniósł na ciebie ani nie powiedział czegokolwiek złego. **22** Ale chcielibyśmy z twoich ust usłyszeć, co myślisz o tej herezji,^a gdyż wiadomo nam, że wszędzie spotyka się ze sprzeciwem.^b **23** Wyznaczyli więc Pawłowi dzień i przyszli go odwiedzić jeszcze liczniej. On zaś od rana do wieczora wyjaśniał im, o co chodzi.^a Poświadczał Królestwo Boże,^b a na podstawie Prawa Mojżesza i Proroków^c przekonywał o Jezusie. **24** Jedni dawali przekonać się przez to, co mówił.^a Drudzy natomiast

^{16a}Dz 24:23; 28:30

^{17a}Dz 23:1;
^bDz 24:12-13; 25:8;
^cDz 6:14; 15:1

^{18a}Dz 26:32;
^bDz 23:29; 25:25;
26:31

^{19a}Dz 25:11;
^bDz 24:17; 26:4

^{20a}Dz 23:6; 24:15;
26:6-7; ^bDz 21:33;
26:29; Ef 6:20;
Flp 1:7, 13-14;
2Tm 1:16

^{21a}Dz 22:5

^{22a}Dz 24:5, 14;
^bŁk 2:34; 1P 2:12;
3:16

^{23a}Łk 24:27; Dz 17:3;
^bDz 1:3; 19:8; 28:31;
^cDz 24:14; 26:22

^{24a}Dz 17:4
^{25a}Hbr 3:7
^{26a}Iz 6:9-10;
Mt 13:14-15; Mk 4:12;
J 12:40; ^bEz 12:2;
Rz 11:8

^{27a}Mk 6:52
^{28a}Ps 67:3; 98:3;
Iz 49:6; Łk 3:6;
Dz 13:46; 18:6;
Rz 11:11; ^bJ 10:16;
Dz 13:48

^{30a}Dz 28:16
^{31a}Dz 4:29;
^bDz 28:23

nie wierzyli. **25** W końcu, skłóceni ze sobą, zaczęli się rozchodzić. Wtedy Paweł skierował do nich te słowa: Trafnie Duch Święty^a powiedział do waszych ojców przez proroka Izajasza. **26** Mam na myśli te słowa:^a

*Idź i powiedz do tego ludu:
Będziecie się wsłuchiwać,
lecz nie zrozumiecie;
będziecie się wpatrywać,
lecz nie zobaczycie.^b*

27 *Gdyż niewrażliwe stało się serce tego ludu,^a
jego słuch – przytępiony.
oczy – pozamykane,
by nie zobaczyć oczami
i nie usłyszeć uszami,
by nie zrozumieć sercem,
nie przeżyć nawrócenia –
i nie dać się uzdrowić.¹*

28 Niech wam zatem będzie wiadome, że to Boże zbawienie^a zostało posłane do pogan – i oni będą słuchać.^b

29 Kiedy to powiedział, Żydzi odeszli. Po drodze wiedli z sobą zacięty spór.²

Podsumowanie

30 Paweł przebywał w Rzymie przez całe dwa lata. Mieszkał w wynajętym przez siebie mieszkaniu^a i przyjmował wszystkich, którzy do niego przychodzili. **31** Bez przeszkód^a głosił im Królestwo Boże^b i otwarcie, z odwagą, nauczał o Panu Jezusie Chrystusie.

¹ Cytat za G.

² *Po drodze wiedli z sobą zacięty spór* 𐤀𐤒 it vg^{cl} sy^{h*}. Słów tych brak w: 𐤓⁴vid 𐤍 A B E 𐤕 048 33 81 1175 1739 2464 pc s vg^{sl} sy^p co.